

Sravan.

Katholska protyka

za Hornju Lužicu

na lěto

1887.

Dwachty lětnik.

F. R.

W Budyšinje.

Z nakładom towarstwa ss. Cyrilla a Methodija.

W kommissiji M. Smolerja.

Czišćej Smolerjec knižiczišćezetnje w macjeźnym domje w Budyšinje.

I. Lěto 1887 je wschědne lěto a ma 365 dnow.

II. Róčne protyčne znamjenja.

- 1) Njedźelsti pišmit: b. | 3) Spakty: VI.
2) Žłota licžba: 7. | 4) Wobwod stónca: 20.

III. Začmića.

W lěće 1887 začmitaj so stónčto a měsacžt kóždy dwójcy; tola budže jeno jene začmiczo stónčta a tež jeno jene měsacžtowe w našich krajach widžomne:

1) Měsacžt pokaza so z džela začmity 3. augusta wot wječor 8 hodž. 25 min. hačž do w nocy 10 hodž. 52 min.

2) Stónčto budže cyže začmjene 19. augusta. Začmiczo započnje so rano 3 hodž. 55 min. a pschestanje so 8 hodž. 49 min. Cyže začmite wostanje stónčto wot 5 hodž. 2 min. rano hačž do 7 hodž. 42 min. Najlěpje widžecž budže to w Aziskej a narańskej Europje. Pola naš zeshadža stónčto začmite. W 5 hodž. budže najrjenjšo widžecž a 5 hodž. 54 min. so stónčzi.

IV. Štyri lětne časy.

1) Malěcžo zastupi 20. měrca wječor w 11 hodž. Džeń a nóc so runataj.

2) Lěcžo zastupi 21. junija wječor w 7 hodž. Najblějši džeń a najkrótšja nóc.

3) Razyma započnje so 23. septembra dopołdnja w 10 hodž. Džeń a nóc so runataj.

4) Zhyma so započina 22. decembra rano w 4 hodž. Najkrótšji džeń a najblějšja nóc.

V. Kwatembry abo suche dny.

- 1) We posće: 2., 4. a 5. měrca.
2) Wo swjatkach: 1., 3. a 4. junija.
3) Razymu: 21., 23. a 24. septembra.
4) W adwencie: 14., 16. a 17. decembra.

VI. Njebjeske znamjenja zwěrjatnika.

 boran,	 law,	 tšelnit,
 byt,	 kruježna,	 tozoróžt,
 dwójnikaj,	 waža,	 wódny muž,
 rač,	 šchorpion,	 rybje.

VII. Póstne dny.

1) Połny póst (*): za džeń jedynkróčne dospołne nasyčjenje z wostajenjow mjasnych jědžow.

Połny póst je: popjelnu trjedu, wschitke pjatki 40dnowskeho posta, z wuwzacžom 25. měrca, na kotrymž pjatku je lětsa mjasojědženjo dowolene, tola pač ma so wolóženy póst džeržecž; trjedu a pjatk suchich dnow, poslednje 3 dny martrownoho tydženja a patoržicu.

2) Wschědny póst (+): same wostajenjo mjasnych jědžow.

Wschědny póst je na wschitkich wschědnych pjatkach cyłoho lěta.

3) Wolóženy póst (*): za džeń jedynkróčne dospołne nasyčjenje z dowolnočju mjasnych jědžow.

Wolóženy póst je: wschě džěławe dny 40dnowskeho posta, hdyž połny póst (hl. pod 1) njeje, sobotu suchich dnow, wigilije psched swjatkami, s. Pětrom a Pawołom, donjebjeszacžom s. Marije (dofelž pač je tehdom njedžela, pschepokoži so póstny džeń na sobotu psched tym, t. j. 13. augusta) a wschitkimi Swjatymi.

Z cyła ma so katolfski křesćan w nastupanju posta toho džeržecž, sčtož kóžde lěto biskop w swojim pastryškim lišće (njedželu quinquagesima) postaja.

VIII. Wukład někotrych přiokrótšenjow.

1) Pola „sřhadženja a khowanja“ měsacžka namakaj: pschi pschibjeracym měsacžku kř. r., to rěta: khowanjo rano (tehdom měsacžt wodnjo sřhadža, swěczi w nocy a khowa so po połnocy); wokoło połnoho měsacžka steji pschecy: sřh. w., to je: sřhadženjo wječor (měsacžt do połnocy sřhadža a swěczi pschecž cyłu nóc); pschi wotebjeracym měsacžku steji: sřh. r., to je: sřhadženjo rano (měsacžt hačle po połnocy, na ranjo, sřhadža); na młody měsacžt namakaj pač pschecy: kř. w., to rěta: khowanjo wječor (měsacžt do połnocy so khowa a potom nje swěczi za cyłu nóc); h. je hodžina, m. minuta.

2) Pola „hermanow“ rěta znamjeschto * sřótny, znamjeschto † pač klamarfski a sřótny hermanf. Šdžež nicžo njeje stajene, tam je jenož klamarfski hermanf.

3) We prothcy swjatyh rěta: bž. bamž, b. biskop, wcz. cyrkwinfski wucžer, m. martrar abo martrarča, k. kejžor abo kejžorka, kr. kral abo kralowna, w. wu-znawač, kniž. knježna, wd. wudowa.

Šinasche pschifrótschenja so lohcy zrozemja.

IX. Wukład swjedžeńskeje protyki.

Swjedženje z tołstym łączonskim pišmom czisčěžane su pschikazane swjate dny.

Swjedženje z tołstym němškim pišmom czisčěžane su mačle swjate dny.

Swjedženje ze wschědny m ale sčerschim pišmom czisčěžane su cyrkwinfske swjate dny.

X. Jutrowna tabella.

Lěto.	Popjelna trjeda.	Jutry.	Swjatki.	1. njedžela adwenta.
1887	23. febr.	10. hapr.	29. meje	27. nov.
1888	15. febr.	1. hapr.	20. meje	2. dec.
1889	6. měrca	21. hapr.	9. junija	1. dec.
1890	19. febr.	6. hapr.	25. meje	30. nov.

1887. Januar,

wulki róžk, ma 31 dnow.

Stónczka		Měsacžka	
řhadž.	řhow.	Njebj. gnamjo	řř. a řř.
h. m.	h. m.		h. m.

1 Sobota	Wobréz. Jězusa	8	5	4	2		11	33
Njedžela po nowym lěcže. Scž.: Zóžef so z Žezusom do Nazarethha wróći. Mat. 2, 19—23.								
2 Njedžela	Matarius, abt	8	5	4	3		řř.	r.
3 Bóndžela	Genowefa, knježna	8	5	4	4		12	36
4 Wutora	Rigobert, biskop	8	5	4	5		1	41
5 Erjeda	Telesfor, bž. martr.	8	4	4	7		2	47
6 Šhtwórtk	Wozj. Jéz. 3 Kral.	8	4	4	8		3	54
7 Pjatk	† Lucian, martrač	8	4	4	9		5	1
8 Sobota	Bohumik; Severin	8	3	4	10		6	7

1. Njedžela po ř. 3 Kralach. Scž.: Dwanaczeletny Žezus w templu. Luk. 2, 42—52.								
9 Njedžela	Julian a Basilissa	8	3	4	11		řř.	w.
10 Bóndžela	Marcian; Agatho, m.	8	3	4	13		5	16
11 Wutora	Hugin, bamž martr.	8	2	4	14		6	30
12 Erjeda	Urkadius; Probus	8	2	4	16		7	49
13 Šhtwórtk	Beronika, knježna	8	1	4	17		9	8
14 Pjatk	† Hilarius, bisk. wučž.	8	0	4	19		10	27
15 Sobota	Pawoł, 1. puřnik	7	5	9	20		11	43

2. njedžela po ř. 3 Kralach. Scž.: Žezus na kwasu w Kana. Jan. 2, 1—11.								
16 Njedžela	Mjena Žezusow.	7	5	8	4	22		řř.
17 Bóndžela	Antonius, abt	7	5	8	4	23		12
18 Wutora	Stoł ř. Pětra w Romje	7	5	7	4	24		2
19 Erjeda	Kanut, kral m.	7	5	6	4	26		3
20 Šhtwórtk	Fabian a Bosežan	7	5	5	4	28		4
21 Pjatk	† Gańža, knjž. m.	7	5	4	4	29		5
22 Sobota	Vincenc a Anastasius	7	5	3	4	31		6

3. njedžela po ř. 3 Kralach. Scž.: Žezus wustrowi hejtmánowoho řhna. Mat. 8, 1—13.								
23 Njedžela	Slubjenje ř. Marije	7	5	2	4	33		7
24 Bóndžela	Timothej, bisk. m.	7	5	1	4	35		řř.
25 Wutora	Wobrocž. ř. Pawoła	7	4	9	4	36		6
26 Erjeda	Polystarp, bisk. m.	7	4	8	4	38		7
27 Šhtwórtk	Jan Řhrysofom, b. w.	7	4	6	4	40		8
28 Pjatk	† Julian; Raymond	7	4	5	4	42		9
29 Sobota	Otilija, knježna	7	4	4	4	43		10

4. njedžela po ř. 3 Kralach. Scž.: Žezus staji wichor na morju. Mat. 8, 23—27.								
30 Njedžela	Martina, knjž. m.	7	4	3	4	45		11
31 Bóndžela	Pětr z Kolaska, wuzn.	7	4	2	4	47		řř.

VI. Wjedro po měsaczkowych přemjenjenjach.

Za nowe lěto pichnjeje sebi nowa čzelebz pšchi lantagu wjele sněha a wulku žynu sobu. Tazka wostanje hačž do 9. Na 10. řo wuwjedri, a zastupi najrjenježne žymšte wjedro, kotrež hačž do 24. wutraje. Potom pak řo hladaj řhtož je na pučach, pšchetož pšchinidu hačž do řónca wulke sněhwěča.

I. Cyrkwinska protyka.

1. Pšchitazany swjaty džen z nyschorom.
5. Do Božeje mšče poiwjećenje woby, sele a řydy. Započatk swjećenje domow.
6. Pšchitazany swjaty džen. Do Božeje mšče řo woruč a mara swjeći.
16. Cyrkwinski swjaty džen.
19. W Řhrořčanřkej wořadže a tež druždže tam a sem ljubjny pšřtny džen ř čzelezi swj. martrarja Bosežana za žwarnowanjo pšched morom a strařhnej řhorosežu.
20. Dubjny swjaty džen z nyschorom w Řhrořčanřkej, Njebjelečanřkej, Radwořřkej a Kulowřkej wořadže, w řlósčtrje Marijneje Šwězdže a w Řóženicze. — W Řhrořčicah a Njebjelečicah dospolny wotpuř bratřtwa swj. Bosežana. — W Kulowje titularny swjedžen bratřtwa „řšelnikow“ z dospolnym wotpuřom za řobustawy bratřtwa „řšelnikow“ a „řřapuz-lira“; tež swjedžen towarřtwa „Žezusowoho džěčžatřtwa“ z dospolnym wotpuřom a Božeji mřřhu za wotemřjete řobustaw.
21. Cyrkwinski swjaty džen. W Řhrořčicah we 8 ř. Woža mřřcha za bratřtwa swj. Bosežana.
25. Cyrkwinski swjaty džen.

II. Hermanki.

2. Řipř (hačž do 15). — 5. Nješwacžidlo* a řenowy hermant. — 7. Kuland.* — 13. Řamjenc.* — 24. Řinřpórt.* — 31. Řuban.†

III. Měsaczkowe přemjenjenja.

- ☽ Přeni běrtřk 2. januara pšchřp. 1 ř. 15 m.
 ☺ Pořny měsacžk 9. januara w noč 11 ř. 27 m.
 ☾ Pořledni běrtřk 16. januara pop. 4 ř. 17 m.
 ☼ Mřłoby měsacžk 24. januara rano 3 ř. 56 m.

IV. Spomnjenja hódne dny.

1. Nowe lěto.
2. Lantag = Řohntag, wupłacenje mřždy.
7. Dowolenjo kwasnych wjeselow.
25. Pšacži kwas.

V. Domjace přispomnjenja.

1887. Februar, .

malý róžk, ma 28 dnow.

Stónožka

Měšacžka

		fšhadž.		šh.w.		Njebi. gwanio	fšh. a fh.	
		h.	m.	h.	m.		h.	m.
1	Wutora	Ignac, bisk. martr.	7	40	4	48		12 30
2	Srjeda	Čiztošč. s. Marije	7	39	4	50		1 35
3	Schtwórtk	Blažij, bisk. martr.	7	37	4	52		2 40
4	Pjatk	† Handrij Koršinski, b.	7	35	4	54		3 46
5	Sobota	Agatha, knjž. m.	7	33	4	56		4 48

Njedžela Septuagesima. Scž.: Winicať najimuje sej dželačerjow do swojeje winich. Mat. 20, 1—16.

6	Njedžela	Dorotheja, knjž. m.	7	32	4	58		5 45
7	Póndžela	Romuald, abt	7	30	5	0		6 36
8	Wutora	Jan z Matha, wuz. ☺	7	28	5	1		fšh. w.
9	Srjeda	Haplona, knjž. m.	7	27	5	3		6 42
10	Schtwórtk	Scholastika, knježna	7	25	5	4		8 4
11	Pjatk	† Titus, biskop	7	24	5	6		9 25
12	Sobota	Eulalija; Erhard	7	22	5	8		10 43

Njedžela Sexagesima. Scž.: Šymjo pada na wšchelaforu rolu. Luk. 8, 4—15.

13	Njedžela	Franc ze Sales, wucž.	7	20	5	10		12 0
14	Póndžela	Martrarjo Japanscy	7	18	5	12		fšh. r.
15	Wutora	Cyryll Alexandrijski ☾	7	16	5	14		1 13
16	Srjeda	Juliana, knjž. m.	7	14	5	16		2 21
17	Schtwórtk	Anastafius, martrať	7	12	5	18		3 23
18	Pjatk	† Simeon, bisk. martr.	7	11	5	19		4 19
19	Sobota	Gabin, měšchn. m.	7	9	5	21		5 7

Njedžela Quinquagesima. Scž.: Jezus wuhoji slepocho. Luk. 18, 31—43.

20	Njedžela	Eucharis, biskop	7	7	5	23		5 49
21	Póndžela	Maximian, biskop	7	5	5	24		6 24
22	Wutora	Stoľ s. Petra w Ant. ☉	7	2	5	26		fšh. w.
23	Srjeda	†* Popjelna srjeda	7	0	5	28		6 8
24	Schtwórtk	* Matij, japoschtoľ	6	58	5	30		7 11
25	Pjatk	†* Viktorinus, martr.	6	56	5	31		8 14
26	Sobota	* Nestor, bisk. martr.	6	55	5	33		9 17

1. njedžela posta (Inwolavit). Scž.: Djabol Jezusa špntuje. Mat. 4, 1—11.

27	Njedžela	Leander, biskop	6	53	5	34		10 20
28	Póndžela	* Roman, abt	6	50	5	36		11 24

IV. Spomnjenja hódne dny.

1. Kralowšće dawki.
20. Wuzwolny dženi Zoho Swjatošće bamža Leona XIII. (1878).
22. Póštnich. (Stónoženo kwasnych a toho runja wjeselow.)

VI. Wjedro po měšacowych přemjenjenjach.

Malý róžk zastupi sej wotmjenjejo ze sněhom a deščezikom zejhravajo. Wotoko 8. přichěžerja so zymne wětry z nowej zymu. Na pol februara padnje k tomu tež hiščeže zasy nowy sněh. B chyla praji malý róžk k wulkomu róžkej: „Šdy bych teje mocy měl, kiž ty, dya by kruwje čelo w brjušče zmjerzto.“ 22. pak so ščopli a da so do taca.

I. Cyrkwinska protyka.

2. Swjaty dženi. — Do Božeje mšče swjećenjo swěčtow a wofšhad.
3. Cyrkwinski swjaty dženi. Po Božej mšči swjećenjo swěčtow k čezěči swj. Blažija a zohnowanjo šcijow.
6. We Radworin měšacžna njedžela bratřtwu Jezusoweje šmjerneje štyfnowšće k wuproschenju zbožnjeje šmjerneje.

Piškišp.: Radworšće bratřtwu „Jezusoweje šmjerneje štyfnowšće“ džerži žiawanu zřhromadnu cyrkwinštu pobožnosć:

 - a) kóždy pjatk rano, b) kóždu přenju njedželu měšaca popoždnu, c) kóždu njedželu po suchich dnach popoždnu, d) njedželu po wšchěch dušchach a pjatu njedželu posta, na kotrymajž dnomať je dospolny wotpuř.
22. Popoždnu zbalí so wšchitke wupřichenjo z wotstarjom.
23. Popjelna srjeda. Cyrkwinski swjaty dženi; do Božeje mšče swjećenjo popjela a potrušchenjo z nim. Polny póst, t. r. za dženi jedyntróčnje dospolne nalčženjo z wotstajenom mjařnych jěžow. Tajti póst je tudy z †* woznamjenjeny. Započžatk šchtyřchěžidnowšćoh o posta a jutrowneje špowjedže.
24. Swjaty dženi z přédowanjom. Wolóženy póst, t. r. za dženi jedyntróčnje dospolne nalčženjo z dowolnosćju mjařnych jěžow. Tajti póst maja z wuwazčom njedžel wšchě dny 40 dnowskoho posta, na kotrychž polny póst nije, dale soboty wo suchich dnach a wigilije šched swjatkami, pšched šwědženjami: swjateju Petra a Pawola, swj. Marije donjebšewozáčža a wšchěch Swjatyh. Tónle póst je tudy z * woznamjenjeny.
27. W Drežždanach w dwórškej cyrkwi dospoždna 1/2 hodž. serbske kemšče z přédowanjom.

II. Hermanki.

1. Lubaň. — 2. Njěšwacžibdo* a lenowy hermant. — 4. Kuland.* — 7. Zhorjelc.† — 8. Zhorjelc. — 9. Nadeberg.* — 11. Zhorjelc hornčerški hermant. — 14. Kulow.* Kinspórk.* — 17. Kamjenc.* — 21. Wójerech.† Ramnow.† Wostromc. — 23. Wulki Hajn* a deřkowy hermant. Nowe Město.* Parcow.* — 24. Wulki Hajn. — 26. Mišchno.* — 28. Bistopich.*

III. Měšacowe přemjenjenja.

- † Přeni běrtk 1. febr. popoždna 9 h. 22 m.
- ☺ Polny měšacž 8. febr. dospoždna 11 h. 9 m.
- ☾ Posledni běrtk 15. febr. rano 2 h. 27 m.
- ☼ Młody měšacž 22. febr. wječor 10 h. 35 m.

V. Domjace přispomnjenja.

1887. Měrc,

nalětník, ma 31 dnow.

Slónczka

Měsacžka

řhadž. h. m.

řhow. h. m.

Měři. žnamjo

řř. a řř. h. m.

1	Wutora	* Albin, biff.; Nicefor	6	48	5	38		řř. r.
2	Srjeda	†* Simplicius; Herakl.	6	46	5	40		12 28
3	Schtwórtř	* Kunigunda, kejž. ☽	6	44	5	42		1 31
4	Pjatt	†* Rafimír; Lucius	6	41	5	44		2 32
5	Sobota	* Gerařim, puřniř	6	39	5	45		3 30

2. njeđzela pořta (Meminiřere). řeř.: řezus řo na Taborje přehrařni. Mat. 17, 1—9.

6	Njeđzela	Fridolin, abt	6	37	5	46		4 22
7	Póndzela	* Domařř z Aquina	6	35	5	48		5 9
8	Wutora	* Jan wot Boha, wuž.	6	33	5	50		5 48
9	Srjeda	* Franciřka, wud. ☺	6	31	5	52		řř. w.
10	Schtwórtř	* 40 marř. w Sebast.	6	29	5	54		6 54
11	Pjatt	†* Rozina, marřařka	6	26	5	55		8 17
12	Sobota	* Grehoř wulki, bž.	6	24	5	57		9 39

3. njeđzela pořta (Dřuli). řeř.: řezus wuhna žřoho dřcha. řuf. 11, 24—29.

13	Njeđzela	Eufrařija, řnježna	6	22	5	59		10 56
14	Póndzela	* Mathilda, řralowna	6	19	6	1		řř. r.
15	Wutora	* Longin, řtotniř, m.	6	17	6	2		12 8
16	Srjeda	* Heribert, biffop ☾	6	15	6	4		1 15
17	Schtwórtř	* Patricius, biffop	6	13	6	5		2 15
18	Pjatt	†* Cyrill řeruzaleřři	6	11	6	7		3 6
19	Sobota	* řózeř, žařtar. řež.	6	9	6	9		3 49

4. njeđzela pořta (Řatave). řeř.: řezus nařežji ž 5 řřlěbami 5000 muži. řan. 6, 1—15.

20	Njeđzela	Ruthbert, biffop	6	6	6	10		4 26
21	Póndzela	* Benedikt, abt	6	4	6	12		4 57
22	Wutora	* Oktavian, diař. m.	6	2	6	14		5 23
23	Srjeda	* Wiktorin a tow.	5	5	6	15		5 47
24	Schtwórtř	* Gabriel, arcjandž ☉	5	5	6	17		řř. w.
25	Pjatt	* Přizjewj. s. Mar.	5	5	6	19		7 9
26	Sobota	* řařřtal, marřař	5	5	6	21		8 12

5. njeđzela pořta (Řudifa). řeř.: řidža řřeđža řezusa řamjenjowadž. řan. 8, 46—59.

27	Njeđzela	Rupert, biffop	5	5	6	22		9 16
28	Póndzela	* Guntram, řral	5	4	6	23		10 20
29	Wutora	* Wiktorin, marřař	5	4	6	25		11 23
30	Srjeda	* Quirin, marřař	5	4	6	27		řř. r.
31	Schtwórtř	* Balbina, řniž. m.	5	4	6	28		12 24

VI. Wjedro po měsařkowych přemjenjenjach.

Měrc tyřa řwoju řřeđžimu brodu přež wofna. řohodla řřodža wot 3. měrcu řem mřožy a žmjeřřki. řež wot 9. wostanje řřiřeže mřtre, wěřřikowe wjedro. Ž dřeřej položen měrcu pař řo řežopli a řač ž do řónca řo eřle wnjaji.

I. Cyrkwinska protyka.

2. a 4. Póřř řuřich dnow (řwatember). Póřny póřř.
19. Cyrkwinski řwjaty džeři.
25. Přičiřazany řwjaty džeři z nřřřporom.
26. Poptodrij řo Bože marřy a řwječžata na wotřaryž z řřiřkovej pľachu žawěřeja.
27. Njeđzela řeřpjenja. W řadworju řitalarny řwjeđeři brařřwa „řezusoweje řmjeřtneje řřyřřnořeje“ a dořpóřny wotpuřř.

II. Hermanki.

1. Bart.* řiřenberg.* — 2. řřeřwaežidlo* a lenowy řhermanř. řubaň.* — 5. řřtrand.* — 7. řožborř.† řowofalc. řtolpin. — 9. řadeburg.* řtolpin.* — 10. řamjenž.* — 12. řufow.* řitawa. — 14. řařřřrow.† řitawa.* řufow.* řřchwab.† — 15. řaž.† řuland.* — 16. řošpofř.* řrežžžany (ř. m.).* řařland. — 17. řifow.* — 18. řifow. — 21. řiřřopieř.* řřchwab.† řubc.† řrežžžany (ř. a ř. m.). — 22. řřchwab. řřarnaežieř.* — 23. řeřwjeřna řoda. — 28. řubij.* řřarnaežieř. řořežnica.* řiřřino. řužžatow.† — 30. řowe řeřřo.* — 31. řřorjeř.*

III. Měsařkowe přemjenjenja.

- ☽ řeřni běřřk 3. měrcu w noč 2 ř. 3 m.
- ☉ Póřny měřaežř 9. měrcu wječřor 9 ř. 29 m.
- ☾ řořledni běřřk 16. měrcu pop. 2 ř. 37 m.
- ☼ řłody měřaežř 24. měrcu pop. 5 ř. 5 m.

IV. řpomnjenja řódne dny.

20. W noč w 11 řodž. žapoežřř nalěčža. Džeři a nóc řo řunataj.
22. řarodny džeři ř. ř. řamža řeona XIII. (1810).
31. řřajna řenta.

V. řomjace přřpomnjenja.

1887. Hapryl, jutrownik, ma 30 dnów.

Słoneczka

Miesiączka

		Słoneczka		Miesiączka	
		śh. h.	h. m.	Mieś. g.	śh. h. m.
1 Piątek	†* 7 boleszcz. s. M.	5	39 6 30	☾	1 22
2 Sobota	* Franc z Paula, w.	5	37 6 32	☾	2 15

6. njeżdżela posta (Palmarum). Scz.: Jezus czejnje swiatocznje do Jeruzalema. Mat. 21, 1—9.

3 Njeżdżela	Bołmoneczka	5	34 6 34	☾	3 2
4 Póndżela	* Fidor, bisk. wucz.	5	32 6 35	☾	3 43
5 Wutora	* Vincenc Ferrersti, w.	5	31 6 36	☾	4 18
6 Erjeda	* Sixtus, bamż	5	28 6 38	☾	4 49
7 Schtwórtk	†* Zeleny schtwórtk	5	26 6 40	☾	5 20
8 Piątek	†* Wulki piątek ☺	5	24 6 41	☾	śh. w.
9 Sobota	†* Jutrowna sobota	5	22 6 43	☾	8 29

Jutry. Scz.: Jezus je wot smiercze stany. Mark. 16, 1—7.

10 Njeżdżela	Jutrownicka	5	19 6 45	☾	9 47
11 Póndżela	Jutrowna póndż.	5	17 6 47	☾	11 0
12 Wutora	Jutrowna wutora	5	15 6 48	☾	śh. r.
13 Erjeda	Hermenegild, kral m.	5	12 6 50	☾	12 5
14 Schtwórtk	Tiburcius, martrať	5	10 6 52	☾	1 1
15 Piątek	† Basilissa a Anast. ☺	5	8 6 53	☾	1 48
16 Sobota	Alacius, biskop	5	7 6 54	☾	2 28

1. njeżdżela po jutrach, bęła njeżdżela abo młode jutry (Quasimodogeniti). Scz.: Jezus so Domaškej zjewi. Jan. 20, 19—31.

17 Njeżdżela	Anicet, biskop	5	5 6 56	☾	3 1
18 Póndżela	Baldin, biskop	5	2 6 58	☾	3 29
19 Wutora	Timon; Leo IX., bż.	5	0 6 59	☾	3 53
20 Erjeda	Theotim, martrať	4	58 7 1	☾	4 16
21 Schtwórtk	Anselm, bisk. wucz.	4	56 7 3	☾	4 37
22 Piątek	† Soter a Rajus, mm.	4	54 7 5	☾	4 59
23 Sobota	Jurij, m.; Udalb. ☺	4	52 7 7	☾	śh. w.

2. njeżdżela po jutrach (Misericordias). Scz.: Jezus pschiruna so z dobrim pastyrjom. Jan. 10, 11—16.

24 Njeżdżela	Fidelis ze Sigmar., m.	4	50 7 8	☾	8 13
25 Póndżela	Mark, sczenik	4	47 7 9	☾	9 17
26 Wutora	Kletus a Marcellin., m.	4	46 7 11	☾	10 20
27 Erjeda	Anastasijs, bamż	4	44 7 12	☾	11 19
28 Schtwórtk	Pawol wot kšhiža, w.	4	42 7 14	☾	śh. r.
29 Piątek	† Petr, martrať	4	40 7 16	☾	12 13
30 Sobota	Katyrna Senenska ☾	4	38 7 17	☾	1 0

VI. Wjedro po měsáčkowych přemjenjenjach.

„Haprejšta z wjedrom hrejta.“ Duž pschivjedše sej hnydom ze započatka pschemjenjate wjedro. Na jutry pschindu wěšitke hólcy z kšetro pancatym wjedrom. Poł hapryla da so cžiseje do desčezowanja. 23. drje trochu wopšhestanje, tola pschemjenja so wjedro dale hač do tónca. Najšmanjši a jeniczi rjany džen w clym měsacu je posledni džen měsaca 30. hapryl.

I. Cyrkwinska protyka.

1. Cyrkwinski swjaty džen.
3. Do Božeje mišče swjećenjo bołminy a wobšhad. Passion swj. Mateja.
5. Passion swj. Marta.
6. Passion swj. Lufascha.
7. Cyrkwinski swjaty džen. Boža martra na wulkim woltarju z bělej płachčiczkju zawěšena. Tam a sem přenje swj. wopravjenje džecť. Po „Gloria“ zwjazano zwonow. Po Božich službach woltarjowanje woltarjom.
8. Boža martra na wulkim woltarju z čjerneje płachčiczkju zawěšena. Ceremonije. Wotkryčjo a cžesczenjo Jezusowoho swj. kšhiža. Přebowanjo. Boža mišča z pschěpschězohnowanym woporom. Passion swj. Jana. Wobšhad z Božim Čžetom t Božomu rotwej. Wjšchor.
9. Do Božeje mišče zohnowanjo wohenja, jutrowneje swěcy a kščenjesteje wody. Pšči, „Gloria“ wotwjazano zwonow. — Wječor Bože horješćajo.
10. Vidi aquam. Dospolny wotpušć. Proceciony „kšhižerjom“ w Kšroščicach, Kulowje, Malbicach, Měbjelščicach, Wotrowje a Radworju.
11. Pšchitazany swjaty džen.
12. Swjaty džen. Proceciony do Kóžanta du.
23. Cyrkwinski swjaty džen.
25. Cyrkwinski swjaty džen. Přofstny wobšhad.

II. Hermanki.

2. Budyščin. † Otrand.* — 4. Kulow. † Otrand. — 6. Mješwacžido.* — 12. Džěže. † Šerachow. † — 13. Stalpin.* Barcow.* — 15. Kuland.* — 18. Wóšport.* Kimpórt.* Bócfowj. Šipš (hač do 14. meje). — 20. Kadeberg.* — 21. Kadeberg. — 25. Kulow.* — 26. Krafow. † — 27. Kadeburg.* — 28. Kamjenc.* Kadeburg.

III. Měsáčkowe přemjenjenja.

- ☾ Přeni bértilk 1. hapryla popoldnju 2 h. 48 m.
- ☺ Połny měsáčž 8. hapryla rano 6 h. 34 m.
- ☾ Połsedni bértilk 15. hapryla rano 4 h. 59 m.
- ☺ Młody měsáčž 23. hapryla dop. 9 h. 48 m.
- ☾ Přeni bértilk 30. hapryla w noč 11 h. 56 m.

IV. Spomnjenja hódne dny.

1. Dawł za wopaleništu postadnicu.
4. Karodny džen Š. Mik. biskopa Franca (1811).
18. Dowolenjo kwapnych wjelelow.
23. Karodny džen Š. Maj. krala Alberta (1828).
30. Přeni termin došhodnoho dawta.

V. Domjace přispomnjenja.

1887. Meja,

rôžownik, ma 31 dnów.

Stónčzka		Měšacžka	
řhadž.	řhov.	Měš.	řh.
h. m.	h. m.	řh. a řh.	h. m.

3. njeđzela po jutracų (Zubilate). *Scž.*: Jězús ryczi wo swojim wotendźenju. Jan. 16, 16—22.

1 Njeđzela	Filip a Jakub, jap.	4	36	7	19		1	42
2 Póndzela	Athanasij, bisk. wež.	4	34	7	21		2	17
3 Wutora	Namasanij. ř. řchizja	4	32	7	22		2	50
4 Srjeda	Monika; Florian	4	31	7	23		3	19
5 Šhtwórtk	Pius V., bamž	4	29	7	25		3	46
6 Pjatk	† Jan přch. łącz. wrot.	4	27	7	26		4	14
7 Sobota	Stanisław, bisk. m. ☺	4	26	7	28		řh.	w.

4. njeđzela po jutracų (Kantate). *Scž.*: Jězús lubi Ducha swjatoho. Jan. 16, 5—14.

8 Njeđzela	Zjewjenjo ř. Michała	4	24	7	30		8	36
9 Póndzela	Hrehoř z Nazianz	4	22	7	32		9	47
10 Wutora	Antonius, biskop	4	20	7	33		10	50
11 Srjeda	Mamert, biskop	4	19	7	35		11	43
12 Šhtwórtk	Nerej; Panfrac, m.	4	18	7	36		řh.	r.
13 Pjatk	† Servac, martrať	4	16	7	37		12	27
14 Sobota	Bonifac, martrať ☾	4	14	7	39		1	2

5. njeđzela po jutracų (Rogate). *Scž.*: Jězús napomina ř modlenju. Jan. 16, 23—30.

15 Njeđzela	řfidor, rólnik; Sofija	4	13	7	40		1	32
16 Póndzela	Jan z Nepomuka, m.	4	11	7	42		1	58
17 Wutora	Paschal Baylon, w.	4	10	7	43		2	21
18 Srjeda	Benancij, martrať	4	8	7	45		2	42
19 Šhtwórtk	Bože spēčo	4	7	7	46		3	5
20 Pjatk	† Bernard Senenski, w.	4	6	7	48		3	27
21 Sobota	Felix w. Kantal., w.	4	4	7	49		3	50

6. njeđzela po jutracų (Exaudi). *Scž.*: Jězús ryczi wo Swjatym Duchu, tróřhtarju. Jan. 15, 26—16, 4.

22 Njeđzela	Emilija; Julija, kniž.	4	3	7	50		4	17
23 Póndzela	Defiderij; Gotthard ☉	4	2	7	51		řh.	w.
24 Wutora	S. Marija pomoc. řch.	4	1	7	53		9	14
25 Srjeda	Hrehoř VII.; Ğórbán	4	0	7	54		10	11
26 Šhtwórtk	Filip Neri, wuzn.	3	59	7	55		11	1
27 Pjatk	† Madlena wot Pazziz	3	57	7	57		11	45
28 Sobota	* Sawřhtyn Kanterb.	3	56	7	58		řh.	r.

Swjatk. *Scž.*: Šhtóž Boha lubuje, jeho kaźnje dopjelnja. Jan. 14, 23—31.

29 Njeđzela	Swjatkownička	3	55	7	59		12	22
30 Póndzela	Swjatk. póndž. ☾	3	54	8	0		12	54
31 Wutora	Swjatk. wutora	3	53	8	2		1	22

Meja započnje z najkrasniřim mjedrom. 7. džen pať počzina so nje-wobřtazny čas. Přenje Ğrimanja druřeje položny meje lubja plódný čas. Za swjatk pať Ğrozny Ğrozny wěřitowý a desččitowý počzas.

I. Cyrkwinska protyka.

- Tež swjedženj zakřtařtwa ř. Józefa. — A swjaty džen z předowanjom. Rano w 6 h. wotřhad procesiona z Ğhróřčje do řilřpšdorfa; w 5 hodž. Woža mřcha. — W řerbřkej cyrkwi w Ğudychinje titularny swjedženj Ğoboźnjeje Jednoty ř czeřjezi swjateje Marije, Maczerje dobreje tady a wotpuřt.
- Swjaty džen.
- Swjaty džen.
- Wobřhad řchizownoho tydzenia.
- a 18. Wobřhad řchizownoho tydzenia.
- řřchizazany swjaty džen. Ğo řčzenju zdalenjo Ğhorjeřtačzja, jutrowneje řwečy a zawěřchenoho řchizja.
- W Dreždžanach w dwóřřkej cyrkwi dopolnja 1/2 9 hodž. řerbřke řemřke z předowanjom.
- Rano 1/2 h. wotřhad procesiona z Ğotrowa do Ğrupřt, w 5 hodž. Woža mřcha.
- Sobota plřheb swjatkami. Wigilny (wołóženy) póřt. Wobnowjenjo dupy.
- řřchizazany swjaty džen.
- Swjaty džen. Procesiony do Ğóžanta du.

II. Hermanki.

2. Bart. ř. Ğafecy. — 4. Ğjeswacžidto.* — 9. Ğojerecy. ř. Ğiskopicy. Ğadměricy. ř. — 10. Ğuland.* Ğadměricy. — 11. Ğoležnica.* Ğowe Ğěřto. Ğuland. — 12. Ğifenberg. ř. — 16. Ğamjenc. ř. Ğubij. ř. — 17. Ğufow wořm. Ğermanř. — 18. Ğčerwjena Ğwoda. Ğufow.* Ğowe Ğěřto.* — 20. Ğufow. — 21. Ğojerecy wořm. Ğermanř. Ğikow.* — 23. Ğóřpóř.* Ğinřpóř.* Ğiskopicy.* Ğikow. — 24. Ğinřpóř. — 25. Ğadeburg.* — 31. Ğulow. ř. Ğybalř. ř. Ğolbramecy. ř.

III. Měsačkowe přemjenjenja.

- ☺ Potny měřacžř 7. meje popořdnju 2 h. 56 m.
- ☾ Pořledni běřřřk 14. meje wječzor 9 h. 12 m.
- ☉ Ğlody měřacžř 23. meje w nočy 12 h. 1 m.
- ☾ Přeni běřřřk 30. meje rano 6 h. 15 m.

IV. Spomnjenja hódne dny.

- Ğalřpora.

V. Domjace přispomnjenja.

1887. Junij,

smajnik, ma 30 dnov.

Slónczka

Měšacžka

		šhadž.		šhom.		šh. a šh.	šh. m.
		h.	m.	h.	m.		
1	Srjeda	†* Juvenč, m.; Pamfil	3	52	8	3	1 50
2	Schtwórtk	Marcellin, martrač	3	52	8	4	2 16
3	Pjatt	†* Paula, knjž. m.	3	51	8	5	2 44
4	Sobota	* Franc Karracciola, w.	3	50	8	6	3 16

1. njedžela po swjatkach. Ščž.: Jezus wupóščeje japoschtołow.
Mat. 28, 18—20.

5	Njedžela	Najswj. Trojica ☺	3	50	8	6	šh. w.
6	Póndžela	Norbert, biskop	3	49	8	7	8 34
7	Wutora	Robert, abt	3	49	8	8	9 33
8	Srjeda	Wilhelm, b.; Medard	3	48	8	9	10 21
9	Schtwórtk	Bože célo	3	48	8	10	11 1
10	Pjatt	† Marhata, kralowna	3	47	8	11	11 34
11	Sobota	Barnabaš, japoschtoł	3	47	8	11	šh. r.

2. njedžela po swjatkach. Ščž.: Pšchirunanjo wo wulkej wječeri.
Luf. 14, 16—24.

12	Njedžela	Jan wot s. Jafunda, w.	3	47	8	12	12 2
13	Póndžela	Anton z Padua, w. ☾	3	46	8	13	12 26
14	Wutora	Bafilij wulki, b. wež.	3	46	8	13	12 48
15	Srjeda	Vitus, martrač	3	46	8	14	1 9
16	Schtwórtk	Dokhom. Bož. Čžel.	3	46	8	14	1 31
17	Pjatt	† Najš. Wutr. Jezus.	3	46	8	15	1 53
18	Sobota	Marč a Marcellin, mm.	3	46	8	15	2 18

3. njedžela po swjatkach. Ščž.: Pšchirunanjo wo žhubjenej wotwy.
Luf. 15, 1—10.

19	Njedžela	Juliana wot Falk.	3	46	8	16	2 47
20	Póndžela	Silberius, bamž m.	3	46	8	16	3 22
21	Wutora	Mloisius z Gonzaga ☽	3	46	8	16	šh. w.
22	Srjeda	Erasmus; 10 000 woj.	3	46	8	17	8 58
23	Schtwórtk	Ediltruda, knježna	3	46	8	17	9 44
24	Pjatt	† Mar. s. Jana ššecz.	3	47	8	17	10 24
25	Sobota	Wilhelm, abt	3	47	8	17	10 59

4. njedžela po swjatkach. Ščž.: Bohaty popad rybow. Luf. 5, 1—11.

26	Njedžela	Jan a Pawoł, m.	3	47	8	17	11 28
27	Póndžela	Ladislaw, kral	3	48	8	17	11 55
28	Wutora	* Leo II., bamž ☾	3	48	8	17	šh. r.
29	Srjeda	Pětr a Pawoł, jap.	3	49	8	17	12 21
30	Schtwórtk	Wopomnj. s. Pawoła	3	49	8	16	12 48

VI. Wjedro po mēšaczkowych přemjenjenjach.

Ma pošny mēšacžk 5. junija so wumjedri. Posledni bērtšk 13. junija
wēšcžki pšchemjenjate dny a hrimanja. Mlody mēšacžk 21. junija pšchewodžesa
deščecze. A tajše wostanje hač na kōnc mēšaca.

I. Cyrkwinska protyka.

- 1., 3. a 4. Pōst sudich dnow abo kwatember;
1. a 3. pošny pōst (jenotróčnje nahčzenjo a
ždžerženjo mjašnych jēdžow), 4. wolōženy pōst.
4. Šōnc jutrowneje spowjēdže.
5. Žah Asperges me.
9. Pšchitazany swjaty džen ze šwjećenjom pšchez
8 dnow. Šwjećenjski wobthad z Božim Čželom
i šchyrjom wostarkam.
16. Cyrkwinski swjaty džen. Popošdnju wobthad
z Božim Čželom. — Tež cyrkwinski swjaty
džen i. Wenna, patrona diwecy a serbškojo
kraja.
17. Cyrkwinski swjaty džen.
24. Swjaty džen.
28. Wigilny (wolōženy) pōst.
29. Pšchitazany swjaty džen. Došpošny wotpušt
dla ššeczanskeje muczby.

II. Hermanki.

1. Mjēswacžidlo.* — 3. Kuland.* — 6. Miščno.
— 13. Wulki Hajn* a deš. hermant. Žhorjalc.†
— 14. Wulki Hajn. Žhorjalc. — 15. Radeberg.*
— 16. Ortrand.* — 17. Ortrand. Žhorjalc
horncžejsti hermant. — 20. Šuczina.† Wuzafow.†
Šalschitrow.* Luban.† — 21. Luban. — 22.
Barcow.* — 24. Wjeleczin.† — 27. Rōžbort.†
Rychbach.† Dreždžany (Št. a R. m.). — 28.
Bart.* Rychbach. — 30. Ramjenc.*

III. Mēšaczkowe přemjenjenja.

- ☺ Pošny mēšacžk 5. junija w noč 11 h. 33 m.
- ☾ Pošledni bērtšk 13. junija pop. 2 h. 30 m.
- ☽ Mlody mēšacžk 21. junija pšchp. 11 h. 48 m.
- ☾ Přeni bērtšk 28. junija dop. 10 h. 56 m.

IV. Spomnjenja hōdne dny.

21. Wječor w 7 hodž. započatk lēčza. Naj-
blēššči džen z najtrōššej nocu.
27. Šydom špancow.
30. Druhi termin krajneje renty.

V. Domjace přispomnjenja.

1887. Julij,
pražnik, ma 31 dnov.

Stónčzka

Měšacžka

šhadž.
h. m.šhov.
h. m.Měš.
znamjošh. a šh.
h. m.

1 Pjatt	† Theobald, puštnik	3	50	8	16		1	17
2 Sobota	Domapht. f. Marije	3	50	8	16		1	49

5. njeđzela po šwjatkach. Šeč.: Spravnosč farizejow. Mat. 5, 20—24.

3 Njeđzela	Drohót. krewje Šhryšt.	3	51	8	16		2	27
4 Póndžela	Prokop, abt; Berta	3	52	8	15		3	11
5 Wutora	Cyrill a Method. ☺	3	53	8	14		šh.	w.
6 Erjeda	Domínika, knjž. m.	3	54	8	14		8	57
7 Šhtwórtk	Pulcherija, knježna	3	55	8	13		9	33
8 Pjatt	† Šhilian; Šilžbjeta	3	56	8	13		10	3
9 Sobota	Veronika w. Jul., knjž.	3	56	8	13		10	29

6. njeđzela po šwjatkach. Šeč.: Jezus našeči ze 7 šhlěbami 4000 muži. Mart. 8, 1—9.

10 Njeđzela	Kufina a 7 br.; Felic.	3	57	8	12		10	52
11 Póndžela	Bričcius, bišk. m.	3	58	8	11		11	15
12 Wutora	Jan Gualbert, abt	3	59	8	11		11	36
13 Erjeda	Anaklet, bamž m. ☾	4	0	8	10		11	57
14 Šhtwórtk	Bonaventura, b. weč.	4	1	8	9		šh.	r.
15 Pjatt	† Hendrich II., kral	4	3	8	8		12	21
16 Sobota	S. Marija na Karm.	4	4	8	7		12	48

7. njeđzela po šwjatkach. Šeč.: Profetojo we wowečich draštach. Mat. 7, 15—21.

17 Njeđzela	Alexij, wuznawač	4	5	8	6		1	19
18 Póndžela	Kamill z Lellis, w.	4	6	8	5		1	57
19 Wutora	Vincenc z Paula, w.	4	8	8	3		2	44
20 Erjeda	Marhata, knjž. m. ☉	4	9	8	2		šh.	w.
21 Šhtwórtk	Praxedes, knježna	4	10	8	1		8	22
22 Pjatt	† Marija Wadlena	4	11	8	0		8	59
23 Sobota	Apollinar, b.; Liborij	4	12	7	59		9	31

8. njeđzela po šwjatkach. Šeč.: Měspravny mušnicar. Lut. 16, 1—9.

24 Njeđzela	Šhryština, knjž. m.	4	14	7	58		10	0
25 Póndžela	Šakub starschi, jap.	4	15	7	56		10	27
26 Wutora	Šana, macž. f. Mar.	4	16	7	55		10	53
27 Erjeda	Pantaleon, lékař m. ☾	4	18	7	54		11	22
28 Šhtwórtk	Nazar; Viktor; Šnoc.	4	19	7	52		11	52
29 Pjatt	† Martha, knježna	4	21	7	50		šh.	r.
30 Sobota	Abdon a Sennen, m.	4	22	7	49		12	27

9. njeđzela po šwjatkach. Šeč.: Jezus plaka na Jeruzalem. Lut. 19, 41—47.

31 Njeđzela	Šgnac z Lojola, w.	4	24	7	47		1	8
-------------	--------------------	---	----	---	----	--	---	---

VI. Wjedro po měšaczkowych přemjenjenjach.

Na polny měšacž 5. julija mamy drje rješnje wjedro, ale tola hišče pšhemjenjate wocakowacž. Posledni běrtk 13. jul. pšhčezeri so z wěštkom a běščezitom. 20. pokazaja so rjane mite njebjesa a zwoštanu hač do kónca.

I. Cyrkwinska protyka.

2. Šwjaty džen. Procešiony do Róžanta du.
5. Šhtwórtk šwjaty džen.
13. W Šerbšich Pažlicach po starej Mišhjanstkej protyky Marhaty a f čzešči tuteje knježny a martraški wotđerži so po kemschach wotšhad wokoło wšy po pobožnym naložku ze zastarška.
16. (17.) Šwedžen štapulira.
20. Šhtwórtk šwjaty džen.
22. Šwjaty džen. Kermušča w Šhpitalu.
25. Šwjaty džen.
26. Šhtwórtk šwjaty džen.
30. Rano 1/26 hodž. wotšhad procesiona z Šhrošječ f šwjatej Šanje, do Šilipsdorfa a Šumborka. W 5 hodž. Woža mšča.
31. Rano 1/26 hodž. wotšhad procesiona z Budyščina do Šumborka.

II. Hermanki.

1. Šh Komorow.* — 2. Šuška. Šalawa.*
- Dubč.† Šutow.* Šh Komorow. — 4. Džže.† Šalawa. Šhšwald† Šřebule.† — 6. Měšwacžidlo.* — 7. Šhoczebuz.* — 8. Šuland.* — 11. Šištopych.* Šufow. — 18. Šokžnica.* Šubij.* — 19. Šokžnica. — 20. Šadeburg.* — 25. Šošport.* Šrafow.* — 28. Šamjenc.*

III. Měšaczkowe přemjenjenja.

- ☺ Polny měšacž 5. julija dopođnja 9 h. 29 m.
☾ Posledni běrtk 13. julija dopođnja 7 h. 52 m.
☉ Mlody měšacž 20. julija wječor 9 h. 45 m.
☽ Přeni běrtk 27. julija popođnju 3 h. 25 m.

IV. Špomnjenja hódne dny.

23. Započatt pšhčezich dnov.
28. Wuzwolny džen budyšštokho tachanta Franca. (1875.)

V. Domjace přispomnjenja.

1887. August,

Źnjeńc, ma 31 dnow.

Stónčźa

Měsacźa

		Źhadź.		Źhom.		Mjeńc. znamio.	Źh. a Źh.	
		h.	m.	h.	m.		h.	m.
1	Póndźela	Pětr w rjećazach	4	26	7	46		1 56
2	Wutora	Alfons z Liguori, wcz.	4	27	7	45		2 21
3	Srjeda	Namaf. Ź. Schczep. ☺	4	28	7	43		Źh. w.
4	Schtwórtk	Dominik, wuznawać	4	29	7	41		8 5
5	Pjatk	† S. Marija na śněbach	4	31	7	40		8 32
6	Sobota	Pšchetrasn. Chrystuf.	4	32	7	38		8 56

10. njeđźela po Źwjatkach. Scź.: Ǽrizej a cłonik w templu. Łut. 18, 9—14.

7	Njeđźela	Natusch, biskop	4	34	7	36		9 18
8	Póndźela	Cyriakus; Łargus, m.	4	36	7	34		9 39
9	Wutora	Chėtan, wuznawać	4	37	7	32		10 1
10	Srjeda	Ławrjenc, martrać	4	39	7	30		10 23
11	Schtwórtk	Susanna; Filumena	4	40	7	29		10 48
12	Pjatk	† Alara, knjeźna ☾	4	41	7	27		11 17
13	Sobota	* Hipolyt; J. Berchm.	4	43	7	25		11 51

11. njeđźela po Źwjatkach. Scź.: Ǽzus wuhoji hluchoněmoho. Marf. 7, 31—37.

14	Njeđźela	Eusebius, męschnik	4	45	7	23		Źh. r.
15	Póndźela	Do njebj. wz. s. M.	4	46	7	21		12 33
16	Wutora	Syacinth, męschnik	4	48	7	19		1 24
17	Srjeda	Joachim, nan Ź. Mar.	4	50	7	17		2 25
18	Schtwórtk	Agapit; Helena, ł.	4	51	7	15		3 35
19	Pjatk	† Ludwik, biskop ☉	4	52	7	14		Źh. w.
20	Sobota	Bernard, wuczeć	4	54	7	12		8 0

12. njeđźela po Źwjatkach. Scź.: Witofęitwy Samaritan. Łut. 10, 23—37.

21	Njeđźela	J. FranciŹt. w. Chant.	4	55	7	10		8 29
22	Póndźela	Timothej, martrać	4	57	7	7		8 56
23	Wutora	Filip Wenicij, wuzn.	4	59	7	5		9 24
24	Srjeda	Bartrom , japoschtol	5	0	7	3		9 54
25	Schtwórtk	Ludwik, kral ☾	5	2	7	1		10 29
26	Pjatk	† Sebald, wuznawać	5	4	6	59		11 8
27	Sobota	Józef z Kalasanea, w.	5	5	6	57		11 53

13. njeđźela po Źwjatkach. Scź.: Ǽzus wustrowi 10 wusadnych. Łut. 17, 11—19.

28	Njeđźela	HawŹhtyn, bisk. wcz.	5	7	6	54		Źh. r.
29	Póndźela	Jan KŹhczenik Źczaty	5	9	6	52		12 35
30	Wutora	Roza LimanŹta, knjź.	5	10	6	50		1 43
31	Srjeda	Rajmund Romnat, w.	5	11	6	48		2 44

VI. Wjedro po mėsaćkowych přemjenjenjach.

Polny mėsaćk 3. aug. pokazuje na hrimotanja. Posledni běrtik 12. aug. zwjetełi naŹ z rjanym, cšopnym wjedrom. Młody mėsaćk 19. aug. da wětry z běhčejom woczałowacz. Po pŹhčich dnach śmęny so zaŹy rjanoho wjedra nadźijecz.

I. Cyrkwinska protyka.

- W KłóŹtrje Marijnej Śwěđdze a w Rum-borku doŹpólny wotpuŹt „Porciuntula“.
- Cyrkwinski Źwjaty džen.
- Źwjaty džen.
- Wigilny pšć. Rano w 7 hodź. wotŹhad procesiona z ChróŹciz do Wólmsdorfa. W 5 hodź. Woža mŹcha.
- PŹhifazany Źwjaty džen. Do Božeje mŹchě Źwjećęno zelow.
- W KłóŹtrje Mar. Śwěđdze doŹpólny wotpuŹt.
- W Radworju doŹpólny wotpuŹt a fermuŹcha.
- W Brunowje doŹpólny wotpuŹt.
- Źwjaty džen. W Njebjelcizach doŹpólny wotpuŹt bratŹkwa Ź. BoŹjana.
- W BudyŹchinje w tachantŹkej cyrkwi lėtne wopmnjećo za tachanta Kardonn.

II. Hermanki.

- Kulow.† Nowy Gersdorf. — 3. NjeŹwacźbdo.* Eifenberg.† — 5. Witow.* — 6. BudyŹchin.† — 8. Rinspórk.* — 9. Bart.* — 10. Čerťojena Woda. — 11. Kamjenc.* — 15. Polczanica.* Zahar.† — 16. Łaz.† Slankow.† — 17. Kadeberg.* — 18. BęŹkow.† — 20. Kuland.* WětoŹchow.* — 22. Žhorjalc.† Kuland. WětoŹchow. — 24. Galschtrow.† Gródk.† — 26. Žhorjalc hornczeŹki hermani. Trěbule.* — 27. Ortrand.* Lubnjow.* — 29. WóŹpórk.† Kamnow.† MiŹchno. Ortrand. Luban.† Lubnjow. — 31. Nowe Město.*

III. Měsaćkowe přemjenjenja.

- ☺ Polny mėsaćk 3. augusta wječor 9 h. 35 m.
- ☾ Posledni běrtik 12. aug. w noč 12 h. 31 m.
- ☼ Młody mėsaćk 19. augusta rano 6 h. 34 m.
- ☽ Přeni běrtik 25. augusta wječor 9 h. 16 m.

IV. Spomnjenja hódne dny.

- Drugi termin kralowŹŹich dawtow.
- Rónc pŹhčich dnow.

V. Domjace přispomnjenja.

1887. September, požnjeće, ma 30 dnow.

		Słóncežka		Měsacžka	
		šhadž.	šow.	Měš.	šh. a šh.
		h. m.	h. m.	šmijoj	h. m.
1 Schwórtk	Egidij, abt	5	13 6 46		3 48
2 Pjatt	† Schežepan, kral ☺	5	14 6 44		šh. w.
3 Sobota	Serapija, knjz. m.	5	16 6 42		7 23
14. njeđzela po swjatkach. Šeč.: Nichtó njemóže dwěmaj knjezomaj šlužić. Mat. 6, 24—33.					
4 Njeđzela	S. jandž. pěstonow	5	18 6 39		7 44
5 Póndzela	Lavrjenc Justinian	5	19 6 37		8 5
6 Wutora	Albin, biskop	5	21 6 35		8 27
7 Srjeda	Regina, knjezna	5	23 6 33		8 51
8 Schwórtk	Narod s. Marije	5	24 6 31		9 18
9 Pjatt	† Gorgon, martrač	5	25 6 29		9 49
10 Sobota	Mikławšch Tolent. ☾	5	27 6 27		10 26
15. njeđzela po swjatkach. Šeč.: Jezus zbudži mlódzjenca we Naimje wot mornych. Łuf. 7, 11—16.					
11 Njeđzela	Mjeno s. Marije	5	28 6 24		11 11
12 Póndzela	Guido, wuznawač	5	30 6 22		šh. r.
13 Wutora	Matern, biskop	5	32 6 20		12 6
14 Srjeda	Šowysch. s. šchizja	5	33 6 17		1 11
15 Schwórtk	Nikodemuš, martrač	5	35 6 15		2 23
16 Pjatt	† Kornel a Gyprian	5	37 6 12		3 41
17 Sobota	Zač. bluzn. s. Franc. ☉	5	38 6 10		šh. w.
16. njeđzela po swjatkach. Šeč.: Jezus wustrowi wódukawocho. Łuf. 14, 1—11.					
18 Njeđzela	7 bolosćow s. Mar.	5	39 6 8		6 55
19 Póndzela	Januarij, bisk. martr.	5	41 6 6		7 24
20 Wutora	Gustachij, martrač	5	42 6 4		7 54
21 Srjeda	†* Matej, japoschtol	5	44 6 1		8 27
22 Schwórtk	Mauric, martrač	5	46 5 59		9 5
23 Pjatt	†* Vinus; Thekla, knjz.	5	47 5 57		9 49
24 Sobota	* S. Mar. w. wuf. jat. ☽	5	49 5 54		10 40
17. njeđzela po swjatkach. Šeč.: Najwjetscha kaznja w zakonju. Mat. 22, 34—46.					
25 Njeđzela	Wiktor, martrač	5	51 5 52		11 37
26 Póndzela	Gyprian; Justina	5	53 5 50		šh. r.
27 Wutora	Košmas a Damian	5	54 5 47		12 37
28 Srjeda	Wjacław, wójw. m.	5	56 5 45		1 40
29 Schwórtk	Michal, arcjandžel	5	57 5 43		2 44
30 Pjatt	† Hieronym, měšcn. w.	5	58 5 41		3 59

VI. Wjedro po měsaczkowych přemjenjenjach.

Započatk septembra zda so z desjećom přichiněč. Posledni bértsk 10. sept. ma přemjenjate wjedro. Tajke wostanje hač do 24. Potom dadža so wulke desjećiki přichipowjeđić.

I. Cyrkwinška protyka.

4. Cyrkwinski swjaty džen.
5. Nano w 1/26 wotšhad procesiona z kšóštra Mar. Swěžy do Krupki. W 5 hodž. Woža miša.
8. Přichitazany swjaty džen. Procesiony do Róžanta dn.
9. W Budyščinje w tachantskej cyrkwi lětno wopomnječo za biskopa Lota.
11. Cyrkwinski swjaty džen. Titularny swjedžen jerbsteje cyrkwy w Budyščinje.
14. Cyrkwinski swjaty džen.
18. Cyrkwinski swjaty džen.
20. Dže z Budyščina po dopoldnišch kemschach procesion do Filipšdorfa.
21. Swjaty džen.
21. a 23. Póšt šuchich dnow abo quatember (połny póšt).
24. Wólóženy póšt.
25. W Drežďžanach w dwórsej cyrkwi dopoldnja 1/29 hodž. jerbste kemsche z přėdowanjom.
29. Swjaty džen.

II. Hermanki.

2. Ruland.* — 3. Kšupórk.* Žitawa. Rulow.* — 5. Žitawa.* Wulki Šajn* a desťowj hermant. Rulow. Šhocžebuz.† — 6. Wulki Šajn. — 7. Njeswacžidlo.* — 8. Wólbramecy.† — 10. Kalawa.* — 12. Biskopich.* Kalawa. Wužakow.† — 13. Džěže.† Jarow.† — 14. Stolpin.* Radeberg.* Radeburg.* Parcow.* Drežďžany (R. m.).* — 15. Radeburg. — 17. Mišchno.* Ortrand.* — 19. Kamjenc.† Wostrowc. Rychbad.† Šipš (hač do 15. oktobra). — 21. Bart.† 24. Wojerech wolm. hermant. — 26. Biskopich. Nowofale. Wojerecy.† Trěbule.† — 28. Połčnica.* — 29. Wjelecžin.† Połčnica. Šhocžebuz.*

III. Měsaczkowe přemjenjenja.

- ☺ Połny měsacžk 2. sept. přichipóbnju 12 h. 8 m.
- ☾ Posledni bértsk 10. sept. popoldnju 3 h. 58 m.
- ☉ Młody měsacžk 17. sept. popoldnju 2 h. 55 m.
- ☽ Přěni bértsk 24. sept. rano 5 h. 59 m.

IV. Spomnjenja hódne dny.

23. Dopoldnja w 10 hodž. započatk nazymny. Džen a noc so ruwataj.
30. Druhi termin došhodnoho dawfa. Tšecži termin krajnjeje renty.

V. Domjace přispomnjenja.

1887. Oktober, winowc, ma 31 dnow.

		Stónčžta		Měšacžta			
		šhadž. h. m.	šhom. h. m.	Měš. znamjo	šh. a šh. h. m.		
1	Sobota	Nemigijs, biskop	6	05	39	II	4 53
18. njeđžela po šwjatkach. Šež.: Jezus wustrowi wicžniwoho. Mat. 9, 1—8.							
2	Njeđžela	Róžarij š. Mar. ☺	6	25	36	III	šh. w.
3	Bónđžela	Józef z Kupertina, w.	6	35	34	III	6 32
4	Wutora	Franc z Alfifi, w.	6	55	32	III	6 55
5	Srjeda	Placid, martrač	6	75	29	III	7 20
6	Sčhtwórtk	Bruno, wuznawač	6	95	27	III	7 49
7	Šjatk	† Mark, biskop	6	105	25	III	8 24
8	Sobota	Brigitta, wudowa	6	125	23	III	9 5
19. njeđžela po šwjatkach. Šež.: Kralowa krasna hošžina. Mat. 22, 1—14.							
9	Njeđžela	Dionys, h. m.; Kustif	6	135	21	III	9 54
10	Bónđžela	Franc Borgias, w. ☾	6	155	19	III	10 52
11	Wutora	Gereon, martrač	6	165	17	III	12 0
12	Srjeda	Magimilian, biskop	6	185	14	III	šh. r.
13	Sčhtwórtk	Eduard, kral	6	205	12	III	1 13
14	Šjatk	† Kallist, bamž	6	225	10	III	2 32
15	Sobota	Theresija, knježna	6	245	8	III	3 53
20. njeđžela po šwjatkach. Šež.: Jezus wustrowi kralowštoho syna. Jan. 4, 46—53.							
16	Njeđžela	Šawol, abt ☉	6	255	5	III	šh. w.
17	Bónđžela	Jadwiga, wudowa	6	275	3	III	5 49
18	Wutora	Lukasch, šeženik	6	285	2	III	6 21
19	Srjeda	Pětr z Mikantara, w.	6	305	0	III	6 58
20	Sčhtwórtk	Jan z Kant.; Wend.	6	324	58	III	7 41
21	Šjatk	† Wóršča, knjž. m.	6	334	56	III	8 30
22	Sobota	Sever; Kordula	6	354	53	III	9 26
21. njeđžela po šwjatkach. Šež.: Mješmitny wotrocžk. Mat. 18, 23—35.							
23	Njeđžela	Severin; Š. Kapist. ☾	6	374	51	III	10 28
24	Bónđžela	Rafael, arcjandžel	6	394	49	III	11 31
25	Wutora	Šhrysanth; M. Mat.	6	414	47	III	šh. r.
26	Srjeda	Evarist, bamž	6	434	45	III	12 36
27	Sčhtwórtk	Florenc, martrač	6	444	43	III	1 41
28	Šjatk	† Šyman a Judas, j.	6	454	42	III	2 44
29	Sobota	Eusebija, knježna	6	474	40	III	3 47
22. njeđžela po šwjatkach. Šež.: Daňski pienjež. Mat. 22, 15—21.							
30	Njeđžela	Theodorit, měšćnik	6	494	38	III	4 51
31	Bónđžela	* Wolfgang, biskop ☺	6	514	36	III	šh. w.

VI. Wjedro po měsaczkowych přemjenjenjach.

Oktober čžini štrach, zo dale panca. Na mladny měsacžk 16. oktobra pak so wuwjedri. 23. duja mócnje nazymške wětry. Oktober ščoncžki so z najrenjšim wjedrom.

I. Cyrkwinska protyka.

2. W Radworju šwjedžen pošwjećenja cyrkwoje a fermuška. — Přeni wotpušk w Kulowje.
4. Šwjedžen Kulowšćeje wosady.
9. W Kulowje šwjedžen pošwjećenja cyrkwoje, fermuška a druhi wotpušk.
16. We Wotrowje a w Kšochćeje Marijnej Šwěždže fermuška.
21. Cyrkwinški šwjaty džen.
23. W Šhrošćicach šwjedžen pošwjećenja cyrkwoje a fermuška.
28. Šwjaty džen.
31. Wigilny (wolobženy) pošk.

II. Hermanki.

3. Šuczina. † Kakecy. Ščěračow. † Rychbach.* Luboraz. — 4. Šródl.* — 5. Mješwacžidlo.* a lenowy hermant. Čžerwjena Woda. Wěteńca. † — 6. Kamjeuc.* Krafow. † Dubc. † Šhoczebuž.* Žarow woln. hermant. — 10. Bifšopic.* Lubij. † Kulow. † Šybalin. † Štantonow. † — 13. Šhoczebuž.* Šh Komorow.* — 16. Mješwacžidlo deštowny, łuczowny a šmolowy hermant. Kumbork. — 17. Wšpork.* Šinšpork.* Radmėricy. † — 18. Šinšpork. — 20. Šhoczebuž.* Šifow.* — 21. Šifow. — 22. Wětošow.* — 24. Šjarnacžic. † Šalfšctrow.* Drežďžany (Št. a N. m.). Rychwald. † Žahan. † Wětošow. — 25. Wulki Šajr.* a deštowny hermant. — 26. Kadeberg.* — 27. Kadeberg. Ortrand.* — 28. Ortrand. — 29. Kuland.* — 31. Kuland.

III. Měšaczkowe přemjenjenja.

- ☺ Pošny měsacžk 2. oktobra rano 4 h. 42 m.
 ☾ Pošedni bėrtk 10. oktobra rano 5 h. 52 m.
 ☉ Mladny měsacžk 16. okt. w nočy 11 h. 30 m.
 ☽ Přeni bėrtk 23. oktobra wječor 6 h. 41 m.
 ☺ Pošny měsacžk 31. okt. wječor 10 h. 26 m.

IV. Spomnjenja hódne dny.

1. Dawk za wopalenštu poškadnicu.
4. Wženiny Šoho Mitošče biskopa Franca.
29. Nastupny džen na trón Šoho Maještošče krala Šiberta (1873).
30. We Worskacach a někotrych šušodnych wšach fermuška.

V. Domjace přispomnjenja.

1887. November,

nazymnik, ma 30 dnow.

		Skónczka		Měšaczka	
		řhadž. h. m.	řhow. h. m.	Měš. znamjo	řh. a řh. h. m.
1	Wutora	Wšěch Swjatyh	6 53	4 34	5 23
2	Erjeda	Wřchěch řhud. duřh.	6 55	4 32	5 50
3	Schtwórtk	Hubert, biskop	6 56	4 30	6 23
4	Pjatk	† Karl Boromejski, w.	6 58	4 28	7 2
5	Sobota	Zacharias a Hilžbjeta	7 04	4 27	7 48

23. njeđzela po swjatkach. Scž.: Žezus zbudži Žairowu dźowku.
Mat. 9, 18—26.

6	Mjeđzela	Leonard, abt	7 14	4 26	8 43
7	Póndzela	Amarant; Wilibrord	7 34	4 24	9 46
8	Wutora	4 krón. martrarjo ☾	7 54	4 22	10 55
9	Erjeda	Theodor, martrač	7 74	4 21	řh. r.
10	Schtwórtk	Handrij Awellin, w.	7 84	4 19	12 9
11	Pjatk	† Měrczin, biskop	7 104	4 18	1 27
12	Sobota	Měrczin, bamž	7 124	4 16	2 47

24. njeđzela po swjatkach. Scž.: Přichrananjo wo žonopowym zornu.
Mat. 13, 31—35.

13	Mjeđzela	Stan. Kofřka; Didat	7 144	4 14	4 8
14	Póndzela	Livin, m.; Josafat	7 154	4 13	5 32
15	Wutora	Herta, knj.; Leopold ☉	7 164	4 12	řh. w.
16	Erjeda	Othmar; Edmunda	7 184	4 11	5 28
17	Schtwórtk	Řrehor Džimončinjer	7 204	4 10	6 16
18	Pjatk	† Otto, abt; Eugen	7 224	4 8	7 11
19	Sobota	Hilžbjeta, wudowa	7 244	4 7	8 12

25. a poslednja njeđzela po swjatkach. Scž.: Zapuřćenjo Žeruzalema.
Mat. 24, 15—35.

20	Mjeđzela	Felix z Valois, w.	7 254	4 6	9 16
21	Póndzela	Woprowanjo ř. Marije	7 274	4 4	10 22
22	Wutora	Cecilija, knj. m. ☾	7 294	4 3	11 28
23	Erjeda	Klimant, bž.; Felicitas	7 304	4 2	řh. r.
24	Schtwórtk	Jan wot řchžiřa, w.	7 314	4 2	12 33
25	Pjatk	† Řhatyrna, knj. m.	7 334	4 1	1 37
26	Sobota	Pětr Alex.; Konrad	7 344	4 0	2 41

1. njeđzela adventa. Scž.: Žnamjenja přšeh řudnym dnjom. Luk. 21, 25—33.

27	Mjeđzela	Nikafius, bisk. m.	7 363	59	3 45
28	Póndzela	Křescenc, martrač	7 383	58	4 48
29	Wutora	Saturmin, bisk. m.	7 393	57	5 53
30	Erjeda	Handrij, jap. ☺	7 413	56	řh. w.

VI. Wjedro po měšaczkowych přemjenjenjach.

Řačž do 15. novembra wořtanje řjane wjedro z řnježom. Po mlodym měšacžku (15. nov.) počznaja nróžy řhodžić. Žymne wětry na 22. nov. řwědžca, zo njeje řněř baloto. Řónc novembra a započžat decembra řubi řařř řjane wjedro.

I. Cyrkwinska protyka.

1. Přřitazany řwjaty džen.
2. Čyřkwinski řwjaty džen.
6. W Radworju a Kulowje dospolny wotpuřř „po morowych“. — W Měšjelsčicach, Wacžonju a Ždžeri, tež w někotrych wřach wokoło Budyřřina kermuřřa.
11. Šwjedžen Měšjelsčanřteje wořady.
13. W Budyřřinje w tačhantřteje čyřtwi wopomnjecžo pořwjecženja čyřtwje a kermuřřa.
20. W Řalbicach wopomnjecžo řwjecženja čyřtwje a kermuřřa.
23. W Budyřřinje řětne wopomnjecžo za Žana Leisentritta, přerňoho řamofřtatnoho tačhanta.
25. Šwjedžen Řalbicčanřteje wořady.
27. Započžat adventa a nowořho čyřkwinsřkořo řěta. W Budyřřinje w tačhantřteje čyřtwi řětne wopomnjecžo za biskopa Wóřřkořo. W Drežž-džanach we dwóřřteje čyřtwi dospolnřja 1/29 řhodž. řerřře řemřře z přėdowanjom.
30. Šwjaty džen.

II. Hermanki.

1. Bart.* Řróđř.† — 2. Měřwacžidlo* a řenowy řermanř. Řowe Měřřo. — 3. Řřhocžebuz.* — 4. Řuland.* — 5. Budyřřin.† Řřěbule† a řenowy řermanř. Řulow.* — 7. Řřchbach.† — 8. Řaž.† — 9. Řubaň.* — 10. Řřhocžebuz.* — 11. Řolčžnica.* — 12. Žitawa. Řřh Řomorow.* — 14. Šřolpin. Žitawa.* Řřchbach.† Řřh Řomorow. — 21. Wóřřpocř.† Řulow.* — 23. Řadeřburg.* — 24. Řamženc.* — 26. Řalawa.*

III. Měšaczkowe přemjenjenja.

- ☾ Pořředni řěřřř 8. nov. popořdnju 7 ř. 57 m.
☉ Mlody měšacžř 15. nov. dospořdnja 9 ř. 3 m.
☽ Přėri řěřřř 22. nov. dospořdnja 11 ř. 38 m.
☺ Pořny měšacžř 30. nov. popořdnju 4 ř. 15 m.

IV. Špomnjenja řódne dny.

13. W Žuricach kermuřřa.
26. Šřóncženjo řwafnyř wřeřelow.

V. Domjace přřpomnjenja.

1887. December,

hodownik, ma 31 dnow.

		Stónczka		Měsacžka	
		řhadž. h. m.	řhov. h. m.	Měř. znamio	řřh. a řh. h. m.
1	Sčtwórtř	Egidiuř, biřř.; Marian	7 42	3 56	5 0
2	Pjatt	† Bibiana, knjž. martr.	7 44	3 55	5 44
3	Sobota	Franc Koberřři, w.	7 45	3 54	6 37

2. njedžela adventa. řeč.: Jan řežele ř Ježusej. Mat. 11, 2—10.

4	Njedžela	Borbora, knjž. m.	7 46	3 54	7 38
5	Póndžela	Pětr Řhryřolog, b.	7 48	3 53	8 45
6	Wutora	Mikławawřř, biřřop	7 49	3 53	9 56
7	řrjeda	Ambrosij, biřř. wčž.	7 50	3 53	11 11
8	Sčtwórtř	Njew. podj. s. M. ☾	7 51	3 53	řřh. r.
9	Pjatt	† Eutichian; Leofadiuř	7 52	3 52	12 27
10	Sobota	Přřenjeř. laur. domu	7 53	3 52	1 46

3. njedžela adventa. řeč.: Jan řvědeži wo Ježusu. Jan. 1, 19—28.

11	Njedžela	Damař, bamž	7 54	3 52	3 5
12	Póndžela	Epimach, m.; Magenc	7 55	3 52	4 26
13	Wutora	Lucija, knjž. m.	7 56	3 52	5 47
14	řrjeda	†* Spiridion, biřř. ☼	7 57	3 52	řřh. w.
15	Sčtwórtř	Řhryřtina, řlužownica	7 58	3 52	4 52
16	Pjatt	†* Eusebij Berceřři, b.	7 59	3 52	5 51
17	Sobota	* Lazar, biřřop	8 0	3 52	6 56

4. njedžela adventa. řeč.: Jan přěduje pokuřtu. Ľuf. 3, 1—6.

18	Njedžela	Ľzał. ř. Mar. na p. Řhr.	8 1	3 53	8 3
19	Póndžela	Nemeřřij, martrář	8 1	3 53	9 12
20	Wutora	Řhryřtian, martrář	8 2	3 53	10 19
21	řrjeda	Domasř, japořřtoř	8 3	3 53	11 23
22	Sčtwórtř	řlavian, martrář ☾	8 3	3 54	řřh. r.
23	Pjatt	† Wiktorija, knjž. m.	8 4	3 55	12 27
24	Sobota	* řadam a řěva	8 4	3 55	1 31

řodby. řeč.: Ježurovy naroř. Ľuf. 2, 1—14.

25	Njedžela	Boži dzeň nar. J.	8 4	3 56	2 35
26	Póndžela	řéřpan, martrář	8 5	3 57	3 40
27	Wutora	řan, japořřtoř	8 5	3 57	4 45
28	řrjeda	Njew in. džěčátka	8 5	3 58	5 48
29	Sčtwórtř	Domasř z Kanterb., b.	8 5	3 59	6 49
30	Pjatt	† Rainer, b.; David ☽	8 5	4 0	řřh. w.
31	Sobota	řylveřřter, bamž	8 5	4 1	5 28

VI. Wjedro po mėsačkowych přemjenjenjach.

Ľař rjenje hač je december započzał, dha počaza wot 14. t. j. mřodořo mėsačřka tež řwóř hrubř boř mjenujey wřřchory a řněřwěčřa. Ľařři čřař nje-popuřěčři řřoro hač na řonc. řylveřřter hařle přřěpoda nowomu řětej řiwřřřu řymiečřu.

I. Cyrkwinska prořka.

4. Ľyrkwinski řwjaty džěi.
6. Ľyrkwinski řwjaty džěi.
8. Přřitřazany řwjaty džěi. W řulowje titu-larny řwjedžeň „řwjateje Marijnořo towařřtwa řužeřnow“ z dořřpnyř wotpuřřom za jobuřřtamy. W řudysřřinje w řerbřřej čyřřkwi dořřpnyř wotpuřř.
- 16.—24. W řadworju wřřěđbuje po řutnjach „řowena“ ř čřeřěji maczerje Božeje.
14. a 16. řóřř řudřřich dnow abo quaterber (řolny řóřř).
17. řolóženy řóřř.
19. W řudysřřinje w řačantřřej čyřřkwi řěte wopmuřřěčřo za řačanta řučeřřanka.
21. řwjaty džěi.
24. řigilny (řolny) řóřř (řatoržřica).
- 24.—25. řože řoc, w řolnočy řože mřřa.
25. Přřitřazany řwjaty džěi.
26. Přřitřazany řwjaty džěi. řožořřnowanjo řitow.
27. řwjaty džěi. řo přěđowanju řožořřnowanjo a wudžělenjo wina řwjatořo řana.
28. Ľyrkwinski řwjaty džěi.
31. Džatokwina wjećřorna řobožořřěž dla dořřonjanoro řěta w řudysřřinje w řačantřřej čyřřkwi (w 7 řodž.) a w řhřořěčřicach (w 6 řodž.).

II. Hermanki.

2. řuland.* — 5. řlowřař. Džěže.† — 7. řieřřwacžidlo* a řenowy řermanř. řifenberg.* — 12. řrođř.† — 14. řuland. — 15. řamjenc.* řužatow. — 17. řojerečř.† řřěbule řamařřři a řenowy řermanř. — 19. řulow.† řřěžđžany (řt. a ř. m.).

III. Měsačkowe přemjenjenja.

- ☾ řořředni řěřřřř 8. decembra řano 4 ř. 6 m.
 ☽ řřodny mėsačřř 14. dec. wječřor 8 ř. 16 m.
 ☾ řřěni řěřřřř 22. dec. dořřođbuja 7 ř. 56 m.
 ☽ řořřny mėsačřř 30. dec. dořřođbuja 9 ř. 9 m.

IV. řpomnjenja řódne dny.

21. řano w 4 řodž. započzał řřny. řařřřřřř řdžeň z najđěřřřej nocu.
24. řatoržřica.
31. řčřtwóřř termin řrajneje řenty.

V. řomjace přřřpomnjenja.

Čas Božich službow w serbskej Łužicy a susodnych wosadach.

	Čas přechestupa Božich službow		Njedzela; s. dnj			Džělawe dnj			
	za njedzela a swj. dnj.	za džělawe dnj.	w žymje.	w lěće.	popoł. dnju.	načto.	w lěće.	w žymje.	w žymje.
Budyščin	tachantsta	1. haryla, 1. oktobra.	5 a 9		2	5 a 9		6 a 9	
	jerbska		$\frac{1}{2}8$ a 9		$\frac{1}{2}1$				
Chróšćicy . . .		1. njedž. po jutrach, 24. augusta.	6 a 9	5 a 8	2	$\frac{3}{4}6$, $\frac{1}{4}7$	$\frac{3}{4}7$ a $\frac{1}{4}8$	7	
Njebjelčicy . . .		po 1. meje, po 29. septembru.	9	8	$\frac{1}{2}2$	$\frac{1}{2}7$, 7	6	$\frac{1}{2}7$, 7	$\frac{1}{2}8$
Radwor		1. meje, njedž. po 29. septbr.	9	8	2		6		7
Ralbicy		jutry, 21. septembra.	6 a 9	5 a 8	2	7, $\frac{1}{2}7$	6	$\frac{1}{2}7$, 7	$\frac{1}{4}8$, 8
Wotrom		1. meje, 1. oktobra.	9		2	7	$\frac{1}{2}7$	7	$\frac{1}{2}8$
Schpitał			9		2	$\frac{1}{2}7$		8	
Marijna Hwězda .			$\frac{1}{2}7$ a $\frac{1}{4}10$		$\frac{1}{2}2$, $\frac{1}{2}3$, 3		6 a 7 a $\frac{3}{4}9$		
Różant		jutry, 14. septembra.	6 a 9	5 a 9	2	$\frac{1}{4}7$		7	
Baczoń			9	8	2				
Hajnicy		po jutrach, po Michale.	9	8					
Zbjer		1. meje, po 29. septembru.	9	8	$\frac{1}{2}2$				
Lubij			9						
Worflecy			$\frac{1}{2}8$		$\frac{1}{2}8$		$\frac{1}{2}8$		
Kulow		24. febr., jutry, njedž. po 4. sept., 1. njedž. nob.	5 a 8		2	$\frac{1}{2}6$ a $\frac{1}{4}8$	5 a $\frac{1}{2}6$ a $\frac{1}{4}7$	6 a $\frac{1}{4}8$	
Stanow			$\frac{8}{4}10$ a $\frac{1}{2}8$ a 9 a		$\frac{1}{2}3$	$-\frac{1}{2}8$	7	$\frac{1}{2}8$	8
			10						
Na swj. Haninej Horje pola Lobendau-a								řóždu wutoru 7	
Krupfa			$\frac{1}{2}7$ a $\frac{1}{2}10$	6 a 9	$\frac{1}{2}3$, róčne časb a wigilije 3		6 a 9	$\frac{1}{2}7$ a $\frac{1}{2}10$	
Georgswalde . . .			7, $\frac{1}{2}9$ a 10		$\frac{1}{2}3$	6 a 7		7 a 8	
Filipsdorf		1. haryla, 1. novembra.	6, 7 a 9		$\frac{1}{2}2$ a 4	$\frac{1}{2}6$, 6 a 8		$\frac{1}{2}6$, 6 a $\frac{1}{2}8$	
Rumburg	klóschtska		6 a $\frac{1}{2}9$		$\frac{1}{2}5$		6 a $\frac{1}{2}9$		
	fariska		7, $\frac{1}{2}9$ a $\frac{1}{2}10$		$\frac{1}{2}3$		$\frac{1}{4}8$		

Přichy: Futnje su w Budyščinje a w Chróšćicach rano w 5 hodzinach; w Kalbicach, w Kóžencze a w Krupcy w 6 hodž.; w Georgswaldže w 1/27 a w Stanknowje w 7 hodž., ale jeno wschédne dny. — W serbskej cyrkwi w Budyščinje na srjedach a pjatkach w poścje we 8 rano. — W Kalbicach na pjatkach w poścje swjatyh dnach dopoždny we 8. — W Marijnej Hwězdže na sobotach rano 6, 7 a 8. — W Kóžencze sobotu (přechz cyle lěto z wumzacjom adventa) we 8. — W Baczonju su kóždu druhu a štwórtu njedželu a rócžne časny, jeli na tajku njedželu padnu, za to 2. swjaty džen, w Zdžeri su kóždu přerju njedželu měšaca, w Dubiju kóždu třecžu a w Hajnicach kóždu druhu a štwórtu njedželu měšaca Bože služby. — W Georgswaldže je kóždy 1. pjatk w měšacu, w lěcže 1/28 a w zymje w 6 wječzor pobožnosť najš. Wutroby Žezusoweje a w tydženju wschěch khudych dušchow kóždy wječzor w 6 hodž. pobožnosť.

Mejski nyšpor

je	na njedželah a přichazanach swj. dnach	wschédne dny
Budyščin (serbski a němski po rjadu)	7	1/28
Chróšćich	1/24	6
Njedželečich (jeno na sobotach, njedželah a přichazanach swj. dnach)	1/28	8
Radwor	1/28	1/28
Wotrow	7	1/28
Schpital (jedyn džen a jedyn nic)	8	8
Marijina Hwězda	7	7
Kóžant	5	7
Baczoń	?	?
Worklecy	1/28	1/28
Zdžer (jeno srjedu a pjatk)	8	8
Kulow	8	8
Delnje Sulšchecy	8	8
Stanknow (póndželu, srjedu a pjatk)	1/28	1/28
Krupfa	7	7
Georgswalde (póndželu, srjedu a pjatk)	1/28	1/28
Filipsdorf	7	7

Bože služby w sakskich herbskich krajach.

1) Stajne Bože služby maja: Drezdžany (dwórka cyrkej, w pryncowym hrodže, Nowe Drezdžany, Friedrichstadt, Józefininy wustaw, 2 schulstkej kapali), Annaberg, Gwikawa, Freiberg, Hubertusburg, Chemnicy, Lipsk, Mischno, Pirno, Plawno, Radeberg, ROTHschönberg, Reichenbach a Greiz (kóždu 2. njedželu), Altenburg a Wehselburg.

2) Missionske Bože služby maja: Auerbach (4 krócž), Biskopicy (2 kr.), Bráunsdorf (8 kr.), Döbeln (3 kr.), kupjel Elster (w lěcže), Frankenberg (2 kr.), Grimma (12 kr.), Großenhain (6 kr.), Hajnichen (4 kr.), Hohenek (8 kr.), Hohnstein (8 kr.), Koldic (2 kr.), Königstein (kóždu 1. měšacnu njedželu), Leisnig (1 kr.), Marienberg (12 kr.), Neustadt (2 kr.), Oschatz (2 kr.), Pilnicy (cyle lěcžo), Riesa (2 kr.), Rochsburg (někotry krócž), Roßwein (2 kr.), Sanda (2 kr.), Schneeberg (2 kr.), Schwarzenberg (4 kr.), Sonnenstein (něšto krócž), Stollberg (4 kr.), Voigtsberg (12 kr.), Waldheim (12 kr.).

Rozhladuj so!

Tež w zařdženym lěcže je so wjele přemjeniko a hišćje wjac přchi starym wostało. Z tutymi słowami mohł po prawom swój nastaw započecz a z dobom tež hižo skónčicz: z tym bych čezčeznym čitarjam a sebi wulku prócu zalutowat: muž mohł za tón čas hižo tři zola dobyte abo tež — přehrate a žona tři khany kofeja wupite męcž. Tola što wšcho pomha, kněz redaktor tola swojoho luboho „Krajana“ w běkej papjerje do Serbow šlacz njemóže, do Serbow, hđžež hižo dawno nobel njeje wuslekaný, w bělych hamonowych rukawach, ke mšči a na kwas khodžicz. Što jeno bychu ludžo prajili, hdy by so hišćje što wuslekaný na kemšacu šćezžku zwažil!? Haj! hraczo je nuznišće hacz čitanjo a wosebność wažnišća hacz rozom. Tola njemjerzajmny so, móda — byrnje hčupišća byla — ma što krócž wjac mochy dňžli džesacz protyflow, a byrnje by so jim wjedro na wšče dny cyloho lěta trjechilo. A wšćak móžemy nimo wjele njerozomnych a zlych wěcow tola tež něšto zwjeselace ze zařdženoho lěta powjedacz.

Přchede wšćem móžemy z radosžu prajicz, zo su Serbjo lěta 1885 za dołhi čas junu zas pokazali, zo jim přchěženosč tola hišćje cyle woteznaty počžnt njeje. Našy kandidat do sakskeho sejma, Kocka-Risak z Chróšćic, bu wot Serbow hjez mała jenožkónnje woleny, same wuznaczo wěry njeje jich myšlilo a džělilo, a tež Němcy

fu z wulkoho džela Serba wolili. Smy-li pšched dwěmaj lětomaj pisali a skoržili, kať našča njepšchedzenosćz jeno zas nam šchodži, směny so nětk tež sobu radowacž, zo běchu Serbjo za tekto lět z najmjenišča w jenej wěcy zas jeneje mysle.

Mjenje pšchedzeni běchu druzy Serbjo, wobydlerjo južno-serbskoho kralestwa, drje nic mjez sobu ale tola ze stowjanskimi susodnymi Bolharami. Bolharojo, kotřiž z toho boka Balkanskich horow bydla, maja hižo sydom lět swojoho wjercha Alexandra a su jeno jara malo wot Turkowskeje wotwisni; tamni Bolharojo pať, kiž wot Balkanskich horow k połodnju bydla, běchu hišćeje hač do lěta 1885 kšetro pod turkowskim knjezstwom. Zo hcychu so woboji Bolharojo zjednoczić, to je jene, ale európske mócnarstwa a wězo Turkowska to njehašče. Duž sta so to, šchtož so z mocu njehodžesche, z lěcžu a khwatkom a Alexander, Battenbergski princ z Hessenkeje, bu wjerch wobeju, połnočneje a połodnišče Bolharkeje. Ale tež Serbska hcyšče pschti tej skladnosći so powjetschicž a te džele Bolharkeje mēcž, kiž běchu něhdy serbiske byle, a z toho nasta wójna mjez Bolharami a Serbami. Bolharojo dobychu a wobkhowachu, šchtož mējachu. Tola to wscho bě so bjez Ruskeje, kiž bě tola Bolharšku wuswobodžila, hať pšchedziwo woli ruskoho kšěžora stało. Wot toho časa wobkhowa ruski kšěžor hněw na Bolharstoho wjercha a w tychle dnjach (w auguščje 1886) bu Alexander pschcz ruski wliw z tróna wuhnaty, je drje so tam zas wrócizil, bórzy pať knjezstwo cyle zložil. Alexander Battenbergski je drje dobry wojak, wschak je pruwki wyschł pobyl, ale zo bě tak rucze zabył, šchto je jomu joho wulki kraj ze swojej kreju dobył a darik, to so Ruskej spodobacž njemóžesche. Kať nětk z wójnu budže, to Bóh wě, ale zo mohł Bolharški wjerch pšchedziwo Rusam swoje knjezstwo bjez sylneje cuzeje mocy wobkhowacž, to nichtó wěricž njemóže.

Španiski kral Alfons XII. je we swojich młodych lětach wumrjel. Bórzy po joho smjerczi narodži so joho přeni a posledni syn a naslědnik Alfons XIII., za kotrohož nětk joho macž kralowa Khrystina knježi a, kaž so zda, nic cyle wopaki. Młodomu Alfonskej, kiž je po prawom wot samoho naroda kral, bě bamž Leo XIII. sam kmótr, kiž je sebi runje w tym času wulke zašlužby wo kraj swojoho mótku dobył. Wě mjenujcy mjez Španiskej a Němskej pschekora nastala. Němske kóžje běchu kupy Filipiny

wobšadžile. Filipinske kupy běchu něhdy španiske byle, ale to bě hižo tak zabyta a njewěsta wěc, zo nichtó prawje njewědžesche, hač je tutón daloki kraj hdy španiski byl abo nic. Tak nasta zwada mjez Němskej a Španiskej, kóžda hcyšče Filipiny mēcž. A duž — šchto by sebi loni w tych časach tola tole myslil! — Duž Bismarck cytu zwadnu naležnosćz mudrosćzi a swědomitosćzi bamža Leona XIII. pschepoda; z tym bě tež Španiska spokojom. W Romje pať, w starych dopisach a aktach něhduščich misionarow wukopachu, zo su a zo maja potajkim Filipiny španiske wostacž. Z tutym prawym a sprawnym rozsudženjom buschtaj wobaj wulkej narodaj spokojenaj a krawna wójna — wotwobrocžena.

Tak bě so wjerch Bismarck we zwonkownej wěcy bamžowomu rozsudženju podczisnył; tohodla smědžachmy so nadžijecž, zo so tež w znuškownych naležnosćach pschewědžil, zo je to, šchtož sebi bamž jako najwyschšich pastyr za swoju cyrkej žada, jeno sprawne a spomóžne, a tuta nadžija nas njeje zjebała: pjatnaczelětne kulturne wojowanjo mjez Pruskej a katolskej cyrkwu je so ke kóncej bližicž počało, mejske zakony pschecziwo katolikam su so tójschto wolóžile a w tychle dnjach so powjeda, zo cyrkwinste rjady zas do němskoho kraja pschindn. Pruske biskopstwa su w tu khwilu zas wobšadžene, mječniške seminary hižo z džela wotewrjene, ale tójschto duchownstich městnow je hišćeje wuprózdnjenych, dofelž je w kulturnej wójnje malo na duchownstwo studowacž mohło. Tež w Hessenkej bu mēr a w Majncu bu skóncznje zas biskop postajeny.

Wjerch Bismarck je zawěsčje wo tym pschewědženy, šchtož hce kacžanske pschisłowo prajicž: „Malo wuzitka maja (dobyczerke) brónje wonka, njewjedža-li sebi doma prawje zaradžicž.“ A wězo po francowzkej wójnje je njewěra, njeposlušnosćz, njelhmanosćz, njepócziwosćz, z cyla wscho, šchtož rjane, pěkne, dobre, Bohu a ludžom spodobne njeje, mjez němskim a — prajmy jeno cytu wěrnosćz — tež mjez serbskim ludom pschibjeralo. To je zas dopokaz, zo wójna ani dobyczerej wulkoho wuzitka pschinjescž njemóže, kaž nas to stawizny na kóždej stronje wučja. „Zty šchtom njemóže dobrych płodow njescž.“ Njewěra pať wjedže kłudych do socialistow, bohatty do swobodnych murjerjow, wobojich do časneho a wěczneho zahubjenja. Tež do časneho zahubjenja? To suadž so někomužkuli wěricž njecha, ale — kaž swj. Pawoł praji — bjez wěry njemóže so nichtó Bohu

spodobacj a — bjez spodobanja Bozoho njemóže nihtó zbožowny bycž. Abó kať mohło to džeczó spokojne a wjesołe bycž, wo kotrež ani nan ani macž njerodži? A kať haťle hcył cžłowjeť zbožowny bycž, hdyž njebjeſti wótc wo njoho njerodži? Zawěsčje dale bóle dyrbja so tež sami cži miniſtrjo, kiž hcydžu swět bjez wěry, ze samym bajonetom a z policajſtwom wobtuječić, ſtónčnje zas junu pſchewědčič, zo so to njeħodži. „Cžłowjeť njeje jeno wot wſchědnoho khlěba žiwy, ale wot kóždoho ſłowa, kiž z Božoho ħorta wukħadža“, t. r. wot wěry a wſchóho ſchtož nam wěra poſticia: mēr a radoſcž wutroby, nadžiju wěcznoho žiwjenja, luboſcž Božu a wſchěch wěrných pſchecželow.

To kħwalu ſebi woſebje nowoho rakuſkoho miniſtra kulta a wucžerſtwa Ġautſcha. Tón krucže na to džiwa, zo so nic jeno napſchecžiwó nabožniſtwu a dobrym počůnkam tež w ſamých ſchulach hiſčje njeſtutkuje, ale zo so wſchó ſtanje, ſchtož mohło woboje podpjerowacž. A Ġautſch, kaž piſaja, je muž, kiž ſwoju wěc rozny mi lěpje hačž mój wobaj ħromadže a byrnje mój ze — Sakskeje bytoj.

Zrudny podawť mamy z Bajerſkeje zapisacž. Bajerſki kral Ġudwik II. je ſebi ſam žiwjenje wzał. Ġižo dlěſchi cžas bē pſchemyſleny, tola zo kral tať zrudnoho kónca woznje, ſebi nihtó myſlit njeby. Wězo miniſtrom, woſebje Ruža, ſami joħo najlěpſhi pſchecželjo cyle wuzamoħwjecz njemóža: njech bē so tónle „njekatholſki“ katholſki miniſter radſcho wo ſwoje naležnoſcže bóle ſtarak dyžli wo porjedzenjo katholſkeje cyrkwie ze ſwojimi pſchemudrymi paragrafami a wukazami, zawěsčje w Bajerſkej by něſchtožkuli lěpje zarjadowane bycž mohło. Šchewc njemóže krawcej ſuſtnju pſchiměricž, ale liberalny miniſter, kiž wo nabožniſtwje ryčži kaž ſlepy wo barbach, tón ſmē a dyrbi katholſkim duchownym poſtajecz, kať maja přědomacž! Liberalni maja patent a privilegium za wſchu mudroſcž a to je — ħupoſcž! — Po prawom je něť njeħo kralowy bratr Ota kral, ale dokeľž je runje tať abo hiſčje bóle pſchemyſleny hačž Ġudwik, ma jeno mjeno kral, wopravdžity regent pať je joħo wuj princ Ġuitpold, doniž Ota njewumrje. — Ruſojo twarja pomalu ale ſtajnje, z cžiħa ale wutrajnje nowu železnicu hačž k rěcy Amu, kiž do Aralſkoho jězora w Aſiji bēži. Tať pſchihotuja ſebi pučž do bohateje Indije, kiž je jendželſta. Runje w tyħle dnjach je Aſkaniaſtan, kraj, kotryž mjěz indijej a ruſkej mjėzu leži, Ruſkej

7000 ſchtyrivotžnyħ mil wotſtupicž dyrbjať. Zo ſo Ruſam jiħ zamysł ſtónčnje radži, je ſterje k wěrye podobne hačž nic.

W Americy a w Belgijej beħu wulke džekaczěſke zbežki mateje mždy dla. Wnozy džekaczerjo pſchisadžichu pſchi tym žiwjenje, nětoſki boħatſhi ſwoje zamoženjo, hewať drje je pſchi ſtarym — ħubjenſtwje woſtať. W druhých krajach je nimale wſchó w ſtarych kolijach, jeno zo tu a tam pſchi wſchěj mudroſcži najħoho lěťtotka prawy poſtup do zadny jědže, dokeľž je tu a tam — kaž w Italijej, Francowſkej a tež něħdžekuli druhdže — knježerſtwam ſwětlo praweje wěczneje mudroſcže haťlo. Toħodla je wopravdžita radoſcž, hdyž tajki rozſwětleny muž, kaž naſch ſwj. wótc Leo XIII. je, tež we ſtatnyħ a poliſtiſkich wěcach ſo junu ſłowa pſchinnje n. pſch. we ſwojim wobſchěrnym liſcže „wo kſchecžanſkim zarjadowanju ſtaw“. Cžłowjeť wobſteji z cžěla a z duſče. Chce-li potajkim ſtat abo knježerſtvo — ſchtož nam džen wote dnja nowiny piſaja — wſchěch poddanow zbožowných ſčžinicž, dyrbi ſo wo to ſtaracž, zo by cžłowjeť nic jeno po cžěle, ale woſebje a pſchede wſchēm po duſchi zbožowny byť. Wo zbožo duſče pať móže a ma ſo ſwjata cyrkej ſtaracž, kotraž to zbožo a tu zbóžnoſcž, kotruž je Ġħryſtus, ſyn Boži, nam zaſtužit, wſchēm wot přėnjoho hačž do poſlednjoho wu- džela. Chce-li potajkim ſtat duchowne zbožo ſwojiħ poddanow ſpěchowacž, njeſmē cyrkwi wobaracž duſče wozbožecz, ale dyrbi ju ħižo ſwojedla podpjerowacž, dokeľž bjez zboža duſče njemóže tež zbožo cžěla wobſtač: cžasne žiwjenje móžemy jeno potom wopravdže zbožowne mjenowacž, hdyž w nim ſwojeje duſče njeħubimy, ale za wěczne žiwjenje wobħhowamy. Z toħo pať ſčžěhuje, zo mataj ſtat a cyrkej ze žħromadny mi mocami ſtutkowacž, nic pať ſebi zadžewacž. Kaž pať dyrbi cžělo duſchu poſtuchacž, njecha-li do wěcznoho zaħubjenja padnyč a tež duſchu ſobu ſtorħnyč, runje tať dyrbi tež knježerſtvo po wucžbje a zaſadach kſchecžanſkich wěrnocžow ſo zložowacž, hewať njemóže ſwojiħ poddanow zbožowných, ale jeno njezbožowných cžinicž. — To ſu tať něotre myſlicžki, kiž ſwj. wótc we ſwojim liſcže rozkladuje. Zo hcyli je jeno tež cži ſpóznacž a pſchis- póznacž, kotrymž ſu najnuznisħe pſchi zarjadowanju krajow!

A w Sakskej je ſo maľo pſchemjenilo. Princėſna Ġarja Bozefa, džowka princy Ġurja, je ſo z rakuſkim archiwózwodu Otu, ſynom kħězorowoho bratra Ġudwika, ſlubita a budže w oktobru kwac w Drježdžanach.

Přichejmy nadobnej džowcy z našeje kralowsteje swójby z cytej wutrobu wjele zboža, zo by ju Bože žohnowanjo přehowdžalo wot přeheluboznych brjohow wótcneho Łobja hač k mócnym žołmam módrjeje Dónawy.

A we wótcnej Łužicy? — Tam hišćeje na horach módrych šchwizne a sylne šmroki a w holi wěčnje jenak zelene křojny nješhablajcy steja, na kufach pač a na mjezach hišćeje wjele kwětkow kćeje. Tola hižo nazymse wětry přehěz šchczernišćeža duja, mnoha kwětko je hižo přehěkćeža a mnohi zróstny šchtom z wichorom abo z njewjedrom padnył. Tak je tež z nami. Znajy jich wjele wot horow hač do pola, wot pola hač do hole, a mnozy su hišćeje čžili a strowi, druzy hačle w nalěčžu swojoho žiwjenja tamnym kwětkam runja začěwaju, ale z kóždym nowym lětom so tež nowe rowy wotewrjeja. Tohodla mějmy so začžz a lubo, doniž nam hišćeje Bože stónčžko lubje swěčži. Zymny, sebiečny a horby rozom nješme přehi wšchěch wěcach a škladnosćach, přehi kwasach a žeritwach, přehi kmoťšitwach a slubach, přehi zrudobje a wjeselu, přehi swětnych a duchownych naležnosćach přehcy přenje a poslednje słowo mčž, ale tež nadobnje a šprawnje zmyšlena, zahorjena, swěrna a wobstajna wutroba ma sobu rycčžž. Změjmy-li so po tym w nowym lěčže, potom móžu wšchěm wjele zboža wěšćečžž. Potom budže tež wotěšš wšchěch serbskich wutrobow přehčžženošć a radošćž, podobny jasnym zymkam Waczišskich zwonow, kiž wšchě kaž z jenym hortom tak jasnje a krasnje, tak kručže a mile, tak přeheluboznje kóždej kšchěczanskej wutrobje rycža: a wšchitcy jim rozymimy, tuž mějmy so po jich napominanju. Rad složy swoje pjero a wostaju jim poslednje słowo na njebjosahacej wěži a čhu so z tym špokojičž, hdyž moje šłabe šłowa pod serbskej tež jenož škomjanej kšchěhu hospodu namařaja: tež tam je rjenje, hdyž tam Boži mčr a pokoj bydli!

J. L.

Pjata kaznja Boža.

Pjata kaznja rěka: „Njedyrbišch mordowacž!“ — Kóždy wč, šchto takama zakazuje a přehikazuje. Šchtož šnadž je to zabyl, njech tola do katechisma pohlada a sebi to přehčžita! To zawěšće ničomu ničžo šchłobžecž njebudže, ale budže trasch kóždomu jara wužitne. A runje za to dyrbimy so pilnje štaracž, šchtož je nam wužitne. Runje to džžen sebi tež zašy pjata kaznja wot naš žada. Tohodla dopjela moju radu: wotewč katechismus str. 125 a wopjetuj 16 praščenjow wo

mjenowanej kazni! Tam nawuknješch, zo njedyrbišch ničoho z šelbu ščónowacž, ničomu z jedom zawdacž abo z cyta žanomu čžłowjekeje na joho žiwjenju šchłobžicž. Ale tež dušhu bližichoho njedyrbišch na přehiklad z pohorschom zamordowacž. To je jedyn z najwjetšich hrěchow, kotrež pjata kaznja zakazuje. Tež tón morduje, kiž něčoho rudži abo na kajkež-kuli waschňjo na strowosćži čžěka abo dušče šchłobži. Zene mordowanjo je dowolene, wo kotrymž pač w katechismje ničžo špomnjene njeje. Mčžnik, kiž wasche kornjene šwinjo zaržža a wam za přehichodnu njeđželu wulku košbasu přehihotuje, nješpšhestupi pjatu kaznju. Zenož njedyrbišch ščót čžwělowacž; wón čžuje bolosčž tak derje kaž ty. Šchto rěka „ščót dracžowacž“, najšterje wšchitcy pohončžjo derje wěđža, kiž jěđžža, kaž cybnjeni abo kiž łoduja kaž bjez rozoma abo kiž su žlutniwi (wjele wjac škupi) z wowsom a darniwi z kšchudom. Woni drje wěđža, zo njedyrbja konje dracžowacž; špytaj pač jim prajicž, zo woni to čžinja: to by rjenje trjedich. Šdyž by so trjebaž z tajkim pohončžom wježł, by tebje zawěšće z wozu čžšitnył. Widžu-li čžłowjeka nimo jěčž, kotryž do swojoho wbohocho docžepača bjez šmilnosćže pjerje, wčm, zo drje ženje we swojim žiwjenju hinač čžinił njeje a so tež z čžěka porjedži. — Šusto bohuzel widžišch, kač džěčži muđhi abo wacžki martruja. Lubi štaršhi! njeđajče waschim džěčžom tajke čžinicž, đajče jim radšcho placamu do ruki! Mějškim brucham so šepje njeđiđe, ale šterje hčrje. Mjeje z hrěchom, tajku njerodž ščónowacž. Zenož nječžwělnj najmjenišche štworjenčžko za žort! Nawucži so džěčžo wot mačosćže na tajku hrubosćž, bjez toho, zo by so jomu to hdy porokowalo, myšli sebi ščónčžnje, zo to ničžo na tym njeje. Wšchudžom, domač a w šchuli wone šlyšchi, zo bruki wjele šchłody čžinja. Tohodla sebi myšli: „Čžakajče, čhu wam zapłacžicž; šchto tu čhećže!“ Mčřł wjećži so z nješmilnej šurowosćžu nad njewinowatymi žwěřatkami. Na to so džesaty nan, mačž abo wučžet njeđopomni, zo by prajil, kač ma so njerodž špotupicž. — Šubjenje so tež wbohim mjetlicžkam dže. Praj mi, abo praj sebi samomu, hačž tebje njezwjeseli, hdyž w nalěčžu přenju mjetlicžku wu- hladašch? Mje kóždy křóčž radošćž wobhima, došelž su tele lubozne štworjenčžka pošty rjanoho nalěčža. Šdyž hčłčžec za tutymi bčha a je łoji, jenož zo by je pohšimač, přehi čžimž wbohe ščocžatko šurowu bolosčž a šmjertny štrach wutraje, — a potom hačle je pušćčži abo zarazy: kač budže so tutón hčłčžec pozđišch jako wot-

roscjemy, jako pohoneč pschecziwo konjei zadžeržec? Dale sudžu: kak zadžerži so tajki hruby cšlowjeł pschecziwo sobuczkowjelej? Zawěsće nic wjele lěpje. Za njechał joho poddan bycz! — Wopraschjemy so tola, kak so tajki surowc pschecziwo sebi samomu zadžerži? Snadž sebi tež tak mačo popschēja, kaž swojomu skotej! To runje z nazhonjenja njewidžu — tola nic ze swojoho samšnoho; pschetož njejšym ženje pohoneč był, haczrunjež sym tam a sem tež jězdžik. — Najšuščišche konje dyrbja w kóždej korczinje, ke kotrejž ducy pschindu, zastacž; nic zo bychu so same pschi mascy wowsa abo horscy syna pošlyniče, — ně, ně! to by wjele wowsa a syna trjeba bylo — zo by pohoneč w sfoku abo tež pomaknu jemu abo dwě „pólcy“ do so linyl, zo by mohł potom sterje lěpje z kšchudom prastacž! —

Wschitcy pohonečjojo tak nječzinja, kaž sym tudy powjedat; by to tež zrudnje bylo. Šrajan nješwari na naščich, ale na kufeczańskich pohonečow, kiž tak czinja. Žetkacze-li něhdže tajkoho surowca, dha móžecze wjedžecž, zo z kufec abo do kufec jědže! Lubi serbscy pohonečjojo, wy wschał sčje pěkni! Najlěpšchej pscheczelej smój tehdom, hdyž mje něhdže daloko přecž abo z daloka domoj dowjezesch. Minam tebi tehdom za zło, byrnjež trochu w sfoku jěł; ale sypni jenož swojomu „hanselj“ masnu wowsa wjac!

Dotal su sebi kufeczańscy pohonečjojo frydnyli. Něłł pocžehnjemy junu psche holcy! Hnydom do přěbka praju: we Serbach žana jenicžka džowka tak nječzini, kaž budu powjedacž. Je-li pak hđe žana, kiž by tak cžinita, móžesch z wěštošču prajicž, zo je z kufec. Nasche serbske džowki su wschě žara pěkne, wosebje hdyž pošluchaja. — „Schtu dha to něłł po prawom budže, hdyž chceš wo pjatej kazni powjedacž?“ sebi něchtóž-kuli myšli. Najškerje kufeczańske srěnicy krumom z „retlom“ na kšhibjet měrja, hdyž srjedž dopołdnja abo popołdnja hubu rozdajeja! To sy so schwarnje zamylit. Tak wone nječzinja; radšcho jim wone po wobjedže prawe lónco džeczela abo syna za reble tyknu, zo sebi buwki z tym hubu zatylaja.

Pjata kazuja zakazuje, zo sebi ničtó sam žiwjenjo wzacž njedyrbi. Su to prawje hłupi ludžo, kiž to czinja! Z tajkimi so tudy w protyey nasadžowacž njechamy. Wly smy tola mudri, hdyž same wjedro džělamy, a ty sy tež mudry, hdyž do nascheje protyki hladaš. — Cšlowjeł njedyrbi swoje samo na sebi hižo krotke žiwjenicžto hiščecze bóle pschikrotščecž. Schtóž to

cžini, toho njemóžemy mudroho mjenowacž. To kufeczańske holcziska cžinja; tak hłupe wone su. Kak to zapocznu, tebi hnydom powěm.

Hižo dawno běch stychał, zo we Łuzimaniškim kraju, hđež kufecy leža, tajke hłuposčje cžinja; duž njemóžach tajku loškomyšlnosč dleže pschewidžecž, ale zebrač so a chycy do kufec doječž a so do nich dacž. Džech na dwórniščeczo. Tudy dyrbjach na cžah docžakacž. Wěšche tam wjele ludu: z džela pučžowarjo, z džela pschihladowarjo. Cžah pschijědže. Wschě durje buchu zwotwjerane a wschjo so k durjam kóžecšche, hđež tola tak wěšik nntš hwizdasche, zo mohł wschěch z napschecziwnymi durjami sobu won wzacž. Woprawdže tež hižo pocža kłobuk lecžecž. Stojach w kucziku a hladach z wołnom won, hđež runje telko widžach, kaž druzy. Pschi mni stojěšche lěkał a stvoržěšche: „Tu hladaj; runje tam so wschitcy wustupja, hđež najbóle cžehnje; potom pschindu ke mni na drjenjo stvoržicž. Za mohł je jim zahnacž, a byrnje džiwny skutkowacž dyrbjaj, hdyž so tola sami kufca na kědžbu njebjeru!“ —

Posluchaj hiščecze dale: w kufecach maja kóžde lěto wulku zymu, kaž pola nas; psched njeje nazyma. Tehdom so tam ludžo njedželu popołdnju za czoplymi kachlemi sedžo wohrěwaja a Šrajana cžitaja. Tak so popołdnjo rucže minje a časnik pokazuje 6. hodžinu. „Něłł do hróđe z wami, holcy!“ Duž dže w sfoku. Schtu rucže na so tyknyč? Wjele nic, zo smy potom rucže zas zeflekane a zhotowane! Džens su we wsy reje; na te skomdžicž nješměmy. Z cyła so drašta womaza a roztorha, wosebje nohajcy. Duž hnydom bošy; to so tež najlěpje khwata. Něłł běhaja w sfoku w hródzi, a z hróđe, a do hróđe. Dołho njetraje, a su hotowe. Pschi tym jim ani kufca na nohi zyma njebě. Za pak chycy we wołmjanych nohajcach a we wulkich bunclach za kachlemi zmjerznyč. — Něłł džěšche na reje. Džech tež pohladacž, zo bych widžal, kak we kufecach reje wotbywaja; sam drje njemóžach sobu lětacž. Njerejwachu tam wjele hinał, dyžli pola nas. Piškachu serbski: walcer, półku a druhi tajki cžapr, kiž njeznajach. Tu so bórzy wschitcy pocžachu. Holcy kóžčachu so wschě k wołnam a k durjam, kotrejž běchu schěroko zwoczjinane; mjež tym, zo so holcy z pitwom wołškódnjachu. Nadobo wuhladač wošrjedž kubje někoho znatoho. Džech k njomu, zo bych so z nim rozmołwajal. Dołho tam njeběch. Njemóžach wutracž, tak tam cžehnješche; chycyše mje bjez mała z wołnom wuczahnyč. Prajach swo-

jomu pšheczelej w božamje. Mje počadnu zubu boleć a bėch tola lėdma do tohole „fryšneho loſta“ zaſtupik. Myſlać ſebi: ſchto jenož dyrbja czi ludžo do zubow mėć. Najprijedy bėhaja pšhi 1° abo 2° czopłoty boſy a nėtk wuſtupja ſo pšhepoczėni do zwoczinja-nych woknow! Czėhnjėch domoj, ſebi hubu a lico z rubiſkſkom zadzeruju; njemožach ſkoro za cyłu nóc niczoho kſmanoho ſpacz. Za nihdy wjac do Ružimaniſkeje na reje njepoindu. Praſchach ſo, hać młody lud w Rućecach to pšhecyc tać czi. Wotmołwiću mi, zo ženje hinać njeje. Praſchach ſo dale, hać ženje nihtó na zubowboleńjo, kaſchel, na ſchijeboleńjo, drjenjo njėſtorži. Moja hoſpzoza mi wobkruczeſhe, zo ſpochi. — „Njewjedza dha czi ludžo, zo to wſcho wot tamnoho nazymnjenja wuſhadza?“ — „Ruczi my jim dzei wote dnja, zo dyrbja ſo woblekac. Hdyc njepoſlućhaja, dyrbja czuc!“ — Mi nėtk niczó wyſchje njewoſta, hać ſo jenož džiwać, kać hłupy lud na ſwėće je, zo z nazhonjenja mudriſhi njeje. Powuczowac z jich potajkim njetrjebach; bychu ſo mi jenož wuſmjeli. Tohodla ſebi wotmyſlić, wſcho Krajanej wupowjedac, zo by jim tón tać prawje do ſwėdomja namazać, kać ſebi na tajke loſkomyſlne waſchnjo na ſtrowoſeći ſchłodza a žiwjenjo pſchikrótsheja. Snadž zo ſo potom polepſha!

Pšhed jutrami bėch zaſy we Ružimaniſkej. Chcu tebi nėtk powjedac, kać holcy ł ſwjatym dnjam kſežu rjedza. Hdyc jſtwu myja, wuſadza wſchė wokna, zo wſchudžom nuts a won czėhnje, a potom ſo tam paucaja. Pšhi tym dzele ſu, ſo ſamo rozemi boſy. „Zwobuwanej ſo hubjenje kłodži a nohajcy ſebi roztorham.“ — Na ſečėhwki ſebi holcy ani njepomyſla. Hdyc jim nėchtó powjeda, dha njewėrja, du ſwoje pucze a czińja zaſy tać. Njewėrno, luby cziťarjo, to cziłowjelej rozom ſtojo woſtanje, hdyc ſtykſhić, zo we Ružimaniſkej holcy wokolo jutrow boſy bėhaja! Su-li nėťajke ſticyzi lėt ſtare, ſtorža wſchitke pać na tajke khorocze, pać na hinaſche boleńjo. Njeje to zjawne pſchikrótschenjo ſtrowoty a žiwjenja: potajkim hrėch? — Naſche ſerbske holcy ſu bóle na ſwoju ſtrowotu kėdžblive. Ze ſo z najmjeiſcha wobuwaja, hdyc wonka kłėć toſtko ſněh leži, a rjane rėžiczi na woknach kėžja. Pšhiindu jutry a zaſwėczi ſlėnczko troću czopke, dha pola naſ žane holcy wjac zwobuwane — hcyc rjec boſy — njewidzić. Tohodla teź ženje žaneje ſkóržby na zubowboleńjo, drjenjo a t. d. njėſtykſhić.

To hcyc tudy wo pjatej kaźni popowjedac. Młam za to, zo czi pohonczojo, kiž ze ſwojimi konimi kać z kracami drjewa wobkhadzeja, pjatu kaźnju wot nėtk po Božej woli njedopielnja, a zo holcy, kotrež nazymu dołho na pol nahe a we nalećzu zahe boſy kłodža, ſwoju ſtrowotu a ſwoje žiwjenjo dobrowólne a — z najmjeiſcha nėtk — teź wėdomuje pſchikrótsheja. Lubi ſerbscy ludžo, bjeće ſo tola tykſle hrėchow, kotrež ſu we Ružimaniſkej jara wſchėdne, ſwėru na kėdžbu, zo ſo do naſchoho kraja njezaſyđla! Ružimaniſkim tajke powjedanjó lube njebudze, a woni bychu ſo zawėſeće kać ſchercſhenje do mije dali, bychu-li mje namakali. Swarjec z wėſeće budza: „Njech ł nam njekazy, hdyc ſo jomu tu njelubi a njec na naſ njehlada!“ To pać ze ſwojich ſchėroćich ramjenjow wottſchafnu a duž je dobre. Cziju tać kać Wiſmarć. Stara wonka bėſhe loni nėchto wo palencowym monopolu zaſtykſhala. Rucze ſo wopraſha, ſchto to tola je. — „Chėdza dawć na palenc polozić a pšchėz to budze wjele drožſhi.“ — Duž wona ſwarjeſhe: „Njech tola naſ ſtare žony na pokoj woſtaja a njec ſo ſami wo ſo ſtaraja!“ Tać budze teź nėchtóž-kuli prajicž, zo dyrbju joho w mėrje woſtajic abo jomu nohajcy kupowac. To pać ženje czińicž njebudu. Njepoſlućhaja-li, njec ſebi pozdžićho nohajcy a lėkarſtvo nadobo kupuja a njec ſo pšhed tym, kiž je ſam ſudnik a knjez nad ſtrowotu a žiwjenjom, ſami zamołweja!

Widzić.

Wiſionar w draſeje ſkótneho kupca.

W Hollandſkej bė pšhed wjac lėtami duchowny žiwj, kotryž z jeneje fary do drugeje kłodžo pokutu přėdowaſhe a ſpowjedž ſtykſheſhe. Tać pſchidze P. Bernard (to bė joho mjeno) teź do woſady, hđež bėchu prawje pobožni burja. Ženo jedyń bur bė, kotryž ſo do rozſwėtlenych liczeſhe a na žane přėdowanjo njėndzeſhe. Ženo junćóć za cyte lėto dzeſhe ł ſwjatej ſpowjedži.

Knjez farać ſtorzeſhe P. Bernardej na tohole muža, kotryž ze ſwojim pſchikradom a ze ſwojimi rycemi woſad-nych pohorſchowafhe. P. Bernard ſo knjeza fararja za hłownym dzełom liwkoſo bura wopraſha a žoni, zo ma tónſamy ze ſkótom wjele czińicž a zo najradſho kruny, wokly a czelata pšhedawa a na pšhepšhedawanjo kupuje. Duž prajeſhe P. Bernard: „Za hcyc joho ſam wopytać, ſnadž ſo mi radži, joho ł ſtykſhenju přėdowanja pohnuć.“ Wón ſo duchownu draſtu wuſlecze,

woblecze so móbru suknu, wobu so dołhe škórnje, staji sebi wulki škěroki klobuk na głowu a wza tołsty sukaty kij do ruki a poda so na pucź k woznamjenje-
 nomu statokaj. Wě runje popołdnju po wobjedze, hdyž tam pschůndze. P. Bernard postrowi bura a zapocza hnydom z nim wo stocze ryczec. To so mojomu buritej spodobasche a wón wjedzesche duchownoho na ľuku, hdzež so stót pasesche. Hdyž bęšchtaj sebi woły, krumy a czelata wobhladałoj, dżesche bur ze swojim hosczom do burstokoho twarjenja, zo by z nim wo stót wikował. Tola tu njemózeschtaj so wo płaciznje skotu zjenocicz. Skóncznje woprascha so pschegotowany duchowny: „Schtó dha so tola waschej wsy dżije? Widžu ľudži rano a wjeczor z cżjódami do cyrkwijske bęhac. Njeje tola njedzela abo swjaty dżeni?“ Na to wotmołwi bur: „Ze wschtaj tu mision a duž bęhaja ľudžo w tymle k dżeklu nuznym cżasu do cyrkwijske.“ „Schtó to je mision?“ woprascha so duchowny. — Na to bur: „To su přędowanja, zo bychu so ľudžo nakažali.“ Tu woprascha so P. Bernard: „Su dha ľudžo we waschej wsy tak nakaženi?“ Na to prajesche bur: „To runje nic. Ľudžo su tu pětni a dobri, ale jim pobrachuje na zdżelanosczi a wędomosczi a rozswěllenju. Hdy by tymle ľudžom něchtó pschędnoschtí dżerzał a jich roz-
 wucžował wo ratařtwije, skótowocžnjenju, pschekupstwije, to by jim nuznišce bylo.“ Nětk prajesche pschegotowany skótny kupc: „Ja styschu, zo jedyn z tych cuzych duchow-
 nych jara mócnje přęduje. Scze wy snadž joho hįžo styscheli?“ Bur wotmołwi: „Ja na přędowanjo nje-
 thodžu, pschetož schtož tón praji, to ja hįžo dawno wém. Něšto přędowanja cžitam nowinu.“ Nětko so P. Bernard woprascha: „Smędža dha tež cuzy na přędowanjo pschěć?“ Bur: „Haj, kóždy móže tam hieč.“ Misionar: „Bych rady tohole muža styschtaj, tola sam tam rady njebych schoł ľudži dla.“ Bur: „Zeli zo wam k lubosczi, dha pónidzemoj dżensa wjeczor hromadze do cyrkwijske.“ P. Bernard: „To by mi jara lubo bylo, tola hdze so mój trjedhimoj? Nětkle hiečesche zmolom wjeczor njeje a ja mam hiečesche něschtó wobstarac.“ Bur na to wotmołwi: „W korečmje.“ Misionar: „Ale hdze so trjedhimoj, jeli ja w prawym cżasu do korečmje njedóndu?“ Bur: „Potom trjedhimoj so w cyrkwi. Za stupju so k poslednjomu stolpej, kotryž je kłěcy runje napscheczo.“ Misionar: „Dobre, pozdżišcho móžemoj tež wo wikowanju skotu dale ryczec.“ — Wjeczor pschěć. Mój bur stupi so k poslednjomu

stolpej w cyrkwi a hladasche wokoło so, hacž skótny pschekupc so njepořaje, tola wscho podarmo. Nihdže njebē widzec.

P. Bernard stupi na kłětku, bur na njoho hladasche, tola joho njespózna, zo je wón tónsamny, kotryž bē po-
 połdnju z nim wo woły a krumy wikował. W přēdo-
 wanju ryczesche P. Bernard wo nuznosci a wužitku swjateje spowjedze. Bur jara kędžbliwje posłuchasche. Po skónczenym přędowanju prajesche P. Bernard: „Sutse pschěćdu mužojo k swjatej spowjedzi. Njedž tola žadyn swjatu spowjedž njezakomdži, pschetož tu płacza stowa: »Pať wuznawacž, pať so palicž!« Wuzwolcze sebi po-
 tajkim.“ —

Wě hįžo kšětro pozdže, ľudžo bęchu so domoj podali. Seno w kapali bē hiečesche P. Bernard zwostał. Tu pschěćstupi mjelcžo nam znaty bur a hčysche z P. Bernar-
 dom ryczec a žadasche sebi, zo směl so hiečesche wjeczor spowjedac. Rady k tomu misionar pschěćswoli, styschesche burowu spowjedž a wot nětk bē bur wot swojeje křow-
 scze wuhojeny a bęsche kšęsczanscy živy. P. T.

Recept za tajkř, kotřiz duchownych hidža a hanja.

Pschęd wjacj lětami bē kermušcha w jenej wsy. Wšom duchownych ze susodnych farow bęchu so k teje swjatocžnosci do cyrkwijske podali k dopolnišchim Wožim skřžbam. K wobjedu pschěćdžechu k knjezej fararje nic jeno tuczi duchowni, ale tež wosobnišchi ze wsy. Mjěz nimi bē tež lękat, kotryž drje hewal wjele ke mšchi njelhodzesche, zo to pať rady do hjesadow. Wón mějesche waschnjo, zo rady žle a tež njewěrne wěcy wo druhich powędasche. Najradšcho pať na duchownych swarjesche. Wsych toho bē nash lękat tež hako na-
 hramny a skřpy cžłowjek w cykej wosadze znaty. Za wobjedom bē so lękat staromu kapucinstomu P. Berndekej runje napscheczo sħnył. Mnič by pschecy jara pilnje knjezam fararjam w spowjednym stole, na kłěcy a pschě domawobstaranju křorych pomhaj.

Hdyž bęchu křwilku za wobjedom sedzeli, pocza lękat wo jenym nahramnym duchownym powędac. Wón praji, zo je něhdy pola na smjercž křoreje žony byl, kotraž hčysche so rady ze swjatymi sakramentami wob-
 staracž dacž. Duchowny pať, po kotrohož bē křuda žona pškala, bē ji prajicž dať, zo njepschěć, jeli zo poť tolerja njedostanje. „Potom sħm ja poť tolerja ze swojeje móšnje — prajesche lękat — tomu duchow-

nomu póstkał, toła hdyž duchowny ke thovej pschindže, bė tasama wumrėła."

Po tymle powėdańczku lėkarja nasto wulka czichota. Wschitcy wėdźachu, zo je lėkar tkał, pschetož, wón bė sam jara stupy. Tu pozbėže so mniach prajicy: „Moji knježa! Kóžde džeczo dyrbi swoje mjeno mēcž, a tón duchowny, wo kotrymž knjez doktor rycześke, tež. Za proschu tohodla knjeza lėkarja w mjenje czesczownych pschitomnych, zo by toho duchownoho mjenował, kotryž je tał napscheczo swojej winowatości skutkował, zo njeby na žanoho njewinowatoho so tukalo.“ Lėkar kaschlujto praji: „Mjena nihto rady njemjenuje.“ Mniach pał rjekny: „Tón krócž pał je to nuzne.“ Wschitcy pschitomni tomu pschihłosowachu. Lėkar so stoncžnje rozhnėwa a rjekny: „Nihto mje njemóže nuzowacz, mjeno prajicz a ja joho njemjenuju.“

P. Berndt na to praji: „Dha domowcze mi, knjez doktor, zo ja waschomu powėdańczku njewėrju. A nėtk hcu ja jene podobne powėdańczko czesczownym žhromadžnym powėdacž: Pšched pođra lėtom bėch ja na jenej farje na wupomoc. Knjez farať je tudy pschitomny a móže to wobswėdčicz. Tam byhli khudy dželaczeť z mjenom kersť. Žoho žona trjebasche lėkarstkeje pomocy pschi porodže swojoho džescza. Lėkar pschindže t njej a za krótki čas bė swoju službu dokonjał. To sta so na rjanym stoncžnym popođnju a lėkar móžesche hiščecze druhich thornyh wopytač. Muž tejele žony bė khudy kaž Lazarus. Něotre dny pozdžischo pschipošla lėkar muzej swoje zlicžbowanjo. To wuczijnjesche 10 tolet. Khudy njemóžesche lėkarja zapłacicz. Lėkar wobroczi so na sudnistwo a bórzy pschindže ze sudnistwa muž do wsy a hcyšche jenicžku kruwu khudooho muža czazacz. Knjez farať tamneje wsy, hdyž to stychesche, zapłaczi lėkarnej žadane 10 tolet a khudy muž móžesche swoju kruwu wobkhowacz.“ Wschitcy pschitomni bėchu tomule wėrnomo powėdańczku jara kėdžbnje pschipošłuchali. Mėrnje prajesche P. Berndt: „Lėkar mojoho powėdańczka ma swoje mjeno, hcedža či pschitomni, zo bych joho mjenowať?“ „Haj, haj!“ bė ze wschėch stonow stychecz a smjeczo njehodžesche so zadžeržecz. P. Berndt hcyšche lėkarja so tež woschje woprašecz, hacž smė mjeno mjenowacz. Tola lėkar hrabny swój kłobuk a czėrjesche ze įstwy won. Wulke smėchi joho pschewodžachu. Kóždy wėdžesche, zo tónle njesmilny lėkar nihto druhi byť njeje, hacž knjez M., kotryž duchownych rady hanjesche a so na nič pschihłodžesche. Stoncžnje

praji P. Berndt: „Za hiščecze njeslym nikomu tónle podawť powėdał, a ja jón tež džensa njebych znaty cziniť, jeli zo njeby lėkar druhich ludži wo nēcžim wobkhowowat, sčtož je sam wobeschol.“ P. T.

W e t k i.

* Diamant nima sam na sebi žaneje barby. Džerziš-li pał jón na swėcu, blyščeci so w najwshelajšich barbach. A je mjez drohimi kamusčkami najrjeišči a najdrožšči. — Tajka je tež kšescžanska ponižnoscz.

* Bjerće so na kėdžbu hrėšchnoho wjesela, pschetož wone zahubja to dobre, sčtož je sebi sčto z wulkej prócu nahromadžit.

* Swj. Filip Nerejski porjedži na scžehowace waschnjo žonu, kotraž bė swojich pschihłodžacych ryczow dla znata. Tón swjaty prošesche ju, zo by mėsčť pjerja wzata a z nim pschecz cyte mėsťo schła, a zo by tam a sem pschecy nėsčto pjeťkow z mėsčta wuczahnyła a do lofta puščezila. Žona to czijnjesche a pschindže potom zasy t swjatomu a tón ji praji: „Wzmi zasy swój mėsčť a hromadž rozmetane pjerjo.“ Žona wotmołwi: „Nje móžu pjerja zasy hromadu namacacz.“ Duž rjekny swjaty: „Wjele mjenje je móžno scžehwiti pschihłodžanja zasy zbehnyecz a ludžom ranjenu czescž zasy wróczo dacž.“ Tute stowa džechu hubatej žonje tał t wutrobje, zo so nakaza. P. T. N.

* Swj. Domascha Aquinstoho woprašča so joho sotra, na kajke waschnjo mohła najwesczišcho t wėcznej zbóžnoscz pschincž? — „Najwesczišcho z tym“, wotmołwi swjaty, „zo hcesč.“ A mėsčesche prawo. Pšchetož „Zbóžni, kotřiz su hłódni a lačni po sprawnoscz; pschetož woni budža nashčeni.“ Sčtož wėrnje za swojej zbóžnosczu žada, a so wo nju ze swojimi mocami prócuje, tomu tež Bóh swoju hnadu schcedritwje t tomu pschicpėwa.

* Samo dostojnstwo czini hłupoho, sama czescž hordoho czini, sama móc pał surowoho, pjenjezy same njesmilnoho, rozom sam druhich wusmėštuje, sama wobdarjenoscz czini lėniach a sama rjanoscz stoczacych; kóžde pał we swojim waschnju je dobre a spomožne, jeli jene t tomu pschindže — nabožnistwo. n.

M n i ch.

We wulkim mėsčje ležesche wosobny a, daj Bóh zbožo, jara rozswėtleny knjez na smjertnym tožu, a

lĕkarjo bĕchu nadziju ſpuszczili; ale wo kŕŕeŕezanſkim pŕŕiŕhotowanju na ſmjercz njechajŕe niczo wĕdzcęz. Zoho pobożnej żonje paŕ njeda to żanoho mĕra, zo moŕt jeje muż wumrjećz bjez toho, zo by ſo prjedy z Bohom wujednał. Wona proŕŕeŕŕe tohodla najwuczeniŕŕich duchownych w mĕŕŕe, zo bychu na ſmjercz khoromu ryczeli, zo by ſo ſpowjedał. Mĕŕŕnik za mĕŕŕnikom pŕŕiŕndze, ale na pŕŕemudrym knjezu bĕchu najwuczeniŕŕe winy a pŕŕŕicżiny, kajŕez jomu rozŕŕtajowaču, podarmo. Wón wotby mużow wĕdomoŕŕe z nekotrymi pŕŕiŕŕowami a wotwobroczi ſo potom wot nich.

W ſamſtym mĕŕŕe w kapuciniſkim kŕŕŕŕeje bĕ jara jednory, pobożny pater żywy, muż kruteje, żyweje wĕry. Hdyż tutón wo zaŕŕŕoŕŕi khoroho woſobnoho muża ſtyŕŕeŕŕe, proŕŕeŕŕe ſwojoho provinciala wo dowolnoŕŕ, zo ſmĕł tamnoho wopytač, doŕŕeż ſo nadzija, zo ſuano joho na prawy pucż pŕŕiwjedze. So poſmĕwujou wotmołwi provincial: „Mój luby P. Elekto, hdyż profeŕor G. a doktor G. a kanonikus M. pola toho knjeza niezo wucziniłi njeſu, ſchto dha kceŕŕ ty z nim zapocęcęz?“

Doŕŕeż paŕ P. Elektoſ proŕŕyč njeprŕeŕŕe, jomu pŕŕeŕŕe ſtajeny na poſledku dowolnoŕŕ da, a luby pater dżeŕŕe do domu khoroho, ŕeżeż tam kapucu pŕŕeż hłowu, powożini durje a tyłny hłowu pŕŕeż ſchtałbu. Khoru wuŕlada joho a zawoła njeŕeżępnny na njoho: „Schto dha tu kceęcęz?“

„Niczo, niczo“, wotmołwi pater. „Za proŕŕu jeno wo dowolnoŕŕ, zo bych tule ſtojo woŕtač ſmĕł, doniż wy, hnadny knjeze, njezumrjećze. Za bych njemuŕcy rady widzał, kał to je, hdyż diabol duŕchu pożrje.“

To drje bĕ kĕtro kručze, ale pomhało je. Pater Elektoſ bu pŕŕeproŕŕeny cyle do iŕtwy zaŕtupięz, a za hodżinu dżeŕŕe z Najſwječziŕŕim zaŕy ke khoromu, kotryż nazajtra z Bohom wujednany wumrje. J.

Sojacy ſrĕdŕ pŕŕečziwo khorocżan, kotrychż wina (kużol) ſo w krewi namata, je ſaffaŕŕŕthee.

Tónle thee je w kŕżdej haptycy doŕtač. Wónhdy jón jedyn ſarač należnje poručęŕŕe, kż bĕ ſam ſkladnoŕŕ mĕł, jón nałożowáč. Tutoho knjezowy bratr mĕjeŕŕe hiżo wot ſwojoho woſmoho lĕta bolacej woczi. Woczi bĕŕŕtej huŕto krejczęwjeney a z njeju bĕžeŕŕe

woda, kotraž paleŕŕe a wulke bolocęze cżinjęŕŕe. Wŕŕitke lĕkarŕŕe ſrĕdŕi, kotreż bĕ bratr nałożowal, njemożachu bolenjo wocżow zbĕhnyč.

Tajŕi na woczi cżęrpjacy bĕ do 22. lĕta zaŕtupił. Dha pŕŕiŕndze młoby cżłowiek k bratrej a powĕdaŕŕe, zo je w prjedawŕŕich lĕtach też bolacej woczi mĕł, tola hdyż bĕ dwaj mĕŕŕacaj dołho wŕŕeđnje ſaffaŕŕŕthee pił, bĕ ſo doſpolnje na woczi wuŕtrowił. Fararjowy bratr ſpyta też z nowym lĕkarŕŕwom a bolacej woczi ſo wopravdže wuŕtrowiŕŕtej a woŕtaŕŕtej też ŕtrowej hacż do ſmjercęze. Wón wumrje w 63. lĕcze ſwojeje ſtaroby.

Tola nie jeno pŕŕe bolacej woczi, ale z cyla, hdyż pŕŕicżina žaneje khorocęze w njecżiŕtej krewi teži, ſaffaŕŕŕthee pomha. Tajŕe khorocęze móža byč na dryzac, iĕtŕŕŕŕach, woebje pola dżęčzi na hłowje, liŕŕawa a žołcżina (Bleichŕucht) holcow. To je tamny ſarač ſam z nazhonjenjom ſpŕznał.

Sołca bĕ hiżo ſchtyri lĕta na žołcżinu khora była a bĕ 3 lĕta podarmo lĕkarŕŕe ſrĕdŕi nałożowala, hdyż paŕ bĕ $\frac{3}{4}$ lĕta ſaffaŕŕŕthee piła, wuŕtrowi ſo doſpolnje. Pŕŕetoż žołcżina ma ſwoje ſyđko w kħudobje krewje. W tajŕim cżłowieku je krej cyle njeŕtrowa a tohodla zadżewa ſo zrŕŕt. Pŕŕeż ſaffaŕŕŕthee paŕ wucziczi ſo krej a wuŕtrowi ſo, tola paŕ dyrbi ſo pŕŕi tym też ŕtrowa a móčna jeđż wużiwáč.

17lĕtny młodżenc mĕjeŕŕe wot ſedmoho lĕta na ſchiji a mjez woczi dryzy a też na druhiŕŕ ſtawach bĕchu jedmjenja. Na ſaračjowu radu piŕeŕŕe ſaffaŕŕŕthee a za 3 mĕŕŕacy žhubi ſo wŕŕitke jeđmo a kule a wón bu ŕtrowy.

Dwe holcy bĕŕŕtej mjez woczi połnej iĕtŕŕŕŕow. Pŕŕečy bĕžeŕŕe z khoroho woblicza bĕle jeđmo. Też teje dżęčzi trjebaŕŕtej wot hŕb hacż do jutrow ſaffaŕŕŕthee a jutry bĕŕŕtej mjez woczi ŕtrowej. Nazymu poŕŕaza ſo drje pola jeneje tyđle holcow neŕŕto bolace wo wobliczu zaŕy, tola za 4—6 mjedzel, hdyż bĕ ſaffaŕŕŕthee piła, bĕ doſpolnje wuhojena. Tohodla je w tajŕich khorocżach wŕŕitkim ſaffaŕŕŕthee jara radżic.

P. T. N.

Wiŕŕŕe Gżibanŕowa mudra rada.

z K.

Kobla ma ſchtyri nobi a ſo pótkuje — a knjez korečmar w Kucżłecach mĕjeŕŕe mudroŕŕe doŕeč a junu je ſebi tola brodu wotruháč dał. Swĕt je falŕŕny a najwjeŕŕi ſchibakojo na nim — ſu židža. —

Wy młodzi ludžo seje hišćeje njenazhoujeni — ja pať to wěm. Począdu wam tež do Kuczkec židža z Rymlowa a z Sebalic jězdžic. Njeběchu to židža khudzi, běchu hižo rep rep — pšchijědžechu w schkenczanym wožu. — Czinjachu so z korcžmarjom dobri, rěčachu jomu „złoty nanko“, wukhwalowachu joho, zo ma najlepšu korcžmu — a pakaza, pšchijewezechu sebi kóždy krócž kowscherwanu hufycu do papjery zawalenu sobu a korcžmarjej njedachu zastužic, khiba poł židlika wina. Nó, wšchaf jich znajecze, kajcy su! Znaje jich cyly swět. —

Potajkim: pšchijědžechu junu, pšchijědžechu dwójcy, pšchijědžechu tšeczi krócž a dobromu korcžmarjej zawjertnychu ze swojim wukhwalowanjom tak rozom, zo tež jomu ničto pšchěz nič njebě! Wbohežatko, kójachu joho do paslow, a wón bě sebi pšchi samymi schwarnje pacu pšchifchěziny! — Czi Zabulonožo derje widžachu, zo ma korcžmar něotre tysacy hotowe, a zo z tymi rady někomužkuli za 5 procentow z nuzy wupomha. Duž proščachu joho, zo by jim tež 2000—3000 toleť počžik. — Korcžmar wotmołwi: „To njebudže, mam swoje kšchesczanste pienjezy jeno za kšchesczanow a je tež jeno za kšchesczanšku dań počžuju. Židža hladachu jedyn na druhoho, sczahowachu z ramjenjemi a slubichu jomu skóncznje schěscž procentow. — „Njedam“, praji korcžmar.

„Ale złoty nanko“, počza najstarschi mjez nimi a hladkowasche sebi schedžiwu brodu. „Scže tak mudry a dobrocžiwý muž, zo bych rjeł, zo snano drugi tajki hišćeje na swěcže byl njeje, njeje, a ženje njebudže. Czohodla nam njehacže počžicž? — Njejsmy my tež ludžo? Njedawamy wam schěscž procentow? A rodžicze-li, wam hišćeje něščto zastajimy, schtož je mjez bratrami jeno telko winojte, kaž nam počžicže. Scže wy mudry?“

„Za mam swoje pienjezy jeno za potřebnych ludži“, wotrubby korcžmar.

„Waj!“ zawoła žid a pohlada na tamnej kaž pšchekrašnjeny. „My njejsmy potrebni? Hdy bychmy my te pienjezy nuznje njetrjebali kaž kus khleba, njebychmy i wam prošycž schli! Wěcže, złoty nanko!“

Z krótka, zo bych pšchifchot ke kóncej: „Kšchesaj do kamjenja a wukšchesaj z njoho schkricžku a ryčž dobromu człowjelej a wurycžišč z njoho poslednje.“ — Korcžmar so poda, slubi, zo jim pienjezy počžiči, hdyž jomu zasadženo pšchinjesu.

„Ze mamy sobu!“ rjetny stary žid a křwny korcžmarja do jstwic. Tam wucžechu židža pod

dołhimi kařtanami kóždy mały kšchecžik. W kšchecžikach běchu wšchelake, spodžiwne žwote keluđi, schklicžki, křóny a lampy a t. r. Korcžmar so džiwajo praschěche: „Schto je to?“

„Př!“ napominasche žid z wulkej dořtojnošču. „To su swjate sudobja z nascheje synagogi. Ze njejsu ani za 5000 na pšchedań. My pať je njetrjebamy, khiba jeno junu za lěto: swjatti; duž bychmy je wam zastajili. My smy starschi z gmejny, my to směmy. Pšchod swjatkami pšchinjesemy wam pienjezy zasų a wěcy sebi wozmjemy.“

Korcžmar wobhladowasche sebi tam a sem z drohimi kamufškami wusadžane a wudebjene sudobja — a zwoli. Počžiči židam na nje 2000 toleť. Woni dachu korcžmarjej hnydom zapis „swjatyč sudobjow“ a proščachu joho Bože dla, zo by te poklady w czěsczi měł a je nikomu njepokazowal, zo bychu so jim bohatschi wěrybratřja hewal smjeli. Korcžmar slubi — a židža tež.

Pšchod swjatkami pšchijědžechu, pšchinjesechu pienjezy z danju, a wzaču sebi „swjate sudobja“ — a po swjatkach je zasų pšchijewezechu. Korcžmar, widžiwšchi jich sprawnosčž, počžiči jim zasų, wšchaf njemějesche žaneje schkody z toho. Tšecže lěto pšchijědžechu židža po swjatkach zasų a pšchinjesechu korcžmarcy rjane židžane rubiščko a proščachu nanka, zo by jim 3000 toleť počžik. — Wón so drožesche a drožesche, počžiči pať na posledku tola.

* * *

Hdyž pať swjatti pšchinědžechu — njepokazachu so lubi „maufchli“ zasų. — Korcžmar so stróžiči. Pomysli sebi: „Tón krócž to złě wupadnje!“ A stary wótc zatšchafy z hłowu.

Židowste swjatti hižo běchu a knjeza Rep — rep — njepšchinědžechu. „Schto něč“, myslesche sebi knjez korcžmar a džěsche do kuchiny za žonu:

„Ty, Herta, mi so to njelubi, zo czi židža njepšchinědu. Swjatti su so hižo spocžale. — —“

„Hdyž pšchijěli njejsu, wotjěčž njetrjebaja“, — džěsche změrom korcžmarčka, hylna šrowa žónřta. „Schto so bojřsch, wšchaf mamy zastajenjo?“

Korcžmar njewotmołwi, ale džěsche do komorki, hđžěž mějesche pienjezy a drohe wěcy, kaž tež te slěborne a žwote sudobja. Wotewri kšchiněčku, bjerjesche křuch po křušche won, pšchěhladowasche je kědžbnje, a wjesche řtajnje z hłowu.

„Herta!“ wołasche na žonu.

„Sčto pač 'zno zasj masč?“ wotwoła so korcžmarčka w kuchinje a pščiindže.

„Zacjin durje“, kazasche muž, „a pój. Hladaj, sčto to je? Za nihdže žanoho stempla njewidžu!“*

„Nó, dha smy hotowi!“ stróži so korcžmarčka. „Tele wěcy běchu tola hewaf pšhecyci wšče stempowane.“

„Nó, hladaj sama. Za žanoho stempla namafacž njemóžu.“ —

Korcžmarčka pšchegladowasche wšcho kedžbnje, hacž so ze strachom pocžesche. „Ale, Božo, sčto to? Wšchaf mějesche tola pšhecyci kóždy kus swój stempl, hdyž smy to přeni krócž pšchegladowali.“

„Haj, ale loni je pšchegladowali njeismy. Smy je jeno wzali a zamkli. Mi so zda, zo su nam cži židža tón krócž rjenje zaplaczili. Na, mjez tym njepraj nikomu słowa; pšchewědžimy so.“

A korcžmarč pšča kšěte pohoncža z wozom do Budyšcina po złotarja abo juwelira. Juwelir pšchijědže, wobhlada spomnjene pokladny a rjekny: „Tón cyty czapr je za 80 toler. Zeli někoho trjedhicze, kiž ma tajke wěcy rad, so hodži, zo wam 100 toler da.“

Korcžmarč njepraji ani słowcžka, jeno za wuchom so podrapa. Potom pocžesczi knjeza juwelira z pjeczenju a z winom, zaplaczí jomu derje a da joho zasj do Budyšcina dowjesč. Njewěm, kak je židow pšchi sebi zohnował, jeno to wěm, zo swojej položecny praji: „Wot džensa žadny z tyč sm . . . mój próh wjacj pšchewědžim.“

* * *

Kědma bě to korcžmarč z huby pšchcził, tu zastupi z durjemi Čžibančec krawc. Na přenje pohladnjenje widžesche, zo je so korcžmarčej něsčto njelubozne stalo. Posydnjy so, kazasche sebi piwo, něsčto k jědži a po khwili woprašča so korcžmarča: „Sčto pač je tebi džensa pšchcz pucž pšchewěžalo, zo cži tajke mrcžese na cžole stoja?“

A korcžmarč, ta dobra dušča, sydnjy so k naschomu miščtrej, dowěri jomu wšchitko a na kóncu pšchistaji: „Ale wot toho cžasa dam kóždoho žida, kiž budže so mojomu domej bližicž, ze psami wupšchewodžecž!“ A pšchi tym dyri wo bldo.

„Božedla, pšchecželko“, warnowasche joho miščtr, „to njesměš cžinitič! Ale hdyž k wam někajsi tajki

* Samiski stempl na slěbornych a złotych wěcach pokazuje, zo su wone woprawdže ze złota abo ze slěbra.

židak pšchindže, byrnjež by z Drezdžan byl, abo z Amsterdama, abo z Kamečatki, to je wšcho jene: dha so taj, kamaj ze zadwělowanjom rucy, běhaj po jstwie wočoło — a budžesč widžecž, zo žid njewoteindže, doniž jomu njeprajišč, sčto je so cži zrudnoho stalo. Na žida pač dyrbišč z lescžu . . . !“ Na to joho mjelcžo powuczi. Čžim dleje rycžesche, čžim bóle so korcžmarčej woblicžo wujasnjesche. Hdyž bě miščtr Čžibanč do-ryczal, poda jomu korcžmarč wjesoty ruku prajicy: „Měj džak! Nadži-li so to, wotrunam cži na pjenězach a hdyž-kuli so pola mje zastajišč, jěz a pij, sčtož čcesč — wšcho dostanjesč darmo.“

Miščtr Čžibanč so schwarnje pošlyni, potom dasčtaj sebi rucy a nasč krawc, tajki prawy schibač, woteindže.

* * *

Tón džej popoždny pocža Dori pšcheg korcžmu surowje schczowkacž.

„Sčto pač pos tajtu harn cžini?“ praji korcžmarčka.

„Wěsčje Mojses ze Židacžlec k nam dže; toho te pšchcžisko wuczucž njemóže.“

A woprawdže Mojses ze Židacžlec woczini durje a postrowi pšchcz nos: „Guten Tag, nanfo, kak hiščcže khodži?“

Korcžmarč machny z ruku njewotmołwejeo a sahasche z wulkimi stopami po jstwie.

Žid stupi wot zadny k bldu a wotpožži wulki měč. Požoží jón na bldo a scžahowasche z lěwym ramjenjom, jako by sebi je narunacž chčyl: „Dw waj, mój Božo!“ Potom sydnjy so pšchi měšche na lawku a trějesche sebi zapocžene cžolo. Wón bě mały suchi mužik, pod brodu mějesche brodu; stojesche jomu wočoło schije, kaž khornat.

„Njebudžecže nicžo kupowacž, nanfo? Čwjern, bačnu, fajfki mam tu rjane, kanasas — —“

„Či, mi netkle runje na kupowanjo dže!“ pšchetorhny joho korcžmarč, stupi k woknej, stynny rucy jako z najwjětšej boloscžu a sforžesche: „Ach jej jej jej! Rak je so to jeno stalo!“

Mojsesa to jimasche. Macžesche schiju, pozběže hłowu, suchi, kšchitwy nos wustupi jomu wczipnje a z woczomaj mičotasche jako kocor za wróblom.

Korcžmarč so rucje wobroczi, zjedže sebi z wobemaj rukomaj do wosow a běhasche po jstwie. Wěšč, kaž pos z woczomaj kóžde hibnjenje cžłowjeka scžehuje, kotryž jě: tak scžehowasche Mojses korcžmarča dołho mjelcžo; skóncznje pšchewě so z njoho:

„Ale złoty nanko, sčto tola czinicze? Sčto je so wam stało?“

„Bych podarmo powjedał, podarmo bych powjedał! Ničto mi wjacu pomhacz njemóže!“

Žid stany a džěšče ke forcźmarzej: „Czohodla by wam ničto pomhacz njemóhł? Na swěcze je wjele ludźi, a wjele ludźi wjele móže. Rozymnicze? Prajće mi, sčto je so wam stało? Za sym jeno khudy Mojzes, kiž khodzi z męchom — ale snadź budu wam radzićz móć. Prajće mi!“

Korcźmař tykny rucy do kholowow do zaka, hladasčje kaž zrudny na małoho židźika dele a praji zdychnywšči: „Luby židźiko, hdy by mi pomhacz móhł, bych cze ze złotym zashpał.“

„Dho, to bysčjeze wjele trjebali!“

„Telko nic, kaž sym zhubił. Czohodla so z tym tajicze? Dženša abo jutse swět tola zhoni. Luby Mojzes, mje su wobkradnyli.“

„Wobkradnyli?“ wuwali Mojzes woczi so postróžiwšči, dopomni pał so hnydom a wusmjja so leńje: „Sym, sčto to tak bohatomu knjezej zeschkodzi, hdyž jomu něšto wozmu? Wščaf wam statoł a polo wotnjesli njesju!“

„To nic, ale sčto wě, hač mi statoł a polo njespšchedadźa! Su mi kradnyli cyke pjenjezy a potom hiščeje něšto — něšto wulke!“ —

„A sčto? Prošču was!“

„Mojzesko, pój so sydnycz, ja njemóžu stacz: Mochi mi ze strachom hraja a njechadźa mje wjacu dzeržecz! O, radź mi, radź mi, móžesč-li!“

Žid bě kaž na czeńjach. Sydny so ke forcźmarzej za wulke blido a łojesčje jomu słowa wot huby. —

„Hladaj, luby Mojzes, ja sym waschim knjezom z Nymlowa a z Sebalic 3000 toleř počezli.“

„Tři tysacy!“ wurazy žid. Pšči tym so zhorbi a wobližny sebi suchu hubu jako by so jomu tyč pjenjez dčyło.

„Haj, 3000 toleř, za te zastajichu mi czi knježa nekajke złote a sleborne swjate sudobja. Su snadź ze synagogi a su kaž praja, jara drohe — a te, te su precz — kradniene!“

„Gott geredhter!“ zawoła žid a forcźmař, czoło do dlónje zakrywšči, borbotašče z poduščenym hłosom, jako by sam za so rjec dčył: „Sčto budźa za te męcz dčycz, njewěm. Sčto wě, hač mój dom na to do-fahnje! Za njezbožowny!“

Mojzesej so woczi zablyščečičšče, praji pał ze sobuzelnoščiwym hłosom: „Njebójeze so, złoty nanko, to su złote wěcy a Bóh luby knjež njedopusčez, zo bych so zhubile. Budžezje widžecz, tak wěrnó kaž sym živy, zo je namatačze. Sčze dha žno je pytač dali?“

„Sym hižo póstow stał do wščech rózkw, ale sčto wě, hdyje su!“

„Nanko, ja sym jeno khudy Mojzes, kiž męch nosy, ale ja pšchihadźam do wjele domow, a mam woczi wščudžom, a mje njejeba kóždy: nanko, ja budu pytač wo dnjo a w noč, a hdyž to nadenidu, njecham ničzo wot was, na moju dusču nic!“

„Mojzesko, hdy by te wěcy wuslědzil, bych czi cčas žiwjenja dzakowny byl“, praji forcźmař.

Žid stany, džěšče k swojomu męchej: „Bóridu hnydom a budu pytač — —“

„Wocžakicze jeno a pojěcze něšto. — Serta“, wołasčje na žonu, „zwar tule Mojzesej tři wobli jeja w nowym horncu, pšchinjes jomu židlił wina a całty — njech so pošlyni.“

Mojzes pojě, napi so a džěšče na pytanjo.

* * *

Tři dny po tym sedžesčje forcźmař pšched forcźmu w křódku zarosčeneje lipy cžakajo kaž něhdy Abraham, hač žadyn hóšč njepšchiněže. Slónczko rjenje swěcžesčje, wroble mējachu na tšesčje nekajku hromadu abo sejm, sčczekotachu a wadžachu so, jako bychy starostu wolili. Kolla na zahrodze kufasčje — forcźmař pał njeslyšesčje a njewidžesčje ničzo, kurjesčje zrudny z dołheje dymki a myslěšče na te tři tysacy.

Z dohom zaklinceza ze jstwy: „Kufu! — cink! — kufu! — cink!“ — jednacze křocz za sobu. Czepešče cžasnik z koflu.

Korcźmař zawi z hłowu: „Hižo w jednacžich? Sčto tola to, zo dženša ničto njejeđže? Potom pał so jich zasy na dobo telko zeczěri, zo ani sam njedofahnu. — Aha, tamle něšto hucz.“ Z Dólcžanskeje drohi walachu so mjez sčtomami mřóczele přócha a pohoneč zatrubi wjesele:

„Sědže, jědže póstowsti služobnik,
Sědže, jědže po póčeze knjezy!“

Korcźmař stany, zložil ruku nad woczi a hladasčje kědžbnje na wóz.

„Njech mje křoza kopnje, njesju-li to czi Nymlowscy Rep-rep?“

Škoczi kšēte do kučinij, ščukny nēščto žonje a potom džēšče do ištwy a počza zrudnje po ištwyje kšodžicj.

Wóz pšchijēdže ke korczmje a lubi židžikojo bēchu jena hara, kaž te wroble. Žortowachu, smējachu so a tón stary brodaty kazasče pohonczej:

„Wy Mērczinje, konjei do hrōdže stajicze. Wy so tu dzensa kšwilu zadžeržimy. Dostanjecze dobry wobjed. Kazajcze sej, ščtož hčecze.“

Woni džēchu do ištwy. Korczmar sčezje sej kaž nēkaš zastrōžany čzapku a witašče jich bojaznje. Židža hladachu wczipnje na njoho a wuhladawšči joho zastrōženoho, počzachu czim kšrobliščo: „Dobre ranjo, złoty nanko“, rjekny tón brodaty. „Čžohodla dha so dzensa tak hroznje džiawacze? Mjierzacze so na nas, zo smy so tón krōcz tak zapozdžili? Mjehněwajcze so, my wam wščo zasy wotrunami.“

Korczmar so zadrapa za wuchom: „Ej, ja wščaš so njemjerzam. To wščaš by hiščče doczakašo; ja wēm, zo pjenjezy žhubjene njejsu.“

„To je swjata wěrnošč, zo njejsu!“ pošmēwtny so žid a pohlada lešnje na tamnyč. „Wy wam nētkle wuplaczimy.“ A židža počzachu kožane kapy woczinjecz.

„Mjēkhwatajczje tak a wupijcze najprjedy ščkēnczku Mišchjanjastoho.“

„Džakujemy so“, wobarasče so žid. „Kščest je kščest. Najprjedy wotbudžemy kščest, potom halle mōžemy sej pšchpicz.“

A dobri židacžikojo počzachu tolerje a sčēsnaši na blido sadjecz. Papijerjanyč pjenjez tehdom hiščče njebē. Šdyž bē čyła suma z danju na blidže w rjadach kaž wojacy, džēšče tón brodaty: „Tak, złoty nanko, tu macze wasče pjenjezy. Džakujemy so wam, njebudžemy was wjacj wobczēžowacz. Duž prošymy wo te našče wēcy.“

Pšči tyč słowacy wuwaliču wščitcy wczipnje woczji na njoho, ščto tež to wón zapocznje? Woni mēnjachu, zo su jomu poklady woprawdže kradnjene, a zo sebi nētko rady wjedžecz njebudže. Čhychu so do njoho dacz, pjenjezy zasy žhrabnyč a za poklady hiščče nēščto jomu wotehnacž. Bēchu jomu lešnje polakši.

Korczmar kšchepotasče na čylym czēle. Wotkashlowa, wobroczi so ke kučini a wołasče z dybawym kšofom: „Šerta, budž prošena, pōj jow!“

Korczmarčka wotewri durje; zastupi z kučaktu. Kōžda nješēšče pokny korbiš tyč sudobjom.

Korczmar so zruna a praji hordže: „Kneža, tu su wasče sudobja!“

Židža stojachu kaž wot Wožeye rucžki zajeczi. Hladachu z wulkimi woczemi na so. Korczmar hrabasče radoščimy pjenjezy hromadže.

„Šali!“ zawoła stary žid, „woczakncze, ščto wē, hacž su tu te poklady wšče?“

„Šliczje sej je, tu macze zapis — a zo su prawe“, škōnczi wōtrje židam do woczow hladajo, „za to wam rukuju. Bē tu jewelir z Budyššina.“

Židam zarjekowasče so jaznyč. Počzachu mjez sobu nēščto bōrbotacz, korczmar žhrabny pētnje svoje pjenjezy, wušpa je žonje do kšlina, sčžini knjezam kompliment prajicy: „Tak, nētk smy do rjadu. A z czim mōžu wam poškužicž, knježa? Ž rjekewju, nowej butru, jejami —“

„Niczo, niczo, niczo! Mlāmy nuzne“, wołachu židža, kšowajo te »žlote sudobja«.

„Ale čžohodla dha? Wščaš sčze pščecy kšwilku posesdželi.“

„Nē, njemōžemy! — Šchmajl, geč, ruš'n Kutšer“, kazasče stary žid najmōdbšchomu.

Šchmajl bēžesče na dwōr a wołasče: „Mērczinje!“ Mērczina njebē nihdže.

„Mērczinje! — Wy hausknēchto, hōdže je Mērczin?“ „W kučinj.“

Šchmajl bēžesče ke kučini a wołasče pščez wokno na pacholka: „Mērczinje, ščto tu czinicze?“

„Kazam sej wobjed.“

„Pšchahajcze, njebudžemy tu wobjedowacz.“

„Wščaš sčze mi powjedali, zo dyrbjū sebi kazacz.“

„Dostanjecze doma. Kšēteš zapischēncze“, teptasče žid.

„A konje wostaju kšōdne? Šdyž zmēja šypnjene.“

„Mērczinko, budžcze proščenny, zapšchēncze; cži knježa hčedža so hižo do woza šydacz.“

„Mjēč so tam šydmu, wščaš mōža! We wozu sedži so mjēchy; ale ja prjedy njezapšchahnu, hacž njezmēja šypnjene.“ A šchmajl dyrbjesče mydlo wješč.

Kaš džitwnje mjedže so na swēcže! Šedyt jeba druhošo, a zbožowny hiščče tón, kiž so jebakam tak wuwinyč mōže, kaž korczmar w kucžkacach. Mjēstoji podarmo w swj. pišmje: „Budžcze kēdžbni!“

Najwjetšče chrkwe swēta.

Š. Pērowa cyrkej jo najwjetšča cyrkej čylošo swēta, wona ma ruma za 54,000 ludži; Milanski dom

za 37,000; S. Pawła w Romje za 32,000; Rólnjanski dom za 30,000. Potom pschindu s. Pawłowowa cyrkej w Londonje a s. Petronijowa w Bologna, w kotrymajž maja po 25,000 ludži ruma. Do něhdusheje cyrkwije Sofije w Konstantinople, něto turokowska moscheja, du 23,000; s. Jana w Wateranje w Romje 22,000, do Notre dame w Parizu 21,000. New-York-ski dom wopshija 17,500 a Pisa-ski a s. Schčžepana we Winje po 12,000, cyrkej Dominikanow w Bologna 11,000 a s. Marka we Benedigu 7000 ludži.

Schtož za mlode nawuknjesh, na stare wuzijesh.

Budž do P. ke khorej žónskej wołany, zo bych ju na pucž do wěcznosće wobstaral. Dofelž hcyh žhonicž, z kim změju čjnicž, woprašach so posola, šhto a šhto wona je. Ale mi so wotmołwi, zo drje žónska hižo dolhe lěta w P. w małej, rozpadanej khěžcy bydli, zo wot ranja hačž do wječzora, haj hačž do slepeje čzmy pilnje slě schije, a ze swojej skupej zastužbu bóle hlódb hačž sebje žiwi. Wona njewobkhadžuje z nimim, a nihtó hščcže wot njeje nježhoni, šhto je prjedy we swojim čzasu była. Tola pak njewědžeshke nihtó ničžo wopacžne na nju prajicž.

Šdyž dha běh so wuwoprašchował, šhtož bě nužne, mjenujcy, hdže bydli, hdy mam pschincž, podach so w postajenym čzasu z Božim Synom na pucž a dojedžedž po železnicy do města P. Tam čzakašče hižo wjednik na mnje a pschewodžeshke mje daloko pschěz městacžko do zanjeseje hafti, hdžez kóžde twarjencžko wo njesmilnej khudobje jich wobsedžerjow a wobydlerjow swědčeshke, a pokazaz mje do najponižnišchoho z nich. Bě to khěžka, jako by so tu runje štycyczilětna wójna pschestała. Małe wotkujeshka běchu rozbite a z papieru zalěpjene. Stómjana tšeshka bě tež wšcha dodžeržana a džerawa, jako bychu tu myšhe swój zakhódb a wukhódb mēle. Z pschewěczatymi durjemi do hlinjaneje khěžki zastupiwšči, dyrbjach po drjewjanym čzumpotatym škhubžiku lěczž. Nětk stupich do jstwicžki, hdžez khora čzerpješche.

Po wudželenju swj. sakramentow posydných so pschi njej a pohladach po jstwie. Tola njewědžach, za čo dyrbjju wobsedžerku tajkoho wobydlenja mēcz. Tu pokazaz so mi pschi najwješchej khudobje wěsta wosobnosčž. Wščitko bě po možnosčži čžiste. Stólcžki drje běchu stare a wjele trjebane, ale za nowe z rjanym a dobrým ččerwjenym somotom wobčehnjene byle. Blido z twjer-

doho drjewa bě najlěpshe tšcherške džeko, a bě z bnyšččzatym bělym rubom wodžete. Na nim stojeshke wuměšcy wurěžana Boža martra. Njedaloko wot kóžaz na scženje wisashke wobraz mužškoho w psychnej draščke wojerškoho wyschka. Šhachle běchu stare nospkojte, kaž to pschəd pol sta lětami waschňjo bě. Šhora sama bě jara čžista zdrasčžena a jeje přenje słowa hižo pokazachu, zo to žana wšchědna žona njeje, ale zo je zdžekana, kotraž je něhdy w lěpschich wobštejenjach była. Wona tež bóržy pytny, šhto sej mjelcžo trasch myslu, a kať so pschi sebi džiwam, a pocžaz tohodla na mnje: „Widžu, zo so do mojih wobštejenjow namacžž nje-móžecže: wone su runje tať dwoje, kaž tute wěcy. Mojim nětcžishim susodam jowle to hewak njepowjedam. Ž cyła je mi cžežko z tutyimi ludžimi wobkhadžowacž; z džēcžachčž lět sem sym hinať zwucžena. Želi was zajimuje, hcy wam powjedacž, kaťke žiwjenjo sym dotal mēla: zbožowne a jara nježbožowne; ja pak woboje njesu, dofelž Bóh hcy tať mēcz.

Sym z jara wosobneje swóžby rodžena z R. w W. Za tym běšche tež moja mlodofčž a moje woczehnjeno. Ž hrajkanej, z hudžbu, z čžitanjom, pisanjom, licženjom, z čžitanjom wšchelachčž rozpjerschachčž knihi wupjelnich swóž čžas. Za žiwjenjo pak njenawuknych nic najmjensche: ani waričž, ani schtrylowacž, ani schicž. Dyrnjež na wšach była, njesmēdžach sebi ničžo w hospodarštwje wobhladacž, zo bych sebi rucy njewomazala. Wucžerk a staršchej jara za mnu kēžbowačhu, zo by so to nještało. Njesmēdžach ze žanym wšchědnym čžowjekom rycžecž, khiba jeno z wucžerku. Běch pschējara lubušč staršcheju, dofelž běh jeniťke džēcžo. Duž wotroscžech nježhoniwšchi, kať so plócže, kať so wari, abo kať so rjedži ani kať so jstwa wumjecže. Šdyž běch wosomnacže lět stara, pschindže mlody hrabja z R. k mojimaj staršchimaj a proscheshke wo moju ruku jako mandželstwu. Nětk bě moje a mojeju staršchej zbožo njewuprajite, dofelž mējeshke mój nawoženja wulkej knježej dworaj, kóždy z pjatnacže stami roboczanami; wón sam pak bě muž rjaneje postawy a wojerški wyschšchi. Pišči kwasu wēžo, kaž móžecže sebi ze wšchoho toho myslicž, malo z wulka a z wysoka njeńdžeshke. Wščitko pschējeshke namaj zbožo. A wone zdashce so woprawdže dospołne byčž, hdyž naju Bóh za lěto ze strowej, čžilej džowecžicžku žohnowashce. Mój mandželstki běšche we wóštku a pola knježerstwa widžany a dostawashce dostojnstwo za dostojnstwom. Naposledku dosta so jomu

sama ta cześć, zo bu do krajiny za gubernaura t. j. jako zastupnik kejzora posłany.

Tam běšče lěto był. Tu nasta w krajiny zběžł, na kotrymž mějšče tak daloko winu, zo na poddanow dosć njekeďzbowasche. Duž bu wotšadzeny a do Sibirskeje wupokazany. Za podacy so w tyszchnosci swojeje wutrobny ke kejzorch a proščach ju wo wobhnanzenjo mandželsko. Hdyž tež dospołne wobhnanzenjo nje-docpěch, wusfukowach tola z najmjejšcha, zo bu wupokazanj do Sibirskeje pschemjenjene do wupokazanja z kraja po wopuščenju wschitlich swojich kublom. Tak běchmy, hdyž tež lhubzi, tola swobodni. To bě nětk druhi a zrudny džel mojoho žiwjenja. Nětk hable nazhonich, zo je za čłowjeka jara zrudnje, hdyž w mladosći niczo njenawuknje. Z prózdnymaj rukomaj dyrbjachmój z kraja. Senož maliczkosće a wěcy, kotrej za njepta-cjiwe mějachu, namaj wostajichu. Někotry čas psched tym běch swoje jenitte džeczo pschěz omeri pschisadžiła a do khlódneje zemje položila. Hcych tehdom z bolosću zanicz a sforzach na Boha. Nětk khlwalach joho, zo bě džeczu njezbožo a zrudobu zalutował. Běch wot krajanow, hdyž bě mandželski z gubernaurum był, k wopomnjeczu na pscheczelskwo a lubosć wokoł-schijacy rjeczajł, z drohid kamuschkow wumjelscy dželany, dostala a pola pscheczelnicy wukhowala. Tón wzach sobu, pschedach jón židam w měsće B., kaž sebi pozdžišcho prajicž dach pschējara tunjo, dostach 1500 toleri. Z tymi pschindžechmój do D. Dofelž běchmój zwuczenaj z hromady bracz, myslachmój sej tež nětk zasy z woprědla, zo smój hiščecze bohataj. Tola bórzy pytnychmój, zo budžemój sebi něščto pschizastuzecž dyrbjecž, jeli hčemoj wobstacž. Tu bě nětk dobra rada droha. Ščto hcychmój dželacz, hdyž sebi samomaj ani najnuznische wobstaracz nje-móžachmój. Dyrbjachmój sebi kóždu ščępku drjewa rozščępicz a draštu wurjedžicž dacž. Njemóžach ani kłoseja zwaricž, njewědžach kłoščęzo pschimnyčž ani wobudlenjo wumjescž, wjele mjenje kšchlu wupłokacz a k wobleczenju pschihotowacz.

Wuradžichmój sebi korcžmicžku kupicz sebi myslo: z tym snano to póitdže, budžemój hoscžam poskušowacz, z nimi so zabawjecž. Za warjenje a druhe žónske dželo hcychmój kucharķu mēcž a za mužace wotrocžła. Nětk mēnjach: wotrocžł a kucharķa wobstarataj wšcho a njetrjebam so za niczo wjacj staracz. Ale to bě bohuzel hinał: Wonaj čalastaj na porucznosć: wotrocžł zo by pilwo pschimožowal a kucharķa, ščto ma

waricž a pjec. Mój pak na to nje-pschindžechmój, zo je to wobstaracz naju wěc. Hoscžo pschilhadžachu, žadachu to a wono. Mój dyrbjachmój z wjetšcha wot-molwicž: „Nam žel čžini, to nimamy.“ Hoscžo so zasy wotšalichu a nje-pschindžechu wjacj. Tak to džęšče; a hdyž bě so lěto minyło, mějachmój pol šta toler wjacj dokha. Mój mandželski mójęšče so zaprěwacomu žiwjenju hiščecze mjenje pschuwucžicž dyžli ja. Wón hladajcy wotehjerasche a pschihladowach jomu ze starosću. Na-posledku mi šchori a wumrije. Ščto licži sylzy, kotrej sym pschi tym wupłakala? Ščto móhl so tomu džiwacz, hdyž kłuda žónska w cuzym kraju wopuščęžena stojach njewědžo za čzo pschimnyčž, zo bych sebi kusł khlęba zastužila.

Po mandželsko smjerczi pschedach korcžmicžku. Hdyž bě wšcho zezapřaczowane, wobkhowach hiščecze sydom stow toler. — To pytnywschi pschindže jebanc ke mni, rycęšče mi wjele wo swojej nuzy; ja jomu wěrjach a požęčich jomu cyly kapital hjeze wšchoho zawěčęjenja. Hdyž pak hcych dań mēcž, žhonich, kážtomu pscheczelej běch do pasli ščła. Wón mi do woczow zaprě, zo je mi ščto dožny. Žaloscžach, płach, wolač njebjesa na pomoc; wón so mi smęjšče. Wzach sebi rycžnika a wobskoržich paducha. Rónc skóržby bě, zo mějach sydom toler zapřaczicž, a pjenjezy bęchu tola zhubjene.

Nětk bęch hotowa proščerķa a dželacz njemóžach. Štyščach, zo je w měsće P. fabrika, hdyž slę ręzaja a je žony z jednorym ščtychom wobščhjeja. Hčcu to spytacz, myslach sebi, k tomu wopradowže wjele ščika trębne njeje. Džęch k fabrickomu kņezej, proščach joho, zo by mi dželo dał, a dostach je. Nětk schiju wot ranu ščtyrjoch hacž do wjecžor dželaczich a zastužam sebi z tym na džen tšicęči pjenježkow; hdyž derje dže, něščto wjac. To dyrbi mi k žiwjenju dosahacz. Wjele tysac sylžow sym hižo wupłakala, zo w džęczacych dnach niczo kłmanische za žiwjenjo nje-nawuknych. Sym swojoho samsoho nazhonjenja dla wschitlich starščich prosyła, zo bychu swojim džęczom něščto wužitne nawuknyčž dali. Pschetož ščtož tehdom nawuknu, drje njeje khlęb, ale zastuži khlęb.

Ščtož pilne w mladosći
So k džęku natoži,
Tón wěcže w starobje
So derje skubnje.

Bóh je miłoszcziny. Schibieniczny farar.

W zańdzienym lětstottku wobstojesche hišćeje w Burg-
hausenje sudnistwo, a starý cješćedostojny jezuita tam-
nišćeho kšóšćtra mějesche hižo lěta dolho czežke, ale za
njoho zašćuzbne dželo, zlóšćnikow k smjerczi pšćihoto-
wacž a pšćewodžecž. — Tak dha bu tež něhdy k młodomu
čłowjekeje do jastwa powołany, kotryž bě czežćeho zlóšć-
nistwa dla k smjerczi wotšudženy. Wobštejnoscze a do-
pokazy běchu spodzjwne, zo sudnicy nic kufka nad tym
njedwělowachu, zo je wón winowaty, a tež w Mnichowje
wusud bjez kómbdenja za prawy a spravny spóznaču.
Dobry schibieniczny farar mějesche z nim pšćihileznoscž
nowu winowatosč dopjelnicž. Runjež mjenujcy jaty
hacž na najnaležnišćo wobkrcješće, zo je njewinowaty,
dyrbjesće joho wón tola k podaczu do Božeje wole a
k wjesolej smjerczi pohnučž, kaž so za kšćesćczana zaleži.
To radži so jomu tež dospolnje.

Tak pšćihndže postajeny dženi wotprawjenja, a wob-
starny schibieniczny farar pšćewodžesche swojoho młodo-
ho, nětko lubowanoho pšćeczeła na kšćudo-hrěšćnikacej karje
na schibienicu. Ducej po pucžu zablystny so tutomu nje-
japcy myslićka w pomjatkju a wón praji k duchownomu:
„Wěm, zo wěricze, zo sym njewinowaty; ale kaž do-
pokazy pokazuja, móhli sebi trach wy tola zasy junu
hinaf wo mni pomyslicž. Bóh pak dawa mi w tymle
wofomiku žiwu dowěru do wutroby. Wuprosće sebi
wot njoho někajke znamjo mojeje njewinowatosče. Ra-
dzijam so krcuze, zo je wam Bóh da!“ — „Derje“,
praji duchowny, „njedwěluju drje na twojej njewino-
watosčzi; ale zo by so změrował, prošću tu Boha,
zo by jako wopokaz teje sameje najwjěšći hrěšćnik
we wokołnosčzi dwě mili daloko so nakazał a ja to
zhonił.“ — „Džakuj so wam, luby knježe, a dowěrju
so Bohu, wy dožiwicze te wjeselo.“ — Tak dóndžesćtaj
na schibienicu a młodženc wumrje kaž swjaty. Bě to
popoždny w pjećich hodžinach. — Ze zrudnej a czežkej
wutrobu wróći so knjež domoj, poda so k mērej a
pšćecžini cyhu nóc w bolosčzi a modlenju, sebi myslo
na wotprawjenoho. — Rano w tjšćich kłapasće so do
joho duri. Wróćnik pšćihndže jomu prajicž, zo pšćed
cyrkwinšćimi durjemi hižo cyhu hodžinu dolho čłowječ
czaka a sebi žada, zo by so schibienicznomu fararje
móhł spowjedacž. Wón stanje, dže do cyrkwje do
spowjedneho stoła a cuzy muž wotpołoži jomu hodžiny
dolhu spowjedž, kajšež wón, runjež bě schibieniczny farar,

hišćeje žaneje slyšćał njebě, a to z tajšćimi sylzami a
z tajšćej želnosčzi, zo bu dobry farar sam nutrnje hnuty.
Hdyž bě wuznacžo nimo, woprasća so joho: „Ale, luby
pšćeczeło, šćto pšćihndžecze wy runje w tymle cžasu a
runje ke mni?“ — „Slyšćeje, knježe“, praji wón,
„wczora popoždny džekach we swojej hróđzi kaž hewaf
hdy a njemyslač sebi na swoje hrěchi; tu padny na
dobo kaž woheń z njebjes do mojeje dusče a palešće
we mojim duchu kaž hela, kotruž pšćed sobu wotewrjenu
widžach, a wšćitke moje nješćicžomnosče mējach pšćed
woczomaj a ja zawołač: Za sym zatamany! Tu za-
slyšćach hlós we sebi: Nježadwěluj, zebjer so a dži do
Burghausenja, prasćej so za schibienicznym fararjom a
wotpołož jomu swěrmu spowjedž, a Bóh czi woda; tak
sym w nocy schoł, doniž k wasćej cyrkwi nješćihndžech
a was šćoncžnje njenamačach.“ — „W kotrym cžasu
to běšće?“ — „Wczora popoždny w pjećich.“ —
„A kak daloko wot jow sčze sem?“ — „Dobre sčtyri
hodžiny“, bě wotmołwjenjo. Radosćizny pohlada schi-
bieniczny farar k njebjesam.

Wuczba wo smilnosčzi Božeje.

Pšćed něhđže 40 lětami přědowasće na jenej nje-
dzeli w krasnej cyrkwi Parizšćeho pšćedměsta St. Denis
wobstarny duchowny wo woczěhnenju džeczi a wo uuz-
nosčzi nabožneho rozwučenja. Wón wuložowasće swo-
jim bohacze žhromadženym pšćhiposćucharjam, kak někotraž-
kuli do mješćich džecžacych wutrobow zasćežepjena wuczba
po cžasu z pomjatkja so zhubicž móže, zo pak tola cžisće
pšćifadžena njeje a druhdy halle w pozdžisćich lětach
z Božeje huadu zasy wotuczi. Hako dopokaz toho po-
wjedasće na kóncu swojoho přědowanja sčěžowacu
stawiznu: W zrudnych dnach revolucije buchu w tymle
rjanym Božim domje šurone nješćutki wufonjane, woł-
tarje buchu zwottorhane, swjećatka rózdrjene, statuwy
šćoncowane a wěšćil hwizdasće pšćez rozbite wořna.
Same cžela buchu ze swojoho mēra budžene, pšćetož
rowy francóžšćich kralow w tutej cyrkwi pokhowanych
buchu zwoczinjane, kšćeje na kšćesćki rozbite a koscze
wotemrjetych rozmjatane. Zenu njeđzelu z wječora
krocješće pšćez tute zapušćene město młody čłowječ
z Żakubinšćej cžapku* na hłowje. Wón bě do St. Denis
won pšćifćoł, zo by někotrych mēšćnikow jatych wzał,

* W cžetwjenych cžapkach, kotrež Żakubinšće rěčachu, kšćo-
džachu francóžšćej revolucionarowe abo zběžtarjo, a běchu na
nich lošćy znacž.

lotfiž bęchu so, kaž so powjedafše, w kralowfkič rowach fšhowali. W zapuščenej, wonjeczeščenej cyrkwii bę czicho kaž w rowje. Tu zezda so młodomu człowjekej na dobo, hačo by człowjecki hłós fšyřchał; a tón zdafše so z kralowfkič rowow pščinieč. Wón fhwatafše dele a wořta fšodžiwany ťtojo, a řšto widzeřše tu? Čzeřčedořtojnny wobřtarnny meřčnik rozwučowařše czřjódku džęci; młódfchi meřčnik řtojeřše jomu ř bofu. Wczřpnje pořłuchafše najpřjedy cuzbniř na jednore ale nutrne řłowa řtarca. Tutón ryečefše wo złóřci hřeřha a wo řurowořci Wožič fhofťanjow. Wopomnieče jeno meřtino, hđžež buchu tele řłowa ryečane: w komorcy morwyřh. Wopomnieče wažnořč wěrnorečjow, wo kotryřhž řwužowniř Woži ryečefše; wopomnieče nutrnorečj a řędžbnorečj, z kotreřž młódfji wučzomcy nazhonjenomu mužeř pšhipořłuchachu, a njebudzeče řo džiwacž, zo wřđitko to młodořo řakubina hłubořo pohnu. řižo dawno wuřnjene częca zafšy zdořom w joho wutrobje wotuczřku. Wón hcyřše řo řujecž, řujecž tym wěrnorečjam, kiž bę ruņje řtyřchał, řo řujecž řamomu řebi, řwojim zacžucžam, ale njechafše řo jomu řujecž; zacžičęč bę pščemócnny. řady bę woteřčol; ale tež to njeřóřeřše, potajna móč joho džerzeřše. Dyrbjeřše wofťacž a wučzbu hacž do řónca řtyřčęč. Dla pořłedku poklafnyřhu řo džęci a řpěwachu, řpěwachu řamřne paczerje, kotreřž bę tež wón w hřiřčęze řępřđich dnach, w dnach řwojeje njeřwinowatořęze řpěwał. Raž hłofy ze zbožowneje zařđženořęze kłinczeřše tole w joho duřhi zafšy. Wón hładařše kaž kamjeřtnny za czřjódku řpěwarjow a hđyž widzeřše, kaž jena macž řwojomu njeđorořčjenomu džęřczu maleř rucžcy řtyřowařše, bę dořyczo hñady we wutrobje hřeřčniřka dořonjane. Wón padže na kolena, pocža paczerje řpěwacž — bę to paczer řłoro zadwěłowacoho — potom fhwatafše ze zapuščeneje řwjatnicy.

Řak powjedafše wobřtarnny přędar řwojim pořłucharjam w cyrkwii w St. Denis. Potom wopřčęřta, pščetož řtawřna bę řtaroho muža napinała. Po fhwilcy praji dale: „A řšto je řo z tamnym hřubnym człowjeřkom řtalo? Wy wřđitcy joho znaječe: pščetož tamny zhubjenny, ale wot Wožeje miłorečteweje luborečęze zafšy namařany řyn — řym ja řam — řwěđł Wožeje miłorečęze.“

Maczerńny řón.

Wę pozdže wječzor. Řóč bę cyřu krajinu do tořteje częmy zawařita, zo ruři pščęd woczřmaj widzečž njebę,

a czorne mřóčzele hñojachu řo po njeřbu. Řudžo bęchu ř męrej; niřđže wjacny njeřwěczachu.

Wřđitko dřęna, wřđitko řpi a wotpocžuje, jeno w mařym domečřku pščęde wřu je hřiřčęze řwęcza; tam hřiřčęze ř męrej njeřřu. — řšto tam czřinja? řšto je, řštož řim pokoj řazy? —

Řřđi kóřku řwojoho jeničřłoho, częřcy řhoroho džęřęca řędži tam macž wřřha wurudžena. Dyrřna řędžbuje na kóřde joho wodyřnjenny a na kóřde hřbnjenjo. Wolořčtewe řtonanjo wbořoho řurjecza mořło jej wutrobu rozkocžicž. Wřřho by hcyřła za nje dacž: řwoju řrowotu a řiwjenjo, by-li jomu pomhacž, jomu nowu móč do řipřhř řtawčřłow řinycž mořła. Řękotrřžkuli nóč je tu řak pščęřędžala. řpar řu dawno wjacny wofłčhemil njeje a tež řylzy řu jej zaprahnyře, kiž hewal częřpjacu, rozbořenu wutrobu wolořęja. řtrař wo łube džęčzo wothanja wot njeje czřđi řpar; wóčęcy řteř rozhorjenej, cyle częřwjenej. Wobczęř wuwřnje řo z jeje horta hłuboře zdyřnjenny, kaž najnutrniřřha mođłtwa ř Wořu Wřřohomócnomu.

Řomařu džę na dwanacže. Wřřđudžom praji, zo w tuteř hódžinje řčęřjenja a duřhi řhodža. Macž přđi řhorym džęřęzu wřřchal na to njeđžiwa; wjele zakrařnyř nocow je řak řamalutka přđi nim pščęřędžala. Wřřřli jenož na nje a boři řo jeno wo nje. Řjeřpuřčęci z njoho wóčřka a pořłucha řtarorečtewje na řuřot łubeje wutrobicžki. — A hlej! pocžina męřniřřho bicž a bolořčtewe řtonanjo wopřčęřtawja, a woczřhnyje.

Džęčřto je męřniřřhe, ale macž nima męřa, tež to budži w njeř nowy řtrař. —

Řjeje řtrař to wolořzenjo, kiž řmjerčci pščęřłhadža?! — Řjeřpřčęřtawja řtrař wutrobicžka řižo bicž?! — Wřřřha wuřtróžana řhřila řo ř džęřęzu. Řjeřwupřajna bolořčř ryje řo jej do wutrobny, dyř řo jej zalehnyje. Pořłucha! . . . Ach nę — dyřja řak łohřo, řpi řak řjenje czřřřhe a męřnje a na hłędymaj řicžřomaj je wobczęř łubořny wuřmęw widzečž. — Řowa nadžiřa woloři maczerńnu wutrobu; łóže řebi wodyřnjny a nęřnje, z łohřa mařka włóřki łubořo džęřęca. Potom hłowu wo ruři zapřęwřřđi, řo hłubořo zamyřłi.

Wo řtwje je czřđo. Woži jandžel pščřinjeře tež męř a pokoj wbořęj maczeri a zařđžęli tež jej wóčęcy ř řparju. — Wřđitko řpi . . .

Řřęz tym je dwanacže wotbřło. Węřř zahęci dyř a dyř w řhachłach a hřwižda w řčřakřbach. Řřđi tym zeřłhadža maczeri hřozny řón.

Przędę kłężnymi durjami na prozy stawa postawa, do białego ruba zawalena, nadziera so ze suchej, ze-
skhujenej ruku za zwónczk a zakłapa.

„Schtó je tu?” praszca so macz wo snje.

„Za tu sym — puszcż mje nuts!” wotmołwi po-
stawa.

„Schtó sy?”

„Njestaraj so, schtó sym — sym schtóż sym, puszcż
mje nuts!”

„Tak sy proszeczka abo lidora: tym w nocy nje-
wotewruju.”

„Njesym proszeczka, zabymśchi lidora!”

„Schtó dha tak sy?”

„Za tym so ty praszecz nimaśch: nuts mje puszcż!” —

„To so czi njestanje! Njepuszcżu cze prjedy, hacż
mi njeprajśch, schtó sy.”

„Njepuszcżiszch? — Nó, tak dha czi powjem: sym
smjercz a du sebi po twoje dzęczo!”

„Smjercz sy a po moje dzęczo sebi dzęcż? — Nė,
je czi njedam a nuts cze njepuszcżu. Myślisch drje
sebi, zo mje zatraschisch, hdyż sy smjercz? — Też
tobu so spytam: za dzęczo ważu swoje żywjenjo —
schto bych tu chcyła bjez dzęcża?”

„Tak mojedla njepuszcż mje! Wobarať so, każ
checsch, pęstón swoje dzęczo. a njedaj je z ruki, ale to
czi praju, zo je wscha twoja próca podarmo. Kóhoż
to ja ze swojej kosczanej ruku dótknu, po tym je —
żane zapjeranjo niczo njepomha — tomu Boże stónczko
wjacz njeżekhadga. Węsch dha, zo njedziwam na próstwy
chudoho a pjenjezy bohatoho mi niczo njeplacza. Nje-
staram so, dze-li schtó rady abo njerady, je-li pschi-
gotowany abo nic; precż dyrbi, wostajśchi wschoho ze
mnu jobu — a tež twoje dzęczo póndze, po nje sym
pschischka! — Njedajśch-li mje puszcżicz, njepuszcż: lehnju
so pschi durjach a tak rucze hacż něchtó durje wotewri,
mnu so nuts a dzęczo sebi woznu.”

Wętr zachumi z nowa, a wonkach něschto prafny.
Na to macz wotucz. Bjez toho, zo by chcyła, po-
hladny najprjedy k durjam a pschcz wótko, ale wschu-
żom bę cżma każ prjedy a wo bęlej postawje niczo
widjecz njebē. Nėk pokhili so k dzęcżu — a hlej, spi
każ prjedy, cziśche a męrnje.

„Dżakowano Bohu”, wodychny sebi macz łóże, „to
je jenoż dzęczo — ale tak hrozne dzęczo! — Njebo-
puszcż, Božo, zo by so stało, każ je so mi zedżało,
cadścho mi daj wumręcż! Nady chcyła swoje żywjenjo

dacz, bych-li je swojomu dzęcżu zdżerżecz mohła; abo
wozmjescch-li mi te k sebi, wżmi tež mje. Schto bych
tu hščczę na swęcze chcyła, njeje-li tu moje jenicżke
dzęczo, za kotreż dżęlam a so prócuju? Jenicżke po-
hladnjenjo na nje mi wsch wobczęznoscze wolóža —
schto chcyła tu hščczę bjez njoho? Ale schto!
Njepřchchřęschu so pschczitwo Bohu, kż wschitko wjedze?
— Njemudruju do joho njewusłędneje rady a nje-
spjecżuju so woli toho, kotryż je knjez nad żywjenjom
a smjercżu? Ach wodaj, Božo, mi słabej maczeri!
Lubosć k dzęcżu je mi dowęru na Tebje. khwilku za-
częmnika. Czini ze mnu, każ so Czi spodobu. — Twoja
wola so stań!” — Pokhiliwschi hłowu porucz i sebie a
swoje dzęczo miłoscżiwomu Bohu w nutrnej modlitwie.

Wętr pomalu woczichny. Wščhudżom kókwokoło bę
zasy czicho. Khwila za khwilku so miny. Nóc pomalu
swoju móc zhubiwasche a khowasche so do łęow a stakoj-
tych śchkałbow Praszicy a Czornoho Boha. Żerja ze-
skhadżachu, a słóncó zazyboli so na njebjju każ kral
cykeje pschitrody, pschcz kotrymż wschitko wóżiw i a so
z noweť rjanoscżu wudebi. — Narodzi so młody dzeń.

Sobuzęlnoscżiwa susodżina zakłapa do duri, a za-
stupiwśchi wobhonjesche so, kať je khoromu dzęcżu. Macz
wschak njemęjesche khwile jej wotmołwicż, dokęłz dzęcżko
zastona. Cziche, boloscżiwe „maczi” wudrę so z joho
horczika. Kucze pschiskoczi macz k łóżku — ale kajki
napohlad! — Macz zblędny każ scżęna — swoje dzęczo
tu ze smjercżu będżicz wuhlada: hubka je na módreń
blęda, wócżcy so hižo łamaśchtej. Macz, z boloscżu nje-
wędžo schto zapoczecz, zhrabnje je na rucy, ale ach —
bē hižo morwe; na rukomaj męjesche — częłko

Po częstkim napiłat Bohusław Sporuschk.

Próstwa na starśchich.

W nowisćhim cżasu su duchowni a wuczerjo cżasto wob-
kędżbowali, zo starśchi, hdyż dyrbi so stót węstych winow
dla něhdze honicz, dzęcżi z nim scżelu, abo tola dzęczo
sobu bjeru, zo honicz pomha. Węzo wo tajkim pohórscho-
wacym nałóżku so w schuli a na kłęcy derje niczo prajicz
njehodzi; smy to tohodla tudy do „Strajana” stajili, zo by
w swędomju tych hrjebało, kotrychż potrejchi. Mamy
za to, zo ma łóždy hospodať, ke kotromuż so stót
pschicżeri, winy dosć, zo dzęczo, pschitdze-li tajke sobu,
z dwora wucżeri a zo tež hewal swojej cżęledzi krute
porucznosćze da, po kotrymż nikoho bliżko nje-

czerpja, kotryž dozrawjenoho rozoma nima a pòbla trèbny njeje.

„Štòž pak budže jene z tutych mòliczkich, kiz do mnje wèrja, pohòršcowacz, tomu by lèpje bylo“ atd. Mat. 18. *

Smèšajki.

* (Z twojeje huby cze sudžu.) Pjekar wobstòrzi bura lohkeje wahi dla a stòrzi, zo joho tutòn stajnje na sčèšèj puntach butry wo pol punta zjeba. — Sudnik pschèsťujuje bura a so praszja: „Masť ty žanu wahu?“ — Bur: „Haj.“ — Sudnik: „Masť tež žane wachty?“ — Bur: „Nè.“ — Sudnik: „Z čím dha potom wazish?“ — Bur: „Ze sčèšècpuntowstèj pokrutu tutoho pjekarja.“

* „Što dcył radisho bycz: bur abo wowca?“ wopraszja so nèhdy nèšto na kraju jenocho khuboho bura, kiz runje stadło wowcow pasèšè. A tòn wotmołwi: „Wowca; pschetož tu tsihaja za lèto jeno junu, bura storo kòždy tyžèni — z nèkajkim dawkom.“

* (Wuhèstka sprawnoscz.) We wuhèstèj wsy dyrbjèšè nèhdy schenc, kiz bè cuzoho wurubik, wobwèšchany bycz. Tu pschindže czerjòdka burow k sudnikèj a proščachu za wotjudjenoho wo hnadu, prajicy, zo je tutòn jeniczki schenc we wsy, a woni bychu potajkim, hdy by wòn morwy byl, bosy kłodžicz dyrbjeli. — Sudnik: „Haj — ale kak dha mòžu potom sprawnosczèj doščèj czinicž?“ — Zedyn z burow: „Ach, to czisèže derje dže, knjez sudniko — my mamy we wsy dweju framcow — a dokelž jeno jenocho trjebamy, dha powèšèczje toho druhoho!“

* (Wopak zrozemjene.) Wuczet praszja so nowe do schule pschizwate džèczjo: „Kak rèkash?“ — Pachol wotmołwi: „Jurij Džistawł.“ — Wuczet: „Što twój nan je?“ — Schulec: „Tòn je wumrjel.“ — Wuczet njesczèrny: „Što dha je wòn prjedy byl?“ — Schulec: „Žiwy.“

* (Wèrny podawè ze schule.) Psched nèkotrym časom potazowasche knjez w schuli swjeczatto, na kotrymž bèšèhe jandzel namolowany, a wopraszja so maleje Šanžki: „Su jandželjo w njebjesach woprawdže tajke, kajkiž je tutòn wotmolowany?“ — Šanžka wotmołwi: „Nè, tajke njejsu.“ — Knjez praszèšè so dale: „Czohòdla dha njeje molet jandžela tajkoho wotmolowal, kajkež woprawdže su?“ — Šolèczjo džèšèhe: „Dokelž molet hišèczje ženje žanoho jandžela widžat njeje.“

* Po Serbach nèhdy derje znaty sčibał wobkrucèšèhe, zo je sam swèdt byl, zo je so na Žana hižo snèh schol. Žafo wschitcy mulke, njewèriwe woczì na njoho czinjachu, pschewèdèczì bòrzy wschèch z jednorym słowom: „Wòžèczje wèšèczje wèricž; tak wèrno hacž ja Žan rèkam (a na mnje je so hižo cžasto snèh schol).“

* (Rhostany paduch.) Gospodar phtny, zo jomu nèšto sstradžu jeja wotnoschuje; duž wosta junu na kakanicy. Woprawdže radži so jomu paducha spòznacž, dokelž pak bè wòn hewal z nim cyle znaty, njèchajšè tola tež runje swojoho pscheczèla derje paducha mjenowacz. Kak pak joho dothe poršty czinicž wotnucžicz? Šdnyž dha tak krasnoho pscheczèla z cytež falu poktež jeji pschicž widžèšèhe, pschistupi k njomu prajicy: „Witaj pscheczèlo! pòj tola kuff sobu ke mni nuts!“ Paduch pak wèzo wotmołwi: „Nè, džensa njemòžu, druhi kròcz rady.“ Na to gospodar: „Tak nužne tola nimasch, pòj jeno na wokomik; jeno pòj, luby žloty pscheczèljo — a pschi tym joho wobjimowasche a sebi joho na wutrobu kłodžèšèhe, hacž tak žokta juščka rozmjèczènych jeji pscholowach dele bèžèšèhe.

* (Reščè.) Žyma tschèšèšèhe. Pschemrèty puczowat stupi do kòrcžny, zo by so wòhrèł, ale wòfoto kchak je hižo wschitko z hoščèmi nashdane. Kak nètko ke kchaklam pschicž? Wòn pocžina swoje kapsy pschemasowacz a jara wustròžany so pocžinajo, dže wòtšè: „Šdže su tola moje pjenjezy wòstale? Šym jowle 100 tolet pjenjez mèł, te sym jduchy po puczju žhubik. Žara daloko to njemòže bycz, pschetož psched pol hodžinki sym je hišèczje mèł.“ Dotho njetrajèšèhe a pola kchakli pocžaruma doščè bycz. Šòščè za hoščèjom swoju worcziznu zezaplacowachu, a prajachu hožemje — zo bychu žhubjene pjenjezy pytačž schli. Masch cuzbnik pak sydny so pschmèwkujo a spokojom ke kchaklam.

* Wuczet wuložuje w schuli słowa s. pišmas „W pocže swojoho woblicžja dyrbišch swój kšlèb jèšč“ atd., a wopraszja so schulerja: „Što na twójim nanje widžish, hdyž wòn cžèžny džèla?“ — „Nicžo.“ — „Šdnyž je jomu cžopto?“ — Džèczjo njewotmołwi. — Wuczet dže mjerzacy: „Nò, njepoczì dha so wasch nan ženje?“ — Džèczjo: „Nè!“ — Wuczet: „Nò, što dha twój nan je?“ — Džèczjo: „Mulet.“

* (Praschenjo.) Kotre je najnjèrobnisèhe mèsto? — Dreždžany: pschetož tam maja radnu wèžu na zastajèrni.

* (Schibaly molet.) Nèhdy pschindže bohatty ale škupy jendželstki lord k statwonomu molerjei, a dcyšèhe

na kŕŕžu ſwojoho nowoho domu wumolowanu męcz, njechafŕe paŕ molerzej wjele za to dacŕ, ale dręjeŕŕe joho hacŕ na něŕotre ſta marŕow. Namolowacŕ dnrhbjeŕŕe moler wucŕehnjeno Izraelitow z Egnpta pŕŕeŕe czerwjene morjo. Moler ſŕonęznje pŕŕhizwoli a wobarbi cęly wjeręŕ czerwjeny. Ędyŕ bę hotowy, zawola lorda, zo by ſebi wobraz wobhladaŕ. Lord hladaŕŕe ſpŕoŕŕiwny na czerwjenny wjeręŕ a praŕŕeŕŕe ſo: „Ęŕto ma to znamjenjecŕ?“ — „Ęzerwjene morjo“, wotmoŕwi moler. „Ale hęze dŕa ſu Izraelitojo?“ wopraŕŕa ſo lord. — „Ęŕi ſu hiŕo z tamnoho kofa morja a njeſu wjacę widjecŕ.“ — „Ędŕe paŕ ſu Egnpczenjo?“ praŕŕa ſo knjez dale, a moler wotmoŕwi: „Ęŕi ſu ſo w morju tepili.“

* (Mandęelſka pŕŕeŕeŕe.) „Ęnjez faraŕ, moja ŕona bu kr!“ — „A taŕ je wumrjela.“ — „Ęaj praŕę bu.“ — „Nę dŕa budŕetaj ſo w njebjefacŕ zaŕy widjecŕ.“ — „Nę dŕa paŕ ſo to wjedrowe kuſanjo zaŕy zapocęnje.“ — „Nę, męj Motſo, tam je węcęny męŕ a pŕeŕeŕeŕe.“ — „Ęaj hdy by huŕu dŕerŕala.“

* (W ſchuli.) Ęnjez wucęŕ poŕaŕhadŕa kętro na njeſoŕuŕŕnoho kruwarja; napoſledku ſŕonęznje ſwoje pŕedowanjjo z krętkim ale raznym ſłowom: „Selj ſej myſliſŕ, zo ſy to, ſęŕtoŕ ja ſym, dŕa maŕy woſoŕ njeſy!“

* (Kaŕ ſej dŕęcŕi myſla.) Pŕŕeŕe něŕotrymi dnjami wopyta hrabinkę dŕęcŕo, ze Ęhęleſŕeŕe rođene, ze ſwojej macŕerju naŕŕu lubu Ruŕicu. Ędyŕ bu praŕŕane, hacŕ ſo jomu tudŕy lubi, wotmoŕwi: „Ŧow je rjenje kaŕ w njebjefacŕ, doŕeŕę jow ſu wŕŕitcy ludŕo ſwjecŕi, pŕŕeŕeŕe tu ſteja wŕŕudŕom lute ſwjate kŕŕiŕe wonka. Ęola naſ doma ŕane njeſu. Ęola pólſŕiŕ mjezow ſteja teŕę něŕotre. Tam ŕno ſu ludŕo zaŕy troŕu kŕmanſŕi.“

Ę dŕiwjomu barej.

Koręmar w maŕym męſtaęku nawjeęzorneje Ęewjerneje Ameriki poda ſo ſ molerzej, kotryŕ tam z kŕwilemi bydleŕŕe, a wopraŕŕa ſo joho, ſęŕto ſebi za molowanjo taſle ŕada, kaŕkuŕ męhŕ nad kęŕŕnyimi dnřemi wupoiſnyęŕ, a na kotreŕę je bar wotmolowany. „40 dolarow“, wotmoŕwi moler. „To je wjele“, męnjeŕŕe koręmar. „Ędy byęŕ do N. N. hięz ĕnyŕ, namoluje mi Tom Ęarkins najrjenſŕoŕoŕo bara za 25 dolarow.“ Moler rozmyſli ſebi kŕwilkę, potom dŕeŕŕe: „Dnrbi dŕiwjomo abo ſtrudny bar byęŕ?“ — „Taŕ dŕiwjomo, kaŕ ſo hędŕi“, wotmoŕwi koręmar. — „Na rjeęzaju pŕŕiwjazany?“ — „Nę, rjeęzaja njeje trjeba.“ — „Nę,

dŕa mędŕeŕe dŕiwjomo bara bjez rjeęzaja teŕę za 25 dolarow męcz“, ſlubi wumjele, ſchibale ſo poſmęwknymŕŕi.

Koręmar dŕeŕŕe wjeſoŕy domoj a doſta we ſwojim cęaſu drjewjanu taſlu, na kotreŕę bę wulki bruny bar namolowany, kiŕ ſurowje dŕiwjomo wonhladaŕŕe. Wobraz wopokazowaŕŕe ſwojomu knjezej najlępŕŕu ſtrŕbu, wabjeŕŕe wjele hoŕęŕi do hoŕęŕenca. Koręmarjowe ſudŕy ſo wuprędnjaęu, joho męŕŕeŕi paŕ ſo pjeŕnjeŕŕe. Kędŕy dŕeŕi wjeſeŕŕe ſo nad ſwojim rozſudŕim barom, a nad tym, zo je za taŕ tuni pjenjez ſ njomu pŕŕiŕŕoŕ.

Ęorŕy po tym pŕŕiŕidŕe w noęy wulki deŕęę a wętr. Staroŕęŕiwny dŕeŕŕe koręmar na ranjo za ſwojeŕ taſlu hladaęŕ, hacŕ joho bar ŕaneje ſęŕŕody wŕaŕ njeje. To ſo ſtręŕi! Deſſa drje wiſaŕŕe na ſtarym męſęe, ale bar bę ſŕoro cŕiŕęe wotpŕoŕkany. Ęjemdry czerjeŕŕe koręmar na molerja, hoŕkaŕŕe a ſwarjeŕŕe nic maŕo na joho huŕbene mazaŕjo. Ęon paŕ bę bara z wędŕanymy barbami molowaŕ, zo by Ęorŕy zaŕy druhi wobraz z wolijowymi barbami wudŕeŕeŕe męz; a hladaŕŕe nje-moleny ze ſwojim piſſlom w rucy na haŕŕotacoŕo ſŕorębnika a wopraŕŕa ſo zmęrom: „Węŕŕe dŕa to dŕiwjomo abo ſtrudny bar?“ — „Ęiwjomo.“ — „Węŕŕe na rjeęzaju pŕŕiwjazany?“ — „Nę!“ — „Nę, kaŕ dŕa ĕęeęe ſebi ŕadacŕ, zo dŕiwjomo bar, kiŕ njeje za rjeęzaj ŕwjazany, w taŕkeŕ noęy, kaŕ węceraſŕŕa bę, cęęnyŕ njeby?“

Ęiebany koręmar, jeli njechafŕe ſwojięŕ hoŕęŕi pŕŕiŕadŕicęŕ, zaplaęŕi ĕęnyjo njeĕnyjo z nowa 40 dolarow za dŕiwjomo, za rjeęzaj pŕŕiwjazanoŕo bara, kiŕ moŕŕ hroęne wjedro pŕŕetracęŕ.

Ęaŕne praŕŕenjo.

Pŕŕeŕe ſto lętamj za krala Ęjedrięa II. bęęu w Bruſŕej a w druhięŕ proteſtantniſŕi kŕajacŕ jara wjele ludowyęŕ ſchulow, w kotryęŕę za ſęŕęęŕ nowyęŕ na tydŕeni a hiŕęęe tuniſŕo wŕŕelacy ludŕo, cęaſto wuſŕuŕeni wojacy, te ſnadne wędŕenjo, kiŕ ſami męjaęu, drobnej mędobęŕi pŕŕeŕeŕe. Stary Ęryca nje-mędŕeŕe teleŕaŕniſŕe ſchule widjecŕ a wón męjeŕŕe w tym z wjeŕŕŕa prawo, ale nic pŕŕeŕe.

Nęhdy pŕŕiŕidŕe teŕę do taŕkeŕ ſchule, hędŕę bę ſtary ſeldwebl z wucęerjom. „Ęa ĕęu widjecŕ, ſęŕto tu po prawom dŕęŕa“, rjeęny kral brodatomu ſędŕiwceŕ, kiŕ njebę w maŕym ſtraŕŕe, „ęaminiruj wón dŕęcŕi!“ „Meſſŕy“ ſej myſleŕŕe: Ęęŕŕe ręka ſo hromadu bracę. Duŕę wobrocęŕ ſo ſ dŕęŕęęu, kotreŕę jomu najblęze ſedŕeŕŕe,

so prafšhejo: „Hdže my smy?“ — „W ſchuli.“ — „Hdže ſchula je?“ — „W Barlinje.“ — „Hdže Barlin leži?“ — „W pruffim kraleſtwje.“ — „Hdže leži pruffe kraleſtvo?“ — „W Europje.“ — „Hdže leži Europa?“ — „Na zemi.“ — „Hdže leži zemja?“ — „Na ſwěcze.“

Kral njebē bjez ſpodobanja na taſſe hraſſanja z praſſhenjami a wotmoſtweenjami pſchipoſtuchał a hcyſche ſebi z wuczerjom a wuczomcami žort ſczinicz a jich kuſt do ſtrachja ſtajičz. Tohodla wopraſſcha ſo ſam jenoho hólczeca: „Nětk pať praj mi ſynko, hdže leži ſwět?“ Drobny pachol pohladny ze ſwojimaj ſwěrnymaj wóczkomaj najprjedy na krala, potom na wuczerja, kiž mało ſpłóſchijwe njehladaſche, a praji bjez wjele rozmyſljenja: „Swět je w Bozej rucy.“

Bjedrič majkaſche ſo smějo pacholkej čerwjenej čzerſtwej ličcy, kwaſche pſcheczelnje wuczerzej a wopuſhčej ſchuln. Běſche hewať z tym zamysłom pſchichoť, ſtaromu wojakej zakazačz ſchulu dzeržecz, woſtaji pať joſo wot nětka na pokoj.

„Słupi katholiccy!“

„To mudracačzojo někotſi pſchi blukej lampje ſedža“, mjenujcy či ſkazani rozſwětleni najeńtojo wſhceje mudroſceje, wědomoſceje a wuczenoſceje, a wucza po ſwojim waſhnyju, zo katholicka wěra ludzi hłupych čzini. A tola runje katholicka cyrkej to je, kotraž je nic jeno w naſhich, ale ſkoro we wſhčech krajač ſwětło wědomoſceje zaſwěćzila a prawu zdželanocž rozſchěrjela a wſhahudžom ſtarocſzjwje pęstowała! Runje katholiccy biſkopja, duchowni a mnichja ſu lęstotki dołho jeniczezy wuczerjo we wſhčitkich wědomoſcač a wumjełſtwach byli!

Zo byhmy jeno někotre pſchikłady z tak mjenowaných „czmowych“ lęstotkow naſpomnili, ſtyhčze: Swj. arcybiſkop Virgilius w Salzburgu je hižo we 8. lęstotku wuprajł, zo je naſcha zemja wulka kula, a zo na tamnej ſtronje zemje ludžo bydła, kotřiž ſu z nohami ł nam wobroczeni. Mnich Weit z Arezzo wuſtaji w 9. lęstotku prawidła hudžby, diacon Gioja wunamała kompas za łóžnikow, dominikan Spina bryle, franciſkan Berthold Schwarz w 14. lęstotku półbr ł iſelenju, dominikan Albert W., jedyn z najwjetſchich wuczenych 13. lęstotka, wuczeſche přeni, kať mōže ſo cynk a arſeniť nałožowacz. Zendželſki abt Richard Walingfort zeſtaji l. 1326 přeni aſtronomiſki čzaſnik; benediktin Walentin počza chemiju najprjedy ł lekarjenju nałožowacz; jezuit Kircher pſchihotowa l. 1697 přenje zapalo-

wace ſchpihele; jezuit Cavalieri poſaza l. 1647 přeni krócz, zo ſwětłocž ſłóncznych pruhow ſo na wſchelafore barby rozkładowacz hodži; jezuit Regiomontanus, kanoniť Koperniť († 1543) a kardinal Cuſa wuczachu najpřeniſchi, zo ſo zemja wokoto ſłónc a nie ſłónc wokoto zemje wjerčzi abo khodži; ſchpaniſki benediktin Pontius wunamała, na kaſte waſhnyjo mōža ſo teź hłuchoněmi rozwuczowacz, a jezuit Lana poſaza w lęcze 1687, kať mōža ſo ſlepi čzitačz wuczečz; francóžſki diacon Kollet wupraji hižo dwě lęcze pſched ſlawnym Franklinom, zo njewjedro, blyſk a hrinanjo z milinu mróczelow naſtawa. A zo běſche pſched někotrymi lętami haťke zemrjety itaľſki jezuit Secchi najwuczeniſchi hwězdat naſchoho čzaja, je polwſchitkownje znate; kať teź to, zo mamy ſo za nowu porjedženu protyku bamzej Grechorzej XIII. džałowacz.

Pſchi wulkej wuſtajency w Parizu doſta 11 ſobnſtawow kłóſchtrſkich rjadow a nabožniſkich zjenoczenſtwow čzeſtne premije a pſchipoznacza za wſchelafore wunamałanja a porjedžjenja we wědomoſcač, rjemjeſle a ratařtwje. W ſpocžatku tohole lęſtotka wunamałachu jendželſcy jezuitojo, kať mōže ſo z kamjentnoho wuhla plón abo gaz ł palenju a ł ſwěczenju pſchihotowacz a natwariču l. 1815 w Preſtonje přenju plónarńju. — Duž potajſim 10 krócz mudri knjezykojo! hiſhčze pſhcecy byſhčze pſchi wolijowych lampach a wojowych a wſkoro bęch hiſhčze něſchto prajł — ſwěćkłach ſedžo na katholicu czmu ſwarjeli, hdy bychu wam katholickojo a jezuitojo nowe ſwětło njepſchinjeſli!

3.

Na ſudniſtwje

drje zwjetſcha nikomu jara na směchi njeńdže, kať teź ſo ſamo wě, njemōže hinať byčz. Druhdy pať ſtawaja ſo tola teź ſmęſhne podawki, kať tutón, kiž hcy tudy ſwojim čzeſčenym čzitarjam zdželicž:

Sudniť: „Zandarmo, pſchiwjedžze mi druhoſo ſwědka!“ Zandarmi woteńdže a hnydom po tym poſazuje w durjach na ſudnika, na čzož jedyn muž ł njomu pſchihſtupi. Sudniť: „Kať rełacač?“ — „Zakub Worječ.“ — Sudniť: „Kať ſtari ſeč?“ — Zakub: „Mi ſo zda, zo drje to ł wěcy njeſluſha.“ — Sudniť: „Chcečze na meſečze rjec, kať ſtary ſeč?“ — Zakub: „33 lę.“ — Sudniť: „Sečje lutherſki abo katholicki?“ — Zakub: „Ale, knjez ſudniko!“ — Sudniť: „Seli ſo hiſhčze junu ſpytačze, mi napschecžo ryczečz, dam was do džery tyknyčz a njeſyda niečo hačz woda a kſhěb.“ — Zakub:

„Za sym lutherški.“ — Sudnik: „Scze wy z wob-
 sforzenymi pschibluzni, pscheczestwo, znajomstwo abo
 srużicze pola nich?“ — Jakub: „Za? z tymile? To
 mi ani na myśle nje-pschibuidze! Sčto dha sebi mysllicze,
 knjez sudnik?“ (Wschitcy pschitomni so smēja.) — Sudnik:
 „Dajeze sebi wschě nje-pschislušcne pschispomnjenja bycz!
 Pozbėhnicze ruku a pschisahajeze.“ — Jakub: „Za pať
 sebi wopravdze myslu, zo je to njetrjebawski!“ —
 Sudnik (stanje zazlobjeny a zawoła z hłosom): „Za
 was wopravdze na mēscze arretrowacz dam, jeli so
 jeniczi krócz hiscicze sřhoblicze słoweczka napischeczjo rjec!
 Pozbėhnicze ruku a pschisahajeze!“ — Jakub pozbėhnje
 ruku, sudnik pscheczita jomu pschisahu a Jakub powjeda
 za nim: „Za pschisaham, tať wěrno hacz mi Bóh
 pomhaj!“ — Sudnik: „Zo hcu wschitko powjedacz,
 sčtož wēm!“ — Jakub: „Zo hcu wschitko powjedacz,
 sčtož wēm!“ — Sudnik: „Njedham niczo zamjeliczcz,
 sčtož móže węc wujasnicz!“ — Jakub: „Njedham niczo
 zamjeliczcz, sčtož móže węc wujasnicz!“ — Sudnik:
 „A niczo, hacz samu wěrnoscz powjedacz!“ — Jakub:
 „A niczo, hacz samu wěrnoscz powjedacz!“ — Sudnik:
 „Amen!“ — Jakub: „Amen!“ — Sudnik: „Na něť,
 sčto macze rjec?“ — Jakub: „Wjele dobroh’ wot
 knjeza obersta, a wón da was za dzensa wječzor
 w 8 ł wječzeri pscheproszcz. Sornik, kotrohož je wczora
 zatšeliť, je pschisłoch.“ — Wšcho so wóťse woschczera.
 „Sčto—o—o—o—o? — Njejcze dha wy žadyń
 swėdł?“ — Jakub: „Ně, knjez sudnik, ja sym knjeza
 oberstowy srużownik a dyrbjach was pscheproszcz. Dofelz
 pať was doma njenadenidzech, sym jow pschisłoch. A
 hdyž so za wami praszach, nje jedyn žandarń sem
 pokaz.“ Něť bė powschitkowne wjeselo.

Difteritis

je straschna řhoroscz, kotraž je wosebje, hdyž je nje-
 strowy počzas, pschede wschēm dzěczom surowy mordac.
 Wona zapoczina so ze snadnym schijebolenjom, kotrež
 samo na sebi ředke njeje, kotrež pať ma so tež runje
 tohodla z wjetřcha jeno maľo kėdžbu. A toľa nječzaka
 tež brunica schije abo difteritis dolho, hacz so sčto na
 lėkarja dopomni, ale žada sebi w najkróťšim czasu
 žiwjenje za wopor, jeli njeje lėkařska pomoc hnydom
 tu. Se-li pať to, hodži so najbóle pomhacz. Nimo
 toho je řhoroscz jara natřlowaca. Tohodla myslu
 sebi, zo swojim czitarjam tu abo tam derje poslužu,
 hdyž z króťim słoweczkom na to pokazam, na czim je

řhoroscz spóznacz a kajse řředki psche nju mamy. Sdyž
 sčto, wosebje žane dzěczjo so řhorowate czuje, hdyž je
 bjez łóšhta a jěscz wjacu řtodzcz njecha, hdyž joho
 hłowa boli a pali abo halle w schiji řeza a pali, dyrbi
 schija pschepyšana bycz. Pschepyšana jo jednore,
 ale zo bychu dzěczjo pschi tym zmėrom staľe, je derje,
 zo so toľamo tež w strowych dnach na nich spytuje a
 so na to nawuczja. Najprjedy wobrocziřch hłown toho,
 kiž ma pschepyšana bycz, tať na swėtko, zo móže swėtkoscz
 hłuboko do schije nuts pschitcz. Potom kłoczřch ze
 řzicynym topozom nic wusunjeny, ale zwaha žady
 dzercžany jazyl dele, doniž móžech dzěle w hubje woľoko
 czopika pschewidzcz. Se-li na žolcz schěre, na polcz
 podobne blaki z czėrwjenosczu wobdate pytnjesch, dha
 je difteritis tu, a je najwjetřchi czjas po lėkarja pólacž.
 Wězo móža so wschėdni ludžo zamylicz a nasydane
 jěťsenjo, kotrež so pschi skoro kóždym schijebolenju tam
 nasyda, za difteritis mēcz. Ale pschěz krute górglo-
 wanjo, kotrež jěťsenjo bórzy wotstroni, žhonřch lohce
 wěřtoscz. Doniž lėkar nje-pschidžje, njech řhoru z wodu
 górgluje, do kotrež je „Ubermanganšures Kali“ roz-
 puszczene, kajsez w kóždej lėkařni dostanjesch. Nimo
 toho njech je řhore dzěczjo same, a nie pschi druhich
 dzěczoch. Sam sebi pať po kóždym pschepyšanju
 rucy wumyj.

Żebawy pscheczel.

Sčtom njepadnje z přėnim razom a nje-pocziniť
 nic z jnym nastawkom, kotryž so ł jich potupjenju
 napische. Kaž loni, dyrbi tež lėřa nascha protřta swój
 hłós warnujo pólacž do kraja pscheczjo nashóřšom
 nje-pscheczjelej człowjeczje strowoty a swójbnoho derje-
 mēczja: pscheczjo „samožitnomu“, z neplow pale-
 nomu!

Blescha czřstoho žitnoho palenca doľaha w hospodař-
 stwoje za cyle lėto, kaž daloko je jako lėkařstwo trėbny.
 Wschitcy řcheczenjo pať měli palenc zaľubicz, řhiba-
 tam, hdyž je řhorosczje dla trėbny, njech za człowjeka,
 njech za řkót. Palenc domach mēcz a jón jako wschėdny
 napoj wužitwacz, dyrbi za hańbu placzicz! Kóždy, kiž
 palenc pije a jón druhim dawa, wosebje džekaczjam
 a czeladnym, podpjera fuřlowe fabriki a podrywa spo-
 moženjo człowjeřtwa. Njeje druhoho řředka, kiž lud
 teľko zasľepi, wschě źle nashilnosczje wubudža, strowotu
 czěka a žbóžnoscz duřche podrywa, řhiba neplacy fuřl.
 Pschěz swoju tunjoscz wuwabi řhodomu poslednje křoški

ze zaka, czyni mnohich k njeporjędzomnym wopikcam, storca wschędnje swójby do khudoby a hubjenstwa, dofelz je z wěrnym jedom. Tu praji něchtó: „Lekarjo dže dawaja sami palenc w mnohich khoroszczach.“ Wrojedla, ale jenje fusl; hdyž hižo bycz dyrbi, nakožuja czisty francózski konjak (liter 4—5. ml.), a tutón dawaja kaž druge jedy pschecziwo wěstym khoroszczam.

Tu dže druhi: „Palenc woschewja a hrěje.“ Ani jene, ani druge! To, sčtož ma so za woschewjenjo, je hote jebanjo; a to, sčtož něotre minuty hori, z molom hiščće cyle częło njezhřeje.

Nastaj wušči! Sedzišč po częskim džele muczny za kchadlemi a sy zaspary, zo čyč radščo do loža lěcz, dyžli pojěšč, byruniž sy hčodny. Tu zaschyschisch na puczju holk, je so njezbožo stalo — won skoczicž, pomhacž, so poczicž, to je z wokolikom, a tola kručje pschimacž njetrebasčje. Po khwili pschiridžesč do istwy, wšča prjedawšča mucznošč je zesčerjena, ty powjedasč hacž do srjedž nocy, tak mohłoj sebi wobaj konjei wohi zlamacž, by-li wóz něotre lohcje dale so zwrocžik — wo sparju wjacu ryče njesu, a jěšč so či tež njedja. — Dě trjebaj njezbožo na puczju woschewjenjo a frědł, zo sy so pschehřel abo nasycžik? Wězo nic! — Hlej, podobnje ma so z palencom. Wón zahorja na wokoliki žily a czuwy w žoldku. Alkohol, kiž je we fuslu, změšča so kšete z krewju a storo je cyle częło pschewzate. To pač dołho njetraje. Wórzny to wuczujesč a trjebasč dlějšči čas palenc picž, to masč wěste, zo strowotu runiž tak derje podryjesč, jako hdy by kóždy wječor k njezbožu na pomoc khwatač a hčodny a njeměrnny do loža hič dyrbjal. Palenc je za człowjeka, sčtož kostyrja za konje: w spoczatku czyni derje a hdyž dlěje dawasč, pokazuje so, zo tón rucje dele hjerje; tak tež człowjek z palencom.

Palenc je jebawy frědł, kiž runje napščecziwne pschinjese, sčtož čcesč. Pijesč, zo by či jědž lěpje stobžala a z časom pschiridžesč cyle wo apetit (lekar praji: Säufmagenkatarrh); palenc mēl pjećza žoldk pošlynjecž, a hlej, wón czyni, zo naposledku žana jědž njesčodži, khida-li zasmjerdžany twaroh. Palenc rozčěrja slěny w žoldku, tak zo tute jědžne często pschędželacž njemóža a jědž hjez wužitka pschěz tebjje dže.

Ze njeswědomitosč, k tak powščitkownej sčkłodže, kajkuž palenc do ludu pschinjedže, mjelczecž. Njedh tola staršči na to ledžbujja, zo jich dorosčzene džeczi so z palencom njezegnaja a hospodarjo, zo

czeledž džęło wobstara hjez toho, zo mēl neplacy fusl so jako „maz“ nakožowacž!

Stoncžnje slowcžo wo znatym nje-poczintku.

Wjelestawjeny romski rycznik, pošan Cicero, mējesčje něhdy konsula Lucia Murenu zakitowacž tohodla, dofelz bē tutón rejwaj. Cicero tehdom pišasčje: „Tajke něščto, wosebje wo konsulu, móže so jenož z tym wěrie podobne sčžinicž, hdyž so njelshmanstwa mjenuja, kotrymž bēščje wón podczisnjeny, prjedy hacž so tajtomu nje-poczintkej poda. Pschetož ničtó njerejwoje, njedh sam njedh pschi pschistojnym swjedzenju, khiba zo je z najmjensčha pjany abo blazyn. Reje su poslednja wschitkich njelshmanstwow a wschē druge wopščijeja.“

Demosthenes, přeni gričiski rycznik, pytasčje služownikow Filipa, Macedonskoho krala, z tym wohidžicž, zo jich wobstoržowasčje, zo su zjawnje rejwali. Hdyž čyčchu w Romje nje-poczintwu žonsku wopisacž, prajachu jeno, zo pšchisčho rejwa, dyžli so za częstnu žonsku pschisteji. Ovidius, njehorny romski basnik, kiž hewal wschē njelshmanstwo wuczi a zamołwja, mjenjuje rejwanfke kubje — mēstna, hžęž hańbicziwošč so podmurja, a praji, zo su reje wušyw žłosczow.

Hdyž čyčše w lěczje 1620 Autumski biskop swojich poddatych z rozwučžowanjom wot reji wottrasčicž, prasčesčje so muža wo radu, kiž tajke radowanja znajesčje, mjenujcy hrabju Buffy-Rabutin-a, kiž je tež hako spisowal sławny. Tutón da biskopej tute wotmołwjenjo: „Ja sym reje (bole) kóždy čas za strasčne mēl; nic jeno mój rozum, ale tež moje nazhonjenjo je mje na tutón rozjud dowjedło. Hacžruniž swědčenjo cyrkwinfkič wótcow wjele płaczi, mēnju tola, zo wot tutej wěcy swědčenjo dwórnika hiščće wjac pocžehnje. Wēm drje, zo někotrym wosobam na tutyč mēstnach mjenje stracha hrozny, dyžli druhim; tola zahorja so tam tež najžymnišče temperamenty. Z wjetšcha wobsteja tute družiny towastwow z mčodnych ludži, kotsiž maja w samoczje czžinicž dosč, zo spytowanju so spjećza, czim bóle potajkim na tajkich mēstnach. Ze tohodla moje mēnjenjo, zo hako dobry kšęščžan ničtó na žane reje („na žadyn bol“) hič njedyrbjal.“

To su swědženja, kotrež žane „wasčnjjo“ a žane zamołwjenjo wotstronicž njemóže; wjac ja njepraju.

Zapis duchownych.

(W novembriu 1886.)

A. 3 budyšskéje diöcesy.

Joho milosěj, najdosťojnišči kněz Franciskus Bernert, biskop w Azotus, japoschtošski vikar w kralesťwoje saskim, administrator ecclesiasticus w saskěj Hornjej Łuzicy, tachant kapitla swj. Pětra w Budyšchinje, Dr. theol., komthur kral. sask. zastužbnoho rjada atd., rodž. w Grafensteinje w Čzechach 4. hapryla 1811; wuswjećeny 4. aug. 1834, wuzwoleny za tachanta 28. julija 1875, za biskopa swjećeny 19. mërca 1876.

1) W Budyšchinje: a) w konsistoriu: f. Jakub Kucžanč, can. cap. senior; f. Pětr Šchołta, can. cap. cantor; b) w serbskej cyrkwi: f. Michal Hórník, farač; f. Jakub Škala, kaplan (sobu za Hajnicy); f. Miklawš Jur, 2. kaplan; c) w tachantskej cyrkwi: f. Józef Šönberner, dopoldn. předač; f. Jurij Kummer, katecheta (sobu za Bžďer a Lubij); d) na wučěnskich wustawach: f. can. Hermann Blumentritt, direktor seminaru; f. Józef Dienst, direktor tachantskeje wučětnje.

2) W Brunowje: w tu šhwilu ničto njeje.

3) W Grunawje: f. Adolf Brendler, farač.

4) W Huscy: w tu šhwilu ničto njeje.

5) W Khróšćicach: f. Jakub Werner, farač; f. Jakub Šchołta, 1. kaplan; f. Filip Nězač, 2. kaplan.

6) W Königshainje: f. Pawoł Keime, farač; f. Franc Čžornáč, kooperator.

7) W Marijněj Šwěždze: f. Dr. theol. Jan Khrystostom Eiselt, propst; f. Alexander Hittschel, kaplan; f. Vincenc Wielkind, kaplan.

8) W Marijnym Dole: f. Niward Röstler, propst; f. Benedikt Čhejnowskij, kaplan; f. Justin Wilt, kaplan.

9) W Něbjelcžicach: f. can. Miklawš Smoła, farač; f. August Kubasch, kaplan.

10) W Nowym Leutersdorfje: f. Józef Keil, farač.

11) W Radworju: f. Jakub Bart, administrator.

12) W Rablicach: f. can. Jakub Bensch, farač; f. Miklawš Bjedrič, kaplan.

13) W Reichenawje: f. Jan Hornig, farač.

14) W Róžencze: f. Tadej Matuš, administrator.

15) W Šchpitalu: f. Jan Nowak, administrator.

16) W Seitendorffe: f. can. Karl Junge, farač; f. Julius Junge, kaplan.

17) W Ščěrachowje: f. can. Jakub Žur, farač; f. Franc Löbmann, kaplan.

18) We Worflecach: f. Anton Beches, kaplan.

19) We Wostrowcu: f. can. Anton Müller, farač; f. August Rönisch, kaplan.

20) We Wotrowje: f. Jakub Herrmann, farač.

21) W Žitawje: f. Franc Kral, farač.

Pšchisp.: W Prahy w serbskim seminaru: f. Jurij Kusčžanski, přašes, archbiskopski notar.

B. 3 drežďžanškeje diöcesy.

1) W Drežďžanach: a) kralowste dwórste duchownstwo: f. Jakub Buk, 1. dwórski kaplan, přašes konfistoria a can.; f. Eduard Machacžek, 2. dwórski kaplan, vikariatski radžicžer; f. bamžowski přalat Ludwif Bahl, 1. dwórski předač, can. a vikariatski radžicžer; f. Ludger Potthoff, 2. dwórski předač a konsistorialny radžicžer. b) We Starých Drežďžanach: f. Pětr Will, farač a superior, konsistorialny radžicžer; kaplanojo: f. Józef Müller, přašes brastwa smjertneje štyknošče a wučer na progymnasfu, 1. katechet; f. Richard Salm, direktor progymnasfa a prašest; f. Oskar Manfroni, wučer na progymnasfu; f. Eberhard Klein, 2. katechet; f. Alexander Hartmann, 3. katechet a šwjedženiški raňski předač; f. Jurij Libsch, 4. katechet. c) We Nowých Drežďžanach: f. Anton Buk, farač. d) We Friedrichstadtu: f. Pětr Krecžmer, farač a konsistorialny radžicžer. e) We Józefinym wustawje: f. Kaspar Brieden, kaplan. f) Pola prynca Žurija: f. Dr. Adolf Fritzen, dwórski kaplan. g) Wojeřski farač: f. Karl Maaz.

2) W Altenburgu: f. Wilh. Sparsa, f. admin.

3) W Annabergu: f. Fischer, farški zastaracžer.

4) W Cwikawje: f. Heinrich Salm, farač.

5) W Freibergu: f. Anton Pattoni, f. admin.

6) W Hubertšburgu: f. M. Wowčžerč, farač.

7) W Rhennich: f. Jan Reipert, farač; f. Richard Lengsfeld, kaplan.

8) W Lipsku: f. Józef Fuhr, farač; f. Hubert Šmittmann, kaplan.

9) W Mišchnje: f. Heinrich Mannel, f. admin.

10) W Pirnje: f. Józef Plewka, farač.

11) W Plawnje: f. Theodor Wierž, kaplan.

12) W Radebergu: f. August Nowak, farač.

13) W Reichenbachu: f. Pawoł Richter, kaplan.

14) W Rothšönbergu: f. Wilhelm Jost, kaplan.

15) We Wechselburgu: f. de Solms, kaplan.

C. 3 wrótsławškeje diöcesy.

W Kulowje: f. Robert Krause, admin.; f. Jurij Nowak, kaplan.

Kraje a jich wjefchojo.

Němske kraje.

Sakſka: 271,⁸³ □ mil abo 14,992,⁹ qkm.; 3,179,168 wobydlerjow; (73,349 katholicow, 59,756 Serbow). Kral Albert I., rodź. 23. hapr. 1828, na trón pšchischoł 29. okt. 1873, žwěr. 18. jun. 1853 z Karolu wot Waſa, rodź. 5. aug. 1833. — Princena Hiljbjeta, rodź. 4. febr. 1830, wudoma wójwodhy Ferdinanda z Genuy. — Princ Jurij, rodź. 8. aug. 1832, wožen. 11. meje 1859 z Hanu Mariju, sotru portug. krala, rodź. 21. jul. 1843, žwudowjeny 6. febr. 1884; jeju dźečzi su: Mathilda, rodź. 19. měrca 1863; Bjedrich August, rodź. 25. meje 1865; Marija, rodź. 31. meje 1867; Jan Jurij, rodź. 10. jul. 1869; Max, rodź. 17. nov. 1870; Albert, rodź. 25. febr. 1875. Unhaltſka. Wójwoda: Leopold Bjedrich, rodź. 29. hapr. 1831.

Badenſka. Wulkowójwoda: Bjedrich Wilhelm Ludwik, rodź. 9. septembra 1826.

Bajerſka. Za khoroho krala Otta I., rodź. 27. hapr. 1848, knježi princeregent Luitpold.

Braunſchweigſka. Wójwodstwo. Princeregent: Albrecht, pruſki princ.

Heſſenſka. Wulkowójwoda: Ludwik IV., rodź. 12. septembra 1837.

Lippe-Detmold. Wjetch: Bjedrich Wolde=mar, rodź. 18. hapr. 1824.

Lippe-Schaumburg. Wjetch: Adolf, rodź. 1. auguſta 1817.

Mecklenburg=Schwerin. Wulkowójwoda: Bjedrich Franc III., rodź. 19. měrca 1851.

Mecklenburg=Strelitz. Wulkowójwoda: Bjedrich Wilhelm, rodź. 17. oktobra 1819.

Oldenburgſka. Wulkowójwoda: Bjedrich Pětr, rodź. 8. julija 1827.

Pruſka. Kral: Wilhelm I. němski kejšor, rodź. 22. měrca 1797. Krónprync: Bjedrich Wilhelm, rodź. 18. oktobra 1831.

Reuſ=Greiz. Wjetch: Hendrich XXII., rodź. 28. měrca 1846.

Reuſ=Schleiz. Wjetch: Hendrich XIV., rodź. 28. meje 1832.

Sakſka=Weimar=Eisenach. Wulkowójwoda: Karl Alexander, rodź. 24. junija 1818.

Sakſka=Meiningen. Wójwoda: Jurij II., rodź. 2. hapr. 1826.

Sakſka=Altenburg. Wójwoda: Ernst, rodź. 16. septembra 1826.

Sakſka=Koburg=Gotha. Wójwoda: Ernst II., rodź. 21. junija 1818.

Schwarzburg=Sondershausen. Wjetch: Karl Günther, rodź. 7. auguſta 1830.

Schwarzburg-Rudolstadt. Wjetch: Jurij Albert, rodź. 23. novembra 1838.

Waldeck. Wjetch: Jurij Viktor, rodź. 14. jan. 1831.

Württembergſka. Kral: Karl I., rodź. 6. měrca 1823.

Druhe europske kraje.

Belgiſka. Kral: Leopold II., rodź. 9. hapr. 1835.

Boſharſka. W tu křmilu regentstwo. Czornohórſka. Wjetch: Nikola I., rodź. 25. septembra 1841.

Danſka. Kral: Křřtyſtian IX., rodź. 8. hapr. 1818.

Francóžſka. Pšchedyha republiki: Jules Grévy.

Grichſka. Kral: Jurij I., rodź. 24. decembra 1845.

Italſka. Kral: Humbert I., rodź. 14. měrca 1844.

Šendželſka. Kralowna: Alexandrina Wiktorija I., rodź. 24. meje 1819.

Liechtenstein. Wjetch: Jan II., rodź. 5. okt. 1840.

Monako. Wjetch: Karl III., rodź. 8. dec. 1818.

Nižozemſka (Holland). Kral: Wilhelm III., rodź. 19. febr. 1817.

Portugal. Kral: Ludwik I., rodź. 31. okt. 1838.

Rakuſka (Awſtria). Kejšor: Franc Józef I., rodź. 18. auguſta 1830. Krónprync: Rudolf.

Rom (cyrkwinski ſtat). Bamž: Leo XIII., rodź. Joachim Pecci w Karpinetu 2. měrca 1810, wuzwoleny 20. febr. a krónowany 3. měrca 1878.

Rumunſka. Kral: Karl I., rodź. 20. hapr. 1839.

Ruſka. Kejšor: Alexander III., rodź. 10. měrca 1845. Krónprync: Miſkawſch.

Serbiſka. Kral: Milan I. Obrenowicz, rodź. 10. auguſta 1854.

Španiſka. Kral: Alfons XIII., rodź. 17. meje 1886. Kralowna-regenczina Marija Křřtina.

Šwajcarska. Republika.

Šwejdſka. Kral: Oskar II., rodź. 21. jan. 1829.

Turkowſka. Sultan: Abdul-Hamid-Khan II., rodź. 22. sept. 1842.

